DÜŞ/DÜŞÜN 19

OTORİTE KAVRAMI

ALEXANDRE KOJÈVE

Türkçesi: MURAT ERŞEN

ARAŞTIRMA DİZİSİ
BAĞLAM

DÜŞ/DÜŞÜN 19

OTORİTE KAVRAMI

ALEXANDRE KOJÈVE

Türkçesi: MURAT ERŞEN

BAĞLAM

Bağlam Yayınları 293
İnceleme-Araştırma 203
Düş / Düşün Dizisi- 19
ISBN 978-975-8803-85-9

Düş / Düşün Dizisi Editörü: Ayça Gürdal Küey

Alexandre Kojève
Özgün adı: La Notion de l'autorité
Otorite Kavramı

© Editions Gallimard 2004
© Bağlam Yayıncılık

Birinci Basım: Kasım 2007
Kitap Tasarımı: Canan Suner
Kapak Resmi: Max Ernst, *The eye of silence*, 1943
Baskı: Önsöz Basım Yayıncılık
Litros Yolu II. Matbaacılar Sitesi Topkapı / İstanbul

BAĞLAM YAYINCILIK Ankara Cad. 13/1 34410 Cağaloğlu/İstanbul
Tel: (0212) 513 59 68 / 244 41 60 Tel-Faks: (0212) 243 17 27
Web: www.baglam.com e-mail: baglam@baglam.com

İÇİNDEKİLER

ÖN AÇIKLAMALAR 7

A. ÇÖZÜMLEMELER 13
I. Görüngübilimsel çözümleme 13
II. Metafizik çözümleme 57
III. Varlıkbilimsel çözümleme 66

B. ÇIKARSAMALAR 69
I. Siyasi uygulamalar 69
II. Ahlaki uygulamalar 102
III. Psikolojik uygulamalar 105

EKLER 107
1. Mareşalin otoritesinin çözümlenmesi 107
2. Ulusal devrim üstüne açıklamalar 113

ÖN AÇIKLAMALAR

Garip şeydir, Otorite problemi ve kavramı çok az incelenmiştir. Özellikle Otoritenin aktarımıyla ve kökeniyle bağıntılı sorularla ilgilenilmiştir, ama bu görüngünün (fenomen) özü nadiren ilgi çekmiştir. Bununla birlikte, siyasi iktidarın ve Devletin yapısının, neyse o olarak Otoritenin ne olduğu bilinmeksizin ele alınmasının imkânsızlığı apaçıktır. O halde, Otorite kavramının incelenmesi, geçici nitelikte de olsa, gereklidir ve bu, Devlet problemine dair tüm incelemeleri öncelemelidir.

*

Otorite kuramları nadir olsa da, hiç yok değildir. Eğer çeşitlemeler bir yana bırakılırsa, tarih boyunca (asli olarak farklı ve indirgenemez) *dört ayrı kuramın* öne sürülmüş olduğu söylenebilir.

Tanrıbilimsel (Teolojik) ya da Dinerkil (Teokratik) kuram: İlk ve mutlak otorite Tanrı'ya aittir, tüm diğer (bağıntılı) otoriteler bunun türevleridir. (Bu kuram özellikle skolastikler tarafından geliştirilmiştir, ama "meşru", hatta kalıt yoluyla geçen tekerkçilik (monarşizm) taraftarları da bu kuramda hak talep ederler.)

Platon'un kuramı. ("haklı" ya da "meşru") Otorite "adalet" ya da "hakkaniyet" üstüne dayanır ve bu ilkelerden doğar. Başka bir niteliğe sahip her "Otorite" ancak yalancı-otorite

olup, aslında (az ya da çok "kaba") *güçten* başka bir şey değildir.
Otorite'yi, şimdinin dolaysızlığını aşmakta *öngörü* olanağı veren Bilgelikle, Bilgiyle aklayan Aristoteles'in kuramı.
Otorite ilişkisini, ilki "tanınma" uğruna yaşamını tehlikeye atmaya hazır olan, ikincisi boyuneğmeyi ölüme tercih eden olmak üzere, Efendi ve Köle (Galip ve Mağlup ilişkisine) indirgeyen Hegel'in kuramı.

Maalesef, sadece bu sonuncu kuram, gerek görüngübilimsel betimleme düzleminde, gerek metafizik ve varlıkbilimsel çözümleme düzleminde geliştirilmek suretiyle tam bir felsefi işlemeye tabi tutulmuştur. Diğer kuramlar görüngübilimsel düzeyi geçememişlerdir (zaten bu alanda bile hiçbir şekilde tam değildirler).

(Ve Hegel'in kuramının asla gerçekten anlaşılmamış olduğunu ve çok çabuk unutulduğunu söylemek gerekir. Böylece Hegel'in en önemli devamcısı –Marx- Otorite problemini tamamen ihmal etmiştir.)

Bu dört kuramın hepsi *salt*tır. Bunlardan her biri sadece bir tek tip Otorite tanırlar (yani kendi tasvir ettiklerini), "otoriteye değin" (otoriter) tüm diğer olgularda ise yalnızca ve basitçe *güc*ün belirtisini görürler.

Not: Kuşkusuz, bu sonuncusunda sadece gücün belirtisini gören bir Otorite "kuramı" daha vardır. Ama daha sonra, Gücün Otorite ile hiç bir ilgisi olmadığını, hatta ona doğrudan karşıt olduğunu göreceğiz. Otoriteyi Güce indirgemek, o halde yalnızca ilkinin varlığını yadsımak ya da tanımamaktır. İşte bu yüzden bu hatalı görüşü *Otorite kuramları* arasında saymıyoruz.

*

Bu kuramları yargılayabilmek ve eleştirebilmek için (hatta terimin gerçek anlamında onları *anlayabilmek* için), "Otorite" sütununda sınıflandırılabilecek tüm olguların tam bir listesini çıkarfmakla ve bu olguların (hepsinin ya da kısmen) önerilen kuramların birine (ya da birçoğuna) uyup uymadığına bakmakla başlamak gerekir.

Uygun düşen olgu bulamayan kuramlar yanlış olarak reddedilmelidir. Diğerlerinin ise, *tüm* olguları mı yoksa sadece bir bölümünü mü izah ettiğini görmek gerekir.

Bu amaçla, "arı olgular"ı, yani birbirlerine indirgenemez olguları gün ışığına çıkartmak için (ya da "bileşik" olgular için, onları oluşturan "arı" öğeleri göstererek) görüngübilimsel bir çözümlemeye tabi tutmak gerekir.

Eğer önerilen kuramlardan hiçbirinin izah etmediği "arı" olgular bulunursa, daha başka kuramlar geliştirmek gerekir.

Başka bir deyişle, *görüngübilimsel çözümleme* (A, I), adeta "içgüdüsel olarak" otoriteyle ilgili diye nitelendirilen tüm olgulara uygulanan, "bu nedir" sorusuna cevap vermek zorundadır. Neyse o olarak Otoritenin *özünü* (fikir, ide; *das Wesen*) olduğu gibi bu "öz"ün *yapısını*, yani (neyse o olarak Otoritenin gerçekleşiminin yersel ve zamansal koşullarının basit ayrımlarından ileri gelen "arızi" çeşitlemelerini bir yana bırakarak) belirişinin indirgenemez farklı tiplerini ortaya koymak zorundadır.

Ama görüngübilimsel çözümleme ancak gerçekten *tam* olmak koşuluyla işlevini yerine getirebilir. *Mümkün* Otorite tiplerinin *hepsinin* sayıldığından ve bunlardan her birinin gerçekten *basit*, yani başka öğelere indirgenemez öğelerine ayrıştırıldığından emin olmak gerekir.

Fakat bu, eğer çözümleme *dizgesel* [sistematik] ise mümkündür; işte bu yüzden, görüngübilimsel düzlemi zorunlu olarak aşmalı, metafizik düzeye yükselmelidir.

Metafizik çözümleme (A, II) Otorite *olgusunu*, nesnel olarak *gerçek* Dünyanın temel yapısına bağlar. Böylelikledir ki betimlenen olguların Dünya tarafından sunulan *tüm* olasılıklara uygun düşüp düşmediğini ve verili bir olgunun basit mi yoksa bileşik bir metafizik kökene mi sahip olduğunu görmeye olanak tanır.

Nihayet, metafizik çözümlemeye dayanan ve bu çözümleme tarafından sağlama bağlanan kuramın son *aklanışı* ancak *varlıkbilimsel* düzeye dek nüfuz eden daha da derin bir çözümlemeden doğabilir.

Varlıkbilimsel çözümleme (A, III) neyse o olarak Varlığın yapısını inceler ve gerçek Dünyanın (metafizik) yapısının nedenini ve nasılını anlamaya olanak tanır, bu yapı da bu Dünyada beliren söz konusu olguların (görüngübilimsel düzlemde) *sistematik olarak* sınıflandırılmasına ve çözümlenmesine olanak tanır.

Not. Bu çözümlemelerin hepsinde Tanrı kavramını kullanmak gerekecektir, hatta onun varolmadığını, sadece bir "mit" olduğunu kabul ederek. Zira "inanan" insan Tanrı'ya daima azami otorite atfeder ve öyleyse, bu olgu bir mikroskop altında gibi ancak onda incelenebilir. İnsana Tanrı'da keşfedeceği şeyi uygulamaktan kurtulunmuş olunacaktır. Ve tam olarak eğer Tanrı sadece bir "mit" ise *tanrısal* Otoritenin çözümlenmesi aslında *insani* Otoritenin bir çözümlemesidir: bunu kavramazsa, insan, Tanrı'ya – az ya da çok bilinçdışı olarak- kendinde keşfettiği şeyi yansıtır, öyle ki bu insanı "onun" Tanrı'sını inceleyerek inceleyebiliriz.

*

Bu üçlü çözümlemeden çıkan Otorite kuramı, bütünüyle sağlama bağlanmış ve aklanmış olacaktır. Öte yandan, çeşitli *Çıkarsamalara* (B) çıkış noktası hizmeti görecektir.

Kuramın her şeyden önce *Siyasi uygulamaları* (B, I) olacaktır.

Her Devletin Otoriteyi varsaydığını ve onun üstüne dayandığını kabul ederek, Devlet kuramı Otorite kuramından *çıkarsanabilir.*

İkinci olarak, Otorite kuramının *Ahlâki uygulamaları* (B, II) olacaktır.

Doğru ve aklanmış bir kuram Otoriteyi ve Devleti (böylece özel olarak otoriter Devleti), siyasi olmayan kavramlardan çıkarsanmış ahlâki ve ahlâklaştırıcı eleştirilere karşı savunmaya olanak tanıyacaktır. Başka bir deyişle, Otorite kuramı özgül olarak siyasi bir ahlâk, asli olarak genelde bakış açısından Otoritenin varlığında ve edimlerinde eleştirilmeye çalışıldığı bu "özel" ahlâktan aslen başka bir ahlâk *çıkarsamaya* izin verecektir.

Nihayet, Otorite kuramının *Psikolojik uygulamaları* (B, III) olacaktır.

Otoritenin ne olduğu bilinerek, gerek bir Otorite yaratabilmek gerekse onun varlığını devam ettirebilmek için, insan ve insanlar üzerinde nasıl etkimek gerektiği *çıkarsanabilir.*

*

Takiben, bu soruların ancak genel çizgileri belirtilebilir. Nihai ve eksiksiz bir Otorite kuramı bildirdiğim iddiasında değilim. Söz konusu olan daha çok problemleri ortaya koymak ve bunların çözümlerinin genel yönünü göstermektir.

A. ÇÖZÜMLEMELER

I. GÖRÜNGÜBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME

1.

a) Otoriteye değin *tüm* olguların bir listesini çıkartabilmek için, ilk önce verili olgular arasında bir seçim yapmayı bilmek gerekir, yani Otoritenin özünü gerçekleştiren ve açınlayan olguları, (çoğu kez görünüşlere rağmen) Otorite ile hiçbir ilgisi olmayanlardan ayırt edebilmek için.

Başka bir deyişle, Otoritenin bir tanımını – tüm tikel vakaları kapsayabilen, yalın şekilde "biçimsel" ve "adcı" bir tanımlama olacak, *genel* bir tanım vermekle başlamak gerekir. O halde *Otoritenin genel bir tanımını* arayalım.

Ancak devinimin, değişimin, (gerçek ya da en azından mümkün) eylemin olduğu yerde Otorite vardır: ancak "karşı eylemde bulunabilen" [réagir], yani Otoriteyi temsil eden (onu cisimleştiren, gerçekleştiren, ifa eden) şey ya da kişiye bağlı olarak değişen şey üzerinde otoriteye sahip olunur. Ve hiç kuşku yok ki Otorite değiştirene aittir, değişime maruz kalana değil. Otorite özsel olarak *etkin*dir, edilgin değil.

O halde her otoritenin gerçek "dayanak"ının zorunlu olarak terimin asıl ve güçlü anlamında fail olduğu söylenebilir; yani *özgür* ve *bilinçli* diye kabul edilen bir fail (dolayısıyla, ne ise o olarak, ya tanrısal bir varlık, ya insani bir varlık ve asla bir hayvan değil vs.)

Not. Kuşkusuz, otoriter edim zorunlu olarak *kendiliğinden* değildir. Ötekinin bir buyruğunu yerine getirerek de otoriteye sahip olunabilir. Ama Otoriteyi alan fail bu buyruğu *anlıyor* ve onu *özgürce* kabul ediyor diye görülür: reisin (chef) sözünü aktaran bir ses cihazının [fonografın] kendinde hiçbir otoritesi yoktur.

Otoriteyi alan varlık öyleyse zorunlu olarak bir *fail*dir ve otoriter edim daima hakiki bir *edim*dir (özgür ve bilinçlidir).

Fakat, *otoriter* edim, tüm diğerlerinden, yöneldiği kişi ya da kişiler tarafından *karşıtlık*la karşılaşmaması olgusuyla ayrılır. Varsaydığı şey, bir yandan, bir karşıtlık *olasılığı* ve, öte yandan, bu olasılığın gerçekleşiminin *bilinçli* ve *iradi* reddidir. (*Örnekler:* eğer bir kişiyi pencereden atarsam, onun düşmesinin benim otoritemle hiç bir ilgisi yoktur, ama ona verdiğim ve ifa etmesinin somut olarak mümkün olamayacağı bir emirle kendisini pencereden atarsa, onun üstünde açık bir otorite uygularım. Hipnozcunun hipnoz ettiği kişi üzerinde *otorite*si yoktur. Birine, kendisinin istediği ve ben ona söylemesem bile yapacağı şeyi yaptırtmak için otorite kullanmama gerek yoktur.)

O halde Otorite zorunlu olarak (fail ile maruz kalan arasında) bir *ilişki*dir: öyleyse özsel olarak (bireysel değil) *toplumsal* [sosyal] bir olgudur; Otorite olabilmesi için en azından *iki* kişi olmak gerekir.

ÖYLEYSE: Otorite bir failin, onlar da bunu yapmaya *muktedir* oldukları halde onun üzerinde eylemde bulunmayan, ötekiler (ya da bir öteki) üstünde eylemde bulunmak için sahip olduğu *olasılık*tır.

Ya da yine: *Otorite* ile eylemde bulunurken, fail, kendisi karşı etkiye maruz kalmaksızın; yani eylemine bağlı olarak kendini değiştirmeksizin, dışsal insani veriyi değiştirebilir.

(*Örnekler*: Eğer, birini odamdan çıkartmak için, güç kullanmak zorundaysam, söz konusu edimi gerçekleştirebilmek için, kendi tutumumu değiştirmek zorundayımdır ve böylece otoriteye sahip değilimdir; eğer hareket etmiyorsam ve bahis konusu kişi odayı terk ederse, yani benden gelen basit bir "çıkın" sözü üzerine değişiyorsa durum bambaşkadır. Eğer verilen emir bir tartışmaya, yani emri veren kişinin kendisinin verilen emre bağlı olarak bir şey yapmasına – tartışmasına- neden oluyorsa, otorite yoktur. Hele ki tartışma emirden vazgeçilmesine ya da hatta bir uzlaşmaya; yani tam olarak kendisi değişmeksizin, dışarıda bir değişime neden olacak diye kabul edilen edimin değişmesine varıyorsa.

Ya da, nihayet: Otorite (terimin geniş anlamında) uzlaşma yapılmaksızın eyleme geçme olasılığıdır.

Not. Her tartışma zaten baştan bir *uzlaşmadır*, zira şuna denktir: "Falan şeyi koşulsuz yapın. – Hayır, bunu ancak eğer siz falan başka şeyi yapmanız, yani beni ikna etmeniz koşuluyla yapacağım. – Tamam bu noktada pes diyorum."

b) Bu tanım, Otorite olgusunun Hak [Droit] (bkz. Hak üzerine kısa açıklama)* olgusunu andırdığını açıkça gösteriyor. Gerçekte:

Bir şeye, onu, bu ilkede mümkünken, karşıtlıkla (tepkiyle) karşılaşmaksızın yapabildiğim zaman *hak*kım vardır.

(*Örnek*: Eğer birinden ona ait olan yüz frankı almak istiyorsam, o "karşı eylemde bulunacak" [tepki verecek] ve edimimin karşı etkisine maruz kalacağım; ama eğer o parayı

* Kojève burada *Esquisse d'une phénomènologie du droit. Exposé provisoire*, [Paris, Gallimard, «Bibliothèque des idées", 1981] başlığıyla yayımlanacak eserine kaynaklık edecek yazıya göndermede bulunuyor. (Fransızca baskıda editörün notu)

bana borçluysa; yani onun üzerinde bir *hak*ka sahipsem, eylemim yüz frankı onun cebinden benimkine geçirirken, "tepki" ye [réaction] maruz kalmayacağımdır).

Yine de birbirini "andıran" bu iki olgu arasında asli bir fark vardır.

Otorite durumunda, "tepki" (karşıtlık) asla arı *olasılık* alanından çıkmaz (asla *edimselleşmez*): *gerçekleşimi* Otoriteyi yıkar. Buna karşılık, Hak durumunda ise, "tepki", bu yüzden Hakkı yok etmeksizin, edimselleşebilir: bu "tepki"ye, Hakkı elinde tutandan başka bir kişinin maruz bırakılması yeterlidir. (Anılan örnekte, borçlunun şiddetli "tepki"sine bir yargıcın, bir mübaşirin, bir polis memurunun maruz kalması yeterlidir.)

Bu farktan şu çıkar ki eğer, ilkede, Otorite gücü dışlıyorsa, Hak, yine de güçten başka bir şey olmak üzere, onu gerektirir ve varsayar (Mahkeme olmaksızın Hak yoktur, Mahkemenin kurallarını güç yoluyla uygulattırabilecek Polis olmaksızın Mahkeme yoktur.)

Öte yandan, Otorite ve Hak arasında olduğuna işaret edilen bu yakınlık her Otoritenin (onu tanıyan kişilerin gözünde) nedèn zorunlu olarak *yasal* ya da *meşru* bir niteliğe sahip olduğunu açıklar. (Zira her Otorite zorunlu olarak, *tanınmış* bir Otoritedir; bir Otoriteyi tanımamak onu yadsımak ve dolayısıyla onu yok etmektir).

ÖYLEYSE: Bir Otorite uygulamak, güç (şiddet) kullanmakla aynı şey olmamakla kalmaz, ama iki olgu karşılıklı olarak birbirlerini *dışlarlar* da. Genel bir tarzda, Otoriteyi uygulamak için *hiçbir şey yapmamak* gerekir. Gücü (şiddeti) işin içine sokmaya mecbur olunması Otoritenin söz konusu olmadığını kanıtlar. Aksine, insanlara, - güç kullanmaksızın – onların kendiliğinden yapmayacakları şeyler ancak işin içine Otorite sokularak yaptırılabilir.

Not. Eğer birisi ona dediğimi bana olan "sevgi"sinden dolayı yapıyorsa, bunu kendiliğinden yapıyordur, zira bunu, benim *müdahale etmeme*, onun üzerinde eylemde bulunmama gerek kalmaksızın, beni hoşnut etmek için yapar. O halde Sevgi ilişkisi özsel olarak Otorite ilişkisinden başka bir şeydir. Ama Sevgi Otorite ile aynı sonucu verdiğine göre, bu iki olguyu birbirine karıştırmak suretiyle kolayca hata yapılabilir, ve sevilenin seven üzerindeki bir "otorite"sinden ya da otoriteye maruz kalanın – yani tanıyanın- onu uygulayan için sahip olduğu bir "sevgi"den bahsedilebilir. Böylece insanın Otoritesini tanıdığı kişiyi *sevmesi* yönünde olduğu gibi sevdiği kişinin *Otorites*ini tanımak yönündeki doğal eğilimine dair açıklama gelir. Ama bu iki olgu gene de net biçimde farklı olarak kalır.

2) "Yasal" ya da "meşru" eylem de "otoriter" bir eylem olabilir: böyle olması için, mümkün "tepkilerin" edimsellemesinin (özgürce ve bilinçli olarak) reddedilmesi yeterlidir. (Bu durumda, Hak, eğer bir zorunluluk kendini gösterirse, yani *Otoritesi*ni uygulamayı bırakırsa, onu gerçekleştirmeye muktedir bir *güç* varolduğu ölçüde yine de bir Hak olarak kalarak, bir Otorite uygular. Kısacası, Hak ancak onu "tanıyanlar" için *otorite*ye sahiptir, ama "tanımak"sızın ona maruz kalanlar için bile bir Hak olarak kalır.

"Otoriter" eyleme gelince, tanım gereği "yasal" ya da "meşru"dur. Zira mümkün "tepki"nin edimselleşmediği yerde, yani eğer genel olarak *hiçbir* "tepki" yoksa failin kendisine karşı, *a fortiori*, "tepki" yoktur. O halde "meşru olmayan" ya da "yasal olmayan" Otoriteden bahsetmenin anlamı yoktur: bu *in adjecto* çelişkidir. Bir Otoriteyi "tanıyan" kişi (ve "tanınmayan" otorite yoktur) böylelikle onun "meşru"luğunu da tanır. Otoritenin meşruluğunu yadsımak, onu tanımamaktır, yani – böylelikle- onu yok etmektir. O halde, somut bir vakada, bir Otoritenin *varoluşu* yadsınabilir hiçbir "Hak" *gerçek* (yani "tanınan") bir Otoriteye karşı konamaz.

Not 1. Pek çok yazar, bilhassa Hıristiyan yazarlar, her siyasi *İktidarın* "meşru" olduğunu ileri sürmüştür. Bu ancak, İktidarın bir Otoriteyi cisimleştirdiği ölçüde doğrudur. Fakat daha sonra, İktidar ile Otorite arasında bir ayrışma olduğunu göreceğiz. Ve Otoriteden yoksun bir İktidar *zorunlu olarak* meşru değildir. Kuşkusuz, Otoriteye bürünen bir İktidara karşı yürütülen her (devrimci) eylemin "gayriyasal" ve "gayrimeşru" olacağı söylenebilir; ama bu, tam da Otorite kendisine karşı yürütülen her eylemi dışladığına göre, anlamdan yoksun bir totolojidir.

Not 2. Yasallığın, Otoritenin *kadavrası*; ya da daha kesin olarak onun "mumya"sı, ruhtan ya da hayattan yoksun olarak yaşayan bir beden, olduğu söylenebilir.

3) Otorite tanımımız aynı zamanda Tanrısalın tek geçerli genel tanımına benzetilebilir: *tanrısal,* bana göre, onun üzerinde karşı eylemde bulunma olasılığına sahip olmaksızın benim üzerimde eylemde bulunabilen her şeydir.

(*Örnek:* İnsanlar, yıldızların kendileri üzerinde bir etkide bulunduklarını varsaydıkları ve yıldızlar üzerinde eylemde bulunabilmek için hiçbir yolları olmadığını düşündükleri sürece, yıldızları tanrısallaştırmışlardır. Ama Newton onlara, her (fiziksel) eylemin/etkinin, neden olduğu tepkiye eşit olduğunu öğrettiği zaman, yıldızlar – ve genel olarak tüm doğal Dünya- kesin olarak "kutsallık niteliğini kaybetmiştir".

Bu tanım, insanın, bir yandan, neden daima Otoritenin *summum*unu (en yücesini) kendisi için Tanrısal olana (ya da tanrısalı temsil edene) atfettiğini ve, öte yandan, varolan (yani tanıdığı) her (insani) Otoriteyi "kutsal" ya da tanrısal bir niteliğe bürüdüğünü anlaşılır kılar (bkz. *her* Otoritenin tanrısal kökenini doğrulayan, daha aşağıda tartışılan Dinerkil Otorite kuramı).

Bununla birlikte, Tanrısalın tanımı Otoriteninkinden farklıdır: tanrısal eylem durumunda, (insani) tepki mutlak olarak *imkânsız*dır; (insani) otoriter eylem durumunda ise, tersine,

tepki zorunlu olarak *mümkün*dür ve bu imkânın bilinçli ve *iradi* bir reddi sebebiyle yoktur.

Kuşkusuz, Otorite tanımımız, (insani ya da tanrısal) eylemin hiçbir tepkiye neden olmadığı ölçüde otoriter olduğunu söylemek suretiyle tanrısal eylemi kapsayacak biçimde dönüştürülebilir. O zaman *tanrısal* Otoriteden bahsedilebilecektir. Ama gene de onu, sadece *gerçek* bir tepkinin namevcudiyetini değil, ayrıca tepkinin bir *imkânının* mevcudiyetini de varsayan *insani* Otoriteden özenle ayırmak gerekecektir.

Fakat Otorite tanımımızı, bunun özsel olarak *insani* (toplumsal) bir olgu olduğunu, *tanrısal* eylemin otoriter eyleme benzediğini, ama özdeş olmadığını söylemek koşuluyla, korumayı tercih ediyoruz.

Ayrıca asıl anlamında, yani insani, Otoriteye karşıt olarak, tanrısal "Otorite"nin özsel olarak itiraz edilemez olduğu da söylenebilir: tüm tepki olasılığı dışlanarak, Otorite, onu cisimleştiren varlık varolduğu sürece, sınırsızca uygulanmalıdır. Fakat, tanım gereği, bu varlık dönüştürülemez, yani tahrif edilemez, ve giderek, dışarıdan yok edilemez olduğuna göre, onun ebediyen varolduğunu varsaymak doğaldır. O halde tanrısal "Otorite"nin, asıl anlamında (insani) Otoriteden *ebedi* olmasıyla ayrıldığı da söylenebilir. Ya da yine: Tanrısal, "Otorite"sini, onu hiç kaybetme tehlikesi olmaksızın, genel olarak *risk olmaksızın* uygular.

Buna karşılık insani otorite ise özsel olarak kalımsızdır: her an, iradi olarak bastırılmış tepki olasılığı edimselleşebilir ve böylece Otoriteyi geçersiz kılabilir. (İnsani) Otoritenin icrası o halde zorunlu olarak, tam da onu icra ediyor olması dolayısıyla onu icra eden için bir risk unsurunu imler: bu, arkadan gelen tüm neticeleriyle birlikte onu kaybetme tehlikesi olacaktır.

Netice itibarıyla, varolan tüm insani Otoritenin varoluşunun bir "nedeni", bir "sebebi" ya da "aklanışı" olmak zorundadır: bir "varlık sebebi". Onu *"tanımak"* (ve böylelikle varlığını devam ettirmek) için *varolduğunu* belirtmek yeterli değildir.

O halde Otoritenin nedenlerinin, sebeplerinin ya da aklanışlarının neler olduklarını görmek gerekir. Ve bu inceleme, bu Otoritenin birçok indirgenemez tipini ayırdetmemize ve onları birbirine bağlayan önerilmiş kuramları daha iyi anlamamıza olanak tanıyacaktır.

2.

a) (İnsani) Otoritenin tüm biçimleri şu ortak özelliğe sahiptir: hepsi tepki yaratmayan bir eylem/etki uygulamaya olanak tanırlar, çünkü karşı eylemde bulunabilecek olanlar bilinçli ve iradi olarak bunu yapmaktan sakınırlar. Tersine, insanların (kendilerinin uygulayamayacakları) bir eyleme maruz kaldıkları her yerde, ona karşı eylemde bulunma yetilerini bilinçli ve iradi olarak reddettiklerinden, bir Otoritenin müdahalesi saptanabilir.

Ama tepkinin hep *mümkün* kalmasından ve reddin *bilinçli* ve *iradi* olmasından dolayı, bu reddin nedenini sormak yerindedir. Her Otorite, onun *neden* varolduğu, yani, ona karşı eylemde bulunmaksızın ondan doğan edimlere maruz kalarak, *neden* onun "tanındığı" sorusunu uyandırır.

Bu sorulara verilebilecek cevaplar çeşitlidir ve her farklı cevaba Otoritenin özel bir tipi karşılık düşer.

İlk önce, olası tüm Otorite tiplerinin listesini çıkartmak söz konusudur.

Not. Böyle yirmi kadar tip sayılabilir. Ama Otorite kuramına sahip olunmadıkça, bu sayımın *eksiksiz* olduğundan asla emin olunamaz.

Daha sonra, "arı", yani diğerlerine indirgenemez, tipleri ortaya çıkartmak (ve betimlemek) ve "karma" tiplerin nasıl bu "basit" ya da "arı" tiplerin bir bileşimiyle oluştuğunu göstermek gerekir.

Burada söz konusu olan tüm görüngübilimsel analiz çalışmasını gerçekleştirmek değildir. Bunu yapılmış varsayalım ve, adeta "tanıtlamak"sızm, sonucu gösterelim.

*

O halde *dört tip* (basit, arı ya da ilksel) Otorite ayırdedilebileceğini söyleyelim.

α) Babanın (ya da genel olarak ebeveynlerin) çocuk üzerindeki Otoritesi. (*Çeşitlemeler*: Büyük bir yaş farkından doğan Otorite – Yaşlıların gençlik üzerindeki Otoritesi; Geleneğin ve bunu elde tutanların Otoritesi; Bir ölünün Otoritesi – vasiyet; "Yazar"ın eseri üzerindeki Otoritesi; vs.

Ölünün Otoritesine dair Not. Genel bir tarzda, insanın ölümünden sonra yaşamında olduğundan daha çok otoritesi vardır: Vasiyetin, henüz hayatta olan bir insanın verdiği emirden daha çok otoritesi vardır; bir söz, verilmiş olduğu kişinin ölümünden sonra daha çok bağlar; ölmüş babanın buyruklarına, yaşadığı süre içinde verdiklerinden daha çok uyulur; vs. Bunun sebebi, bir ölüye *karşı eylemde bulunmanın* somut olarak imkânsız olmasıdır. O halde ölü tanım gereği Otorite sahibidir. Ama tepkinin bu *imkânsızlığı* ölünün Otoritesine *tanrısal* (kutsal) bir nitelik sağlar. Otoritenin ölü tarafından icrası kendisi için hiçbir *risk* içermez. Bu otoritenin güçlülüğü ya da zayıflığı bundan ileri gelir. Kısacası, bu, *tanrısal* otoritenin özel bir halidir.

β) Efendinin Köle üzerindeki otoritesi. (*Çeşitlemeler:* Soylunun soylu sınıfından olmayan kimse üzerindeki otoritesi; Askerin sivil üzerindeki Otoritesi; Erkeğin Kadın üzerindeki Otoritesi; Galibin Mağlup üzerindeki Otoritesi; vs.)

Galibin Otoritesine dair Not. Otorite olması için, Galibin, Mağlup tarafından ne ise o olarak "tanınmak" zorunda olduğu; yani Mağlubun kendi yenilgisini "tanımak" zorunluğu olduğu kendiliğinden açıktır. Bkz. 1918'de galiplerin doğan Otoritesini yok eden Almanca slogan *"im Felde unbesiegt"*; bunlar galibiyetlerini "tanıt"amayarak, hiçbir Otoriteye sahip olamadılar; böylece - bilinen sonuçlarıyla – güç üzerine dayanmak zorunda kaldılar.

γ) Reisin (Chef, *dux, Duce, Führer, leader, vs.*) Güruh üzerindeki Otoritesi. (*Çeşitlemeler:* Üstün – yönetici, subay, vs. – Alt – işçi, asker; vs. – üzerindeki Otoritesi. Hocanın Öğrenci üzerindeki Otoritesi; Bilginin, Teknisyenin, vs. Otoritesi; Kahinin, Peygamberin, vs. Otoritesi.)

Subayın Otoritesine dair Not. Bu Otorite, karma Otoriteye iyi bir örnektir. Askerlere göre uyguladığı, *Reisin* özgül Otoritesinden fazla olarak, her askerin sivillere göre sahip olduğu Efendinin Otoritesinden de yararlanır; askerlere göre, ayrıca *Baba*nın Otoritesine de sahiptir; nihayet, hemen altta sayacağımız, *Yargıcın* Otoritesini de cisimleştirir.

δ) Yargıcın Otoritesi. (*Çeşitlemeler*: Hakemin Otoritesi; Denetçinin, Sansürcünün, vs. Otoritesi; Günah çıkartıcının Otoritesi; adil ve dürüst İnsanın Otoritesi; vs.)

Günah çıkartıcının Otoritesine dair Not. *Karma* Otoriteye iyi bir örnek daha. *Yargıcın* Otoritesinden fazla olarak, Günah çıkartıcı, "vicdan yöneticisi" niteliğinde olduğu gibi *Baba* niteliğinde de *Şefin* Otoritesinden yararlanır. Ama onda *Efendinin* Otoritesi eksiktir.

Adil İnsanın Otoritesine dair Not. Doğrusunu söylemek gerekirse, bu, Yargıcın Otoritesinin en arı halidir, zira asıl anlamında Yargıç, Yargıcın – kendiliğinden- Otoritesinden fazla olarak, memurun – türev niteliğindeki- Otoritesine de sahiptir.

b) Öyleyse elimizde dört tip "arı" Otorite vardır. Fakat, aynı zamanda Otoriteye dair birbirine indirgenemez *dört kuram* ayırdedebileceğimizi de gördük. Bu bizi, yazarının gözünde, genel bir Otorite kuramı olan bu kuramların her birinin, aslında, sadece yukarıda sayılan dört özel tipten birinin kuramı olduğunu varsaymaya götürür.

Gerçekten böyle olup olmadığını görelim.

Elimizde öyleyse (zamandizimsel düzene göre) şu kuramlar vardır:

- Platon'un kuramı
- Aristoteles'in kuramı
- Skolastiklerin, vs. kuramı (Tanrıbilimsel kuram)
- Hegel'in kuramı.

Bu sonuncu kuramla başlayalım.

Hegelci kuram Efendi ve Köle arasındaki ilişkinin bir kuramı biçimine sahiptir. Ama öyle görünür ki Hegel, tüm Otorite biçimlerini, Efendinin Köleye göre Otoritesinden türüyor olarak düşünerek onda genel bir Otorite kuramı görüyordu. Her durumda, başka hiçbir Otorite kuramı geliştirmemiştir.

(Felsefi olarak oldukça işlenmiş olan) Hegelci kuram Otoriteye dair bizim *ikinci* "arı" tipimizi; yani Efendinin Köle üzerindeki Otoritesini mükemmelen izah eder. (Daha fazla ayrıntı için bkz. benim "kendinin bilincinin bağımlılığı ve özerkliği"*.

---

* A. Kojève, *Introduction à la lecture de Hegel*, 1947 [Hegel Felsefesine Giriş, YKY, 2000] (ç.n.)

Efendilik "tanınma" *(anerkennen)* için ölümüne Savaşımdan doğar. İki rakip, hayvani değil, biyolojik değil, özsel olarak insani bir hedef koyarlar: gerçekliklerinde ya da insani saygınlıklarında "tanınma" hedefi. Ama gelecekteki Efendi Savaşım ve Risk deneyimine dayanır, oysa ki gelecekteki Köle (ölümün hayvani) korkusuna hakim olmayı başaramaz. Sonuç olarak pes eder, mağlup olduğunu teslim eder, galibin üstünlüğünü tanır ve ona Kölenin Efendisine boyun eğdiği gibi boyun eğer. Ve böylelikledir ki Kölesiyle ilişkilerinde Efendinin mutlak Otoritesi doğar.

O halde: Efendi, içindeki (korunma içgüdüsüyle kendini gösteren) *hayvanı* aşar ve onu içindeki özgül olarak *insani* olan şeyin buyruğuna sokar (bu insani öğe "tanınma" arzusuyla, tüm "yaşamsal", biyolojik değerden yoksun olan "gurur"la kendini gösterir). Buna karşılık, Köle insaniyi doğalın, hayvaninin buyruğuna sokar. Dolayısıyla Efendinin Köle üzerindeki Otoritesi, insanın hayvan ve genel olarak Doğa üzerindeki Otoritesine benzer, şu farkla ki [...] "hayvan" aşağı oluşunun *bilincindedir* ve bunu *özgürce* kabul eder. İşte tam şu yüzdendir ki burada Otorite vardır: Köle Efendinin eylemine karşı eylemde bulunma olasılığından bilinçli ve iradi olarak vazgeçer; bu gerekir çünkü bu tepkinin hayatını tehlikeye sokacağını *bilir* ve çünkü bu riski kabul etmek *istemez*.

Öyleyse Hegel'in kuramı tam bir *Otorite* kuramıdır. Ve *Efendi*nin Köle üzerindeki Otoritesinin nedenini çok iyi açıklar. Sonuç olarak (arı) Otoritenin *bu* özel tipinin doğru bir kuramıdır. Ama diğer tipler için geçerli değildir.

Böylece *Reis*in Otoritesini izah etmez. Bir Efendi (asıl anlamında Efendi olarak) sadece Köleye göre Otoriteye sahip değildir: ayrıca (Reis olarak) diğer Efendilere göre bir Otoriteye sahip olabilir. Fakat Hegel'in kuramı, bir *Reis*in toplumsal olarak *eşit* insanlar arasındaki bir Otoritesinin varlığını

izah etmez. Ve bu kuram, Savaşım ve ölüm Riski unsurlarının tamamen eksik olduğu, *Baba*nın ya da *Yargıç*ın Otoriteleri olgularına çok daha az uygulanır.

Buna karşılık, Hegelci kuram Efendinin Otoritesi durumu ile bunun "çeşitlemeleri" olarak saydığımız durumlar arasındaki benzerliği açıklar. Soylunun, Askerin, Erkeğin ve Galibin Otoritesinin karma bir doğaya sahip olduğunu göz önünde bulundurarak, baskın ve son temel (ya da "aklama") olarak hizmet eden unsurun, Riske dayanan Efendinin Otoritesinden başka bir şey olmadığını söylemek gerekir. Bu, Asker ve Sivil için, Galip ve Mağlup için açıktır. Ama Soylunun başlangıçta her şeyden önce savaşçı olması, oysa Soylu sınıfından olmayan kimsenin savaşa katılmaması da tartışma götürmez. Nihayet, öyle görünür ki Erkek de sonuçta kadın üzerinde sahip olduğu Otoriteyi aynı sebepten elde eder.

Şimdi *Aristoteles'in kuramı*na geçelim. Bu da bir Efendilik kuramı olarak gösterir kendini. Ama, aslında, Otoritenin bambaşka bir tipine uyar.

Aristoteles'e göre, Efendinin Köle üzerinde bir Otorite uygulamaya hakkı vardır çünkü o *öngörebilir*, oysaki Köle ancak [o anın] *dolaysız* ihtiyaçlarını kafasına yerleştirir ve kendini yalnızca ve yalnızca onların kılavuzluğuna bırakır. Bu öyleyse, denilebilirse, "akıl sahibi"nin "hayvan", "medeni"nin "barbar", "karınca"nın "ağustos böceği", "basiretli"nin "kör" üzerindeki Otoritesidir. (Bu ayrıca, bir işin yürütülmesini birine bırakanm o işi yürütecek kişi üzerindeki Otoritesidir.) Bir başkasından daha az iyi ve daha az uzağı gördüğünü fark eden, kendini kolayca onun tarafından *yönetilmeye* ve onun *rehberliğine* bırakır. Öyleyse bilinçli olarak olası tepkilerden vazgeçer; karşı koymaksızın, itiraz etmeksizin, bunları tartışmaksızın, hatta sorular sormaksızın ötekinin edimlerine katlanır: ötekini "körü körüne" izler.

O halde apaçık Otorite vardır. Yalnızca, bu *Otorite* kuramının, Hegel'in kuramı tarafından gayet iyi açıklanan *Efendi*nin Otoritesiyle hiçbir ilgisi yoktur. Aristoteles'in kuramı, Reisin Güruhuna göre Otoritesi durumuna uyar: *dux*'un, *Duce*'nin, *Führer*'in, *leader*'ın Otoritesini izah eder.

Tanıdık bir örneği inceleyelim. Bir güruh çocuk oynamak için toplanmıştır. İçlerinden biri komşu meyve bahçesinden elma çalmaya gitmeyi önerir. Hemen, ve böylelikle, güruhun şefi olur. Şef haline gelmiştir çünkü ötekilerden *daha uzağı* görmüş, diğerleri [o anın] dolaysız verilerinin düzeyini aşamamışken, o bir *tasarı* oluşturmuş olan tek kişidir. Fakat, her şey, ilk "gerçek" şeflerin aynı biçimde ortaya çıktığını varsaydırtır: bir "Efendiler", "soylu eşkıyalar" güruhu, bir talan planı öneren bir Şefin etrafında bir araya gelir; ve o, *tasarısının* icrası devam ettiği sürece mutlak bir Otoriteye bürünür: o "diktatör", hatta "kral"dır. (bkz. Ksenofanes'in, *Anabase* içinde yer alan, Reisin Otoritesinin kendiliğinden kaynağı, III, 1, 4, 11-14, 24-27, 30-34, 36-47; ayrıca bkz. II, 2, 2-5).

Not. Burada, Otoritesi karmaşık olan Devlet Reisinden değil, güruhun Reisinden bahsediyoruz. Reisinki bunun sadece bir öğesidir. Bundan B, I'de yeniden bahsedeceğiz. Şimdilik, sadece şunu söyleyelim: toplumbilimciler, Devletin genelde, bir fatihler, "Efendiler" güruhu, fethedilmiş ve yerlileri az ya da çok köleleştirilmiş bir ülkede kök saldığında doğduğunu ortaya koymuşlardır. Bu mağluplar, kendilerine göre Efendinin Otoritesinden yararlanan galiplerin "teba"sıdır. Galiplerin Reisi o halde ilk olarak (kendi "eşitlerine", Efendilere göre) Reis ve ikinci olarak ("tebalarına", Kölelere, mağluplara göre) Efendidir. Aynı anda hem Reis hem de Reis oluşundandır ki, o, terimin asıl anlamında, Devlet Reisi ya da Egemen, "Kral" ya da "Diktatör"dür. Zaten bu onun *sadece* Reis ve Efendi olduğu anlamına gelmez. Bundan başka Babanın ve Yargıcın Otoritesinden de yararlanır.

O halde Ariştoteles'in kuramı güruhun Şefinin Otoritesini izah eder. Ve ayrıca bu Otorite ile "çeşitlemeleri" adını verdiklerimiz arasındaki benzerliği de açıklar. Üstün Astları üzerindeki Otoritesi için bu açıktır. Yönetici ve Subay, İşçiden ve Askerden daha uzağı görürler. Geleceğe dair verilere sahiptirler, planlar ve tasarılar oluştururlar, oysa ki Astlar yalnızca [o anın] dolaysız verilerini, günün ihtiyaçlarını görürler. Üstler sadece yukarıdan gelen emirleri aktarsalar bile, bunları Astlardan *önce* bilirler ve o halde onlara göre bir *önbili*den yararlanırlar.

Hocanın Öğrencileri üzerindeki Otoritesi de aynıdır: öğrenci Hocanın edimlerine karşı tepki vermekten vazgeçer, çünkü kendisinin ancak daha sonra geleceği yerde onun şimdiden olduğunu düşünür. Hocası ondan *öndedir*.

Bilginin, Teknisyenin, vs. Otoritesi için de aynı saptamalar geçerlidir. Kültürsüzün sadece yüzeyi gördüğü yerde onlar şeylerin temelini görürler. O halde bu birincilerden daha iyi görürler, şeylerin daha geniş ve daha derin bir görüşüne sahiptirler. Olayları öngörme imkânları buradan ileri gelir, ki Bilginlerin Otoritesini her zaman teyit etmiş (hatta yaratmış) olan budur.

Nihayet, Kahinin, Peygamberin, Bilicinin, vs. Otoritesi, Aristoteles'in kuramına uyan Otoritenin özellikle çarpıcı bir örneğidir: Kahinin (Bilicinin) tartışma götürmez Otoritesi, Reisin Otoritesinin arı bir halidir.

Buna karşılık, Aristoteles'in kuramı, Hegel'in çok güzel gösterdiği gibi, Efendinin Köle üzerindeki Otoritesini izah etmez. Ve Babanın ve Yargıcın Otoritesiyle de hiçbir ilgisi yoktur.

Kuşkusuz, ailenin Babası aynı zamanda (eğer aile bir güruh oluşturuyorsa) güruhun Reisi de olabilir. Ama Reisin bu Otoritesinin, Baba olarak sahip olduğuyla hiç ilgisi yoktur ve

Hocanın öğrencisi üzerindeki Otoritesinden hala başka bir şeydir. Zira hiç kuşku yok ki Babanın Otoritesinin *kişisel* değeriyle hiç ilgisi yoktur, oysa "Reis" unsurunun baskın çıktığı ya da işin içine girdiği, Şefin her (arı) Otoritesi ve karma Otoriteler durumunda hal budur.

Yargıca gelince, onun Otoritesinin bir tasarıyla, bir önbiliyle, bir öndeyişle hiç ilgisi yoktur. O hiçbir şey önermez, sadece olanı "yargılar". Yargıca Otoritesini veren yasaların daha geniş bir *bilgisi* değildir: yalnızca onun "adalet"idir.

O halde Yargıcın Otoritesinin arı hallerini izah eden, Aristoteles'in kuramı değil, ama Platon'unkidir.

O halde *Platoncu kuramın* ne olduğunu görelim.

Platon'a göre, her Otorite Adalet* ve Hakkaniyet üzerine dayanır – ya da en azından böyle olmak zorundaydı. Otoritenin tüm diğer biçimleri gayrimeşrudur. Bunun anlamı o otoritenin, fiilen, istikrarlı olmadığı, kalıcı olmadığı, geçici, eğreti, arızi olduğudur. Bunlar sadece yalancı otoritelerdir. Aslında, Adalete dayanmayan her iktidar terimin asıl anlamında Otoriteye de dayanmaz. Varlığını sadece şiddet ("terör") pahasına devam ettirir. Fakat böyle bir dayanak zorunlu olarak geçicidir.

Hiç şüphe yok ki bu kuram diğerlerini dışlayıcı niteliğiyle yanlıştır. Neyse o olarak, Efendinin ve Reisin Otoritesinin elbette Adaletle hiç ilgisi yoktur. Ve Babanın Otoritesi de, onun Adaleti cisimleştiriyor olup olmamasından bağımsızdır. Bunu görmek için, soya dayalı itaat ile adalet duygusu

---

* Platon'un *Devlet*'ini çeviren S. Eyüboğlu ve M. A. Cimcoz "Justice" kavramını "Adalet" olarak değil, "Doğruluk" olarak çevirmeyi öneriyor. Bu makul tercihin açıklanışı için bkz. Platon, "Devlet", *Önsöz*, Remzi Kitabevi, 1995, 8. Basım, s. 7. (ç.n.)

arasında *ihtilaflar* olduğunu belirtmek yeterlidir. Ve Babanın bir buyruğu, oğlun adil/doğru olduğuna inandığı şeye karşıt olsa bile, tartışmasız ("tepkisiz") ifa edilir. Ve Efendinin ve Reisin Otoriteleri durumunda da hal aynıdır.

Ama, öte yandan, böylesi ihtilafların varoluşu olgusunun kendisi Adaletin, Efendinin, Reisin ya da Babanın Otoritesini karşı yönde dengelemeye, hatta yok etmeye muktedir, *sui generis* [kendine has] bir Otorite kurabilir.

O halde Adalet *sui generis* bir Otorite için temel sağlar ve Platon sadece Otoritenin diğer üç tipinin bağımsız varoluşunu yadsımakta haksızdı.

Medler'de tekerkin (monarşi) doğuşuna ilişkin (Heredotus tarafından anlatılan I, 96-100) efsaneyi görelim. Medler mutlak adaletsizliğin (Hobbes'un *bellum omnium contra omnes*'inin) hüküm sürdüğü (daha sonraları Doğa Durumu denecek) bir anarşi içinde yaşıyorlardı. İçlerinden (tutkuyla iktidara heveslenen) biri adalet uygulamaya başladı. Ötekiler ona anlaşmazlıklarını götürdüler, o da saygın bir hakem olarak bunları yargıladı. Müvekkillerin sayısı çok fazla artınca, kendi işleriyle de ilgilenmek zorunda olduğunu söyleyerek, hepsini kabul etmeyi reddetti. O zaman Medler, kişisel dertlerinden kurtarmak için onu Kral seçtiler. Kral olduktan *sonra*, "iktidarını *sağlamlaştırmak* için koruyucular" talep etti. Bunları elde edince, "adaleti izlemeye devam etti, ama icrasına *sertliği* ekledi" kimse bunu ondan talep etmese bile suçluları takip ederek. (Başka bir deyişle, *hakem*ken *yargıç* ve savcı haline geldi.)

Kuşkusuz bu sadece bir efsanedir. Ama bir iktidar, ve sonrasında da, *sadece* Adalete dayanan mutlak bir Otorite kurma *psikolojisi*ne aykırı olmadığını gösterir. Ve, gerçekte bir Otoritenin varolması için *tanınması* yeterli olduğuna göre, Adaletin Otoritesinin, Platon'un istediği gibi, tam (totale) bir

Otorite (ve, ardından da, mutlak bir iktidar) haline gelmesi ilkede mümkündür.

Kuşkusuz, aslında, siyasi iktidar Adaleti nadiren temel olarak alır: eğer bu unsur işin içine girdiyse, buna daima diğerleri (Reisin, Efendinin ya da Babanın Otoritesi) eşlik etmiş ve ona üstün çıkmışlardır. Ama yine de Adalet tam Otoritenin unsurlarından biri olabilir. O halde, Yargıcın Otoritesi olarak adlandırılabilecek arı ve indirgenemez bir Otorite tipi vardır.

Gerçekte, bir Yargıcın Otoritesi Platon'un kuramında yaptığından başka türlü açıklanamaz. Ve açıktır ki Adalet ya da Hakkaniyet ilkesi de, Yargıcın Otoritesinin "arı" tipinin çeşitlemeleri adı altında saydığımız Otorite tiplerine girer.

Kuşkusuz, asıl anlamında Yargıç, bir *siyasi* iktidara, yani Devlete bağlı ve onu varsayan bir memurdur (bkz. Heredotus'tan alıntılanan efsane). Gerçekten bir *Yargıç* olmak için, *güç* ile desteklenmek ve bir Devlet tarafından tanınan *yasalara* dayanmak zorunludur.

Başka bir deyişle, onun iktidarı karmadır ve Otoritesi de zorunlu olarak Adaletten başka diğer unsurları gerektiriyor görünür (örneğin Şef unsuru). Ama yine de Yargıcın bir biçimde *kişisel* Otoritesi yalnızca "hakkaniyet"inden ileri gelir, böylece Adalet Otoritesinin arı bir halidir.

Bu, Hakemin Otoritesinin çeşitlemesinde net olarak görülür (doğrusunu söylemek gerekirse Hakemin Otoritesi bir *çeşitleme* değil, ama *arı* bir tiptir; Hakemin Otoritesinin bir çeşitlemesi olan, Yargıcın Otoritesidir). Eğer (özgürce seçilmiş) bir Hakemin edimlerine ("yargıları"na) karşı eylemde bulunulmuyorsa, bunun sebebi onun *tarafsızlığının;* yani tam olarak onun adeta Adaleti cisimleştirdiğinin varsayılmasıdır.

Böylece "dürüst" ya da "adil İnsan", Hakemin işlevini yerine getirmese de, tartışma götürmez bir Otoriteye sahip-

tir. Genel bir tarzda, tarafsızlığın, nesnelliğin, çıkar gütmemenin, vs. *potentias*ı hep bir Otorite doğurur, ve bir Denetçinin, bir Sansürcünün, vs. Otoritesi, Yargıcın O*toritesi* olarak adlandırdığımız unsur işin içine sokulmaksızın açıklanamaz. Bu unsur hiç kuşku yok ki Günah çıkarıcının Otorisinde de işin içine girer. İncelen üç kuram o halde Otoritenin ayrı ve indirgenemez üç tipine tekabül eder. Öyleyse bize kalan Babanın çocukları üzerindeki şeklindeki dördüncü arı tip ve dördüncü bir kuram; yani *skolastik* ya da tanrıbilimsel (Dinerkil) kuram.

O halde – o da ilkede *evrensel* olan – bu kuramın aslında, aynı öteki kuramların her birinin tek bir arı tipe tekabül etmesi gibi, Otoritenin dördüncü tipine tekabül ettiğini varsaymak doğaldır.

Tanrıbilimsel kuram ile Babanın Otoritesi arasındaki yakınlık ilk bakışta yapaymış gibi görünür. Bununla birlikte kaydedelim ki, (basit güç başka bir şey olan) *her* gerçek ve meşru Otoritenin Tanrı'dan kaynaklandığını ve sadece tanrısal Otoritenin bir aktarımı olduğunu ileri süren tanrıbilimsel kuram her zaman (Devlet Reisinin insani, aslında siyasi) Otorite[si]nin aktarımı ilkesini imler. Fakat veraset/kalıtım kavramı doğal olarak işin içine sadece Babanın Otoritesinde girer: bu Otorite ebeveynler ile çocuklar arasındaki ilişkiye dayanır; Babanın Otoritesinin – bir miras gibi – (o da Baba olduğu ve kendi Babası öldüğü ölçüde) Oğula geçtiğini kabul etmek doğaldır.

Skolastik kurama göre *her* (insani) Otorite *tanrısal* öze sahip olduğuna göre, - bu kuramı incelemek için - ona göre Tanrının bu mutlak Otoritesinin ne olduğunu görmek gerekir.

Tanrı Otoritenin *summun*unu cisimleştirdiğine göre, tanrıbilimsel kuramda, saydığımız dört arı tipi bulmamızda şaşılacak bir şey yoktur. Tanrı insan için "Efendi" ve

"Rab"dır: Efendinin Otoritesi o halde global tanrısal Otoritenin tamamlayıcı bir unsurudur. Ama Tanrı ayrıca, yazgılarını önceden bilerek halkını yöneten "Reis"tir, "orduların *Dux*udur" (Seboath), "leader"dır: öyleyse Reisin Otoritesi unsuru da tanrısal Otoritede işin içine girer. Öte yandan, "tanrısal Adalet" birinci derece önemli dinsel bir kategoridir, çünkü Tanrı Adaletin ve Hakkaniyetin en yüce cisimleşmesi olarak, insanın en üst Yargıcı olarak tasarlanır: tanrısal Otorite öyleyse Yargıcın Otoritesi unsurunu da içinde barındırır

Ama şimdiden Otoritenin bu üç arı tipini izah eden üç kuram var elimizde. O halde Skolastik kuram sadece, Otoritenin son arı tipini, yani Babanın Otoritesini izah ettiği ölçüde bizi ilgilendiriyor. Fakat global tanrısal Otorite gerçekten Otoritenin bu son tipini imler. Tanrı ayrıca "Baba"dır, "göklerdeki Babamızdır". Tanrıbilimsel kuram öyleyse Babanın Otoritesi olarak adlandırdığımız ve diğer üç kuramın izah edemediği şeyi izah etmelidir.

Not. Öyleyse, Tanrısal Otoritenin insani Otoriteden, hiç bir "risk" içermemesiyle, Tanrı'nın edimlerine karşı her tepkinin mutlak surette imkânsız olmasıyla ayrıldığını gördük. Yargıcın Otoritesi durumunda, tanrısal hükümler yanılmaz olduğuna göre, bu hiçbir sakınca göstermez. Reisin Otoritesi için de aynı şey geçerlidir: tanrısal iktidar, Tanrı her şeyi bilen olarak düşünüldüğü ölçüde, Otorite olarak kalır, basit bir güç olarak değil. Ama Efendinin Otoritesi için durum aynı değildir: tanrısal kadir-i mutlaklık, son tahlilde sadece kaba *gücün* bir yüceltilmesi olduğundan, hiçbir şekilde kendi *Otoritesini* kuramaz. Efendinin ("güç"ünden türeyen "iktidar"ından ya da "kuvvet"inden [puissance] başka bir şey olan) Otoritesinin yalnızca, ölümüne bir savaşımda kendini içine attığı Riske dayandığını görmüştük. Fakat Tanrı için bu söz konusu değildir. O halde tanrıbilimsel kuram Efendinin Otoritesinin arı halini izah edemez. Ve Skolastikler – az ya da çok bilinçdışı olarak- bunun farkına varmış olmalılar, zira "Efendi" unsurunun, "Baba" unsuru lehine silinmesi şeklinde çok belirgin bir eğilim saptanır. Sevgi-

Tanrı'ya gelince, bunun asıl anlamında Otorite ile hiç ilgisi yoktur: Tanrının bu yanda Tanrı insanları *kendiliğinden* eyleme geçirmeyi ister: yani – Sevgi olarak, seven ve sevilen olarak – *Otoritesinden* vazgeçer. Yine de, Sevgi ile Otorite arasındaki benzerliğe değin yukarıda söylenenlere bkz.

"Baba-Tanrı" kavramı tüm değerini ve netliğini ancak Tanrı Dünyanın ve insanın *Yaratıcısı* olarak tasarlandığı andan itibaren (yani Yahudi-Hıristiyan ve İslami tanrıbilimleri içinde) kazanır. Skolastik kuram tanrısal Otoriteyi "Baba-Tanrı" kavramıyla açıkladığı ya da "akladığı" ölçüde, öyleyse, aslında, Yaratım fikrinden dayanak alır. Tanrı insanların "Baba"sıdır çünkü gerçekten onları yoktan [*ex nihilo*] "yaratarak" "hayat vermiştir": onların ("biçimsel") *neden*idir. Fakat bir "etki" "nedenini" "inkâr edemez": eğer neden (onun üreterek) etki üzerinde eylemde bulunuyorsa, etki nedene karşı eylemde bulunamaz. Ve insanlar Tanrı'nın eseri olduklarını anladıkları ölçüde, tanrısal edimlere karşı tepki verme olasılığı gibi beyhude bir yanılsamayı terk etmişlerdir. (Sadece "kuvvet" [puissance], güç [force] değil) *otorite* olarak bu "tanınmadan" başka bir şey olmayan (yani "tepkilerden" bilinçli ve iradi vazgeçiş olan) tanrısal Otoriteyi "tanırlar".

Otoritenin "neden"in "etki"ye ilişkisi ile bu "aklanışı"nın, "öngörü", "risk" ya da "hakkaniyet" ile "aklanışları"yla hiç ilgisi yoktur. O halde bu, daha önce tartışılan üç kuramdan ayrı bir kuramdır. Öte yandan, Reisin, Efendinin ya da Yargıcın değil, sadece Babanın Otoritesine uyduğu da gayet açıktır.

Ama skolastik kuram genel olarak tanrısal Otoritenin *bütününü, Babanın* (Yaratıcının, "Neden"in) Otoritesi olarak yorumlamayı dener.

Not. Tanrının varlığının "evrenbilimsel" [kozmolojik] denen kanıtı, Babanın (=Nedenin) Otoritesi biçimi altında tasarlanan tanrısal Otoritenin metafizik bir "aklanışı" ya da açıklamasıdır. Varlıklbilimsel [ontolojik] denen kanıt aynı Neden-Baba Otoritesinin varlıkbilimsel bir çözümlenmesi girişimidir. "Fiziki-tanrıbilimsel" denen kanıta gelince, o da Reisin Otoritesi görünümünde düşünülen tanrısal Otoritenin "aklanış"ıdır.

Öte yandan, bu kuram tüm insani Otoriteyi Tanrısal Otoriteye indirger. O halde tüm (insani) Otoriteyi, Babanın Otoritesinin bir çeşitlemesi olarak yorumlama eğilimine sahiptir. (Siyasi iktidarların Otoritesindeki "babasal" unsurun altını çizme eğilimi de bunun sonucudur.) Fakat Babanın Otoritesi nedenin etki üzerindeki "Otoritesi"dir. Ama neden, tanım gereği, "öz"ünü (ya da "kuvvet"ini) etkiye aktarır. O halde Babanın (=Nedenin) Otoritesinin aktarımında *kalıtım ilkesini* kabul etmek tamamen doğaldır. Ve böyleliklerdir ki tanrıbilimsel Otorite kuramı *kalıtımsal* Tekerk [Monarşi] kuramı haline gelmiştir.

Kuşkusuz, *yaratıcı* Tanrı kavramı özgül olarak Yahudi-Hıristiyan, hatta skolastik kökenlidir. Ama tüm tanrıbilim ve dolayısıyla, tüm *tanrıbilimsel* Otorite kuramı, yaratım fikrine *benzer* kavramlara sahiptir. Tanrı her zaman, az ya da çok, *koruyucu* bir Tanrıdır: onun Otoritesini "tanıyan" siyasi ya da toplumsal grubun bir tür "nedeni"dir. *Devamlılığı* ("soy sop zincirini"), yani grubun *birliğini* temin eden ve *kökenini* belirleyerek onun "kişiliğini", (diğerlerinden ayrı) "bireyselliğini" tesis eden odur. Tanrısallığın ve (kutsal) tanrısalın "geleneksel" niteliği bunun sonucudur. Tanrı her zaman *ataların* (İbrahim'in, İshak'ın ve Yakub'un) Tanrısıdır. Tüm "geleneğin" (kutsal) tanrısal niteliği de bunun sonucudur. Şimdiyi *belirleyen* geçmiş genelde, nihayetinde, *tanrısal* bir kökene indirgenir.

O halde skolastik kuramın sadece asıl anlamında Babanın Otoritesini değil, ama genel olarak Babanın Otoritesinin "arı" tipini olduğu gibi onun "çeşitlemeleri" olarak saydığımız Otoritenin ("türev" ya da "karma") tiplerini de izah ettiğini söylemek gerekir. O halde bu kuramı, *tanrı-bilimsel* niteliğinden sıyırmak suretiyle, öteki üçünün yanına koyabiliriz. Başka bir deyişle, tüm "nedenleri" son *tanrısal* bir nedene çıkartmaksızın, Babanın Otoritesi (gibi "çeşitlemeleri" de) son tahlilde kendi üzerindeki "nedenin" eylemine karşı etki tarafından tüm "tepki"nin (gerçek ya da varsayılmış) imkânsızlığı (ya da, daha kesin olarak, bu tepkinin bilinçli ve iradi reddi) olgusuyla açıklanır.

Bu, Babanın Otoritesinin "arı" hali için açıktır. Yaşlının gençler üzerindeki Otoritesinin "çeşitlemesine" gelince, aynı şekilde onda da (diğer unsurlar yanında) "babalık" ya da "neden" kavramını buluruz. Bu, genç insanların ("yeni nesil"in) babalarının neslini temsil eden yaşlılar neslinin ("eski neslin"), "kolektif" babalığın, "nesil"in kavramıdır. Ve Geleneksel Otorite ve bu otoriteyi elde tutanlar için de aynı şey geçerlidir. Bu otoriteyi elde tutanlar, yaşlılar olarak, sadece günün insanlarının "maddi" (fizik) babaları değildir. *Geleneğin* temsilcileri olarak, çağdaşları neyseler o yapan "nedeni" cisimleştirmek suretiyle onların "ruhani babalarıdır". Ve, toplumsal, siyasi, kültürel, verili gerçekliği *belirleyen* bu neden olarak da neyse o olarak Gelenek bir *Otorite* uygular. Ona "karşı eylemde bulunmaktan" bilinçli ve iradi olarak vazgeçilir, çünkü böyle bir "tepki" kendine karşı bir tepki, bir tür intihar olacaktır.

Bu görüş açısından, Ölünün Otoritesi, ölünün yaşayandan daha da fazla "neden" olmasıyla açıklanır ("neden" genelde "etkisini" ürettikten sonra yok olur ve sadece etkinin içinde ya da etki olarak varolur).

Ama "neden"in etki üzerindeki "otoritesi" olarak tasarlanan Babanın Otoritesinin arı hali belki, (kelimenin geniş anlamında) bir Yazarın Eseri üzerinde uyguladığı Otoritedir. (*Örneğin:* bir edebi, sanatsal ya da başka dalda "okul başkanı"nın Otoritesi; bir "sömürge" kurucusunun Otoritesi; izcilerde bir Baden Powell Otoritesi, vs.)

3.

a) O halde şu sonuca varıyoruz: (insani) Otoritenin birbirine indirgenemez dört tipi vardır:

Baba (Neden)
Efendi (Risk)
Reis (Tasarı-öngörü)
Yargıç (Hakkaniyet, Adalet)

Bu tiplerden her birine bir kuram tekabül eder:

Baba: Skolastik
Efendi: Hegel
Reis: Aristoteles
Yargıç: Platon

Aslında, gerçek Otoritenin somut halleri her zaman karmadır: dört arı tipin hepsi aralarında bileşir. Ama gene de onların bu arı tiplerden birinin – ya da birçoğunun- *baskınlığına* göre ayırdedilmesi mümkündür. *Özellikle* Reis, *özellikle* Yargıç ya da *özellikle* Yargıç ve Reis; vs. olunabilir. "Baskınlık" ya belirli bir tip Otoritenin diğer tiplerdeki Otoriteye nispetle daha "büyük" olduğu (örneğin, Falan Reis olarak eylemde bulunduğu zaman Yargıç olarak eylemde bulunduğu zamankinden daha az "karşı eylemde bulunulur", vs.), ya da belirli bir tipteki Otoritenin başka tiplerdeki Otoriteye

"temel" hizmeti gördüğü (örneğin: Falan'ın "hükümler"ine "karşı eylemde bulunulmaz" çünkü reis olarak Otoriteye sahiptir; ya da, tam tersine, onun "tasarılar"ına "karşı eylemde bulunulmaz" çünkü yargıç olarak Otoriteye sahiptir; vs.) anlamına gelir.

Not. Hem öyle görünür ki "temel" hizmeti gören Otorite ayrıca, ve dolayısıyla, daha "büyük"tür.

Üstelik, birçok baskın tip olduğunda, bunların bir hiyerarşisi oluşturulabilir (örneğin: Reis ve Yargıç tiplerinin bir "baskınlığı" varsa, Reisin Yargıca "baskın" olduğu durum Yargıcın Reise "baskın" olduğu durumdan ayırdedilebilir; vs.).

Bu kabul edildiğinde, Otoritenin tüm mümkün tiplerinin eksiksiz bir listesini çıkarabiliriz. Böylece elimizde şunlar olur:

4 arı tip (B, R, E, Y) [Baba, Reis, Efendi, Yargıç]

iki arı tipin 6 bileşimi (BR, BE, BY, RE, vs.) ile her birinin iki çeşitlemesi (BR ve RB, vs.), yani oniki tip.

6 çeşitlemesiyle iç tipin 4 bileşimi, yani 24 tip.

24 çeşitlemesiyle dört tipin 1 bileşimi (BREY, RBEY, YEBR, EBYR, vs.)

Böylece toplamda 64 Otorite tipi (4 arı ve 60 bileşik) ya da eğer "çeşitlemeler" hesaba katılmazsa 15 tip (4 arı ve 11 bileşik) elde ederiz. Eğer kuramımız doğruysa, bu liste tüm olasılıkları kapsar. Söz konusu olan sadece tüm bunların *gerçekleşmiş* ya da *gerçekleşebilir* olup olmadığını görmektir. Her somut durumda, onun hangi (arı ya da bileşik) tipe ait olduğu görülebilir. Ve tüm bu bileşimlerin ne *anlama geldiğini* görmek (ve tüm sonuçları çıkarmak) gerekir.

Elbette, burada eksiksiz bir görüngübilimsel çözümleme çalışmasına girişmek bahis konusu değil.

Sadece, arı dört tipin hepsini kapsayan *tam (totale)* Otoriteyi, bu tiplerden ancak iki ya da üçünü içinde toplayan *seçmeli* Otoritelerden özenle ayırdetmek gerektiğini söyleyelim. Zira onun ne olduğunu bilmek ve böylece onu en iyi biçimde kurmak, uygulamak, korumak ve aktarmak için nasıl davranmak gerektiğini söyleyebilmek için verili bir Otoritenin hangi alana yayıldığını bilmek çok önemlidir.

Kuşkusuz, daha önce söylediğimiz gibi, her gerçek Otorite aslında, az ya da çok, *tam/total*dır. Başka bir deyişle, Otoritenin dört arı tipten biri (örneğin, Reisin Otoritesini) bir kimseye verildiğinde, doğallıkla ("türev" otoriteler olarak) diğer üçünün otoritesi de verilmiş olur. Aynı şekilde, seçmeli bir Otoriteyi elinde tutan her kişi onu tam Otoriteye dönüştürme doğal eğilimine sahiptir. Öte yandan, Otoritenin arı (bir ya da birçok) tipinin eksiksiz namevcudiyetinin saptanması genel olarak mevcut tipin (ya da tiplerin) iptaline neden olur (örneğin: bir Reisin Yargıç olarak "sıfır" olduğu, hatta "adil olmadığı" saptandığında, artık onun Reis Otoritesini de tanımama eğilimi gösterilir.)

Seçimli Otoritelerin varlığı yine de şüpheye yer bırakmaz. Başka bir deyişle, Otoritenin arı bir tipinin (göreli) namevcudiyeti aslında başka tipte bir Otoriteyi iptal etmez, ama sadece onu zayıflatır.

Bu bizi *mutlak* Otoriteyi *göreli* Otoritelerden ayırmaya götürür. Onu elde tutanın *hiçbir* ediminin "tepki" yaratmadığı yerde *mutlak* Otoriteden bahsedilebilir. *Göreli* Otoritelere gelince, bunlar göreli "büyüklükler"ine göre; yani tüm edimlerin sayısı ile (ister kuşku ister tartışma biçimi altında da olsa) "tepki" yaratmayan edimlerin sayısı arasındaki ilişkiye göre sınıflandırılabilir.

Kelimenin güçlü anlamında mutlak Otoritenin gerçekte asla gerçekleşmediği açıktır. Sadece Tanrı ona iye (ya da,

daha kesin olarak, ona sahip ol*malıydı*) *diye düşünülür*. Ve *mutlak* bir Otoritenin ancak *tam* olabileceği de açıktır. Ama *tam/total* bir Otoritenin zorunlu olarak mutlak olduğu söylenebilir mi ? Ve, genel bir tarzda, (arı ya da karma) bir Otorite *tipi* ile "alanı" (göreli "büyüklüğü") arasında "kuramsal" (*a priori*) ilişkiler kurulabilir mi ? (Örneğin, ilkede, Reis + Yargıç Otoritesi durumunda, Reis-Yargıç çeşitlemesinin, Yargıç-Reis çeşitlemesine uyana göre görece daha büyük bir Otorite temsil ettiği söylenebilir mi; vs. ?

Hiç kuşkusuz, bu soruların incelenmesi kuramsal olduğu gibi pratik (örneğin siyasi) büyük bir önem arz eder. Ama burada bunu ne yapabiliriz ne de buna başlayabiliriz.

Not. Bu, hem "Güçler ayrılığı" ve "Anayasa" hem de genel olarak Devletin yapısı problemlerini nihai bir biçimde çözmeye olanak tanıyacak bu türden bir incelemedir. Daha aşağıya bkz., B, I.

b) Otoritenin görüngübilimsel çözümlemesine doğal olarak bağlı bir başka problemi de; *Otoritenin kökeni ve aktarımı* problemini, inceleyebiliriz.

*Köken*ine gelince, Otorite ya *kendiliğinden* ya da *koşullu* olabilir. İlk durumda, hiçbir dışsal "edim", ne de, hatta, herhangi başka bir Otoritenin ön varoluşu varsayılmaksızm, onu elde tutacak kişiden kaynaklanan edimler tarafından kendiliğinden doğar. *Koşullu* Otorite durumunda ise, onu elde tutacak olanınkilerinden başka edimlerin neticesinde doğar ve genelde bağlı olduğu bir Başka Otoritenin varlığını varsayar. Otoritenin *koşullu* kökeninin incelenmesi o halde Otoritenin *aktarımı*nın incelenmesine götürür.

Otoritenin her dört arı tipi *kendiliğinden* bir köken ya da kaynağa sahip olmaya elverişlidir. Efendinin Otoritesini doğuran *kişisel* risktir ve daha önceden herhangi bir otorite-

nin olmasına hiç gerek yoktur: Reisin, Yargıcın, ya da hatta Babanın Otoritelerinin varlığından "önce", yeryüzü üzerinde "ilk" Efendinin ortaya çıkışı kolayca tasarlanır. Ama "ilk" otoritenin Reisinki olduğu da öne sürülebilir: "ilk" tasarıyı sunan "ilk" insanın "ilk" *kişisel* edimi henüz genel olarak Otoritenin bulunmadığı bir "dönemde" onu kurabilmiştir. İlk Otoritenin, tek bir birey tarafından Adaletin kişisel icrası yoluyla kendiliğinden doğan Yargıcınki olduğunu anlatan (daha yukarıda anılan) Heredotus'un efsanesi de kabul edilebilir.

Babanın Otoritesine gelince, öyle görünür ki *kendiliğinden* kaynaktan bahsetmeye mahal yoktur, zira birey bunu elde etmek için hiçbir şey *yapmaz*. Ama, aslında, bu durum diğerinden farklı değildir: kelimenin geniş anlamında, Babanın Otoritesini elde etmek için de bir şey "yapmak" gerekir, yani baba olmak (ya da, türev durumda, az çok ilerlemiş bir yaşa ulaşmak) gerekir. Tek fark şudur; bu durumda, *her* insan, ilkede, Babanın Otoritesinden yararlanabilmek için gerekli olanı "yapmak"a elverişlidir (zira yeterince uzun yaşamak kafidir ki herkes için durum bu değildir), oysa ki Otoritenin diğer üç halinde söz konusu olan terimin dar anlamında "eylemler"dir, herkeste bulunmayan özel bir "yetenek" isteyen kişisel edimlerdir. Her halde, henüz hiçbir Otoritenin varolmadığı bir "dönem"de, karşılık düşen Otoriteye bürünen "ilk" Babanın ortaya çıkışı kolayca imgelenebilir. Ve yararlanacağı Otoriteyi yaratan Babanın ta *kendisidir*.

Buna karşılık, bu *kendiliğinden* kaynak durumlarını, *koşullu* bir kaynağın nedenlerinden ayırmak gerekir. Örneğin "toplumsal sözleşme" hipotezine göre "ilk" siyasi Otorite (kolektif) bir karardan, yani Otoriteyi uygulayacak olanın değil, buna tabi olacakların bir ediminden doğmuştur. O halde burada Otorite kendinden *başka* bir şey tarafından, onu

cisimleştirecek olanınkilerden *başka* edimler tarafından *koşullandırılmıştır*. Ve aynı durum Otoriteyi cisimleştirecek insanın kurayla seçilmesi ya da kendi edimleriyle veya genel olarak "kişiliğiyle" hiç ilgisi olmayan ("liyakatlar") bir şey tarafından atanması için de geçerlidir (örneğin Dalaï-Lama'nın durumu).

Ama, bu türden bir durumda, gerçekten Otoritenin bir *kaynağı* olup olmadığı sorulabilir. Aksine öyle görünür ki, Otoritenin bir *aktarımı*; bir *başka* Otoritenin önceden varolması tarafından koşullanan yeni bir Otoritenin ortaya çıkışı karşısındayızdır.

"Toplumsal sözleşme", taraftarlarının gözünde bile, sadece bir "çalışma hipotezi" olmuştur: bunlar asla Otoritenin *fiilen* bu şekilde doğduğunu ileri sürmemişledir. Ve görüngübilimsel çözümleme bu olasılığı dışlar.

Bu çözümlemeye göre, *her* Otorite ya Babanın, Reisin, Efendinin veya Yargıcın Otoritesidir ya da bu "arı" Otoritelerin bir bileşimidir. Fakat bu "arı" Otoritelerden her birinin *kendiliğinden* doğmaya muktedir olduğunu görmüştük. Buna karşılık içlerinden birinin ("ilk" kez olarak) "toplumsal sözleşme" ya da bir kura çekimi veya bu tür bir edim neticesi doğduğu düşünülemez.

Koşullu "kaynağın" bilinen somut durumlarına gelince, hiç birinin gerçek bir " kaynağı" olmadığı ortaya çıkar. Bir yandan, daha önceden zaten "tanınmış" olan (yani varolan) tanrısal Otorite genelde işin içine girer: Yazgı sadece Tanrı'nın ona Otoritesini aktardığı seçilmişi sadece tayin eder. Öte yandan, asla *yeni* bir Otoritenin *doğuşu* söz konusu değildir: Otoritenin kendisi zaten oradadır (yani zaten "tanınmıştır"), ve söz konusu olan sadece, onu bir bireyden (ya da gruptan) bir diğerine geçirmek suretiyle, onun maddi (insa-

ni) "dayanak"ını değiştirmektir, öyle ki burada yine bir Otorite *aktarımı* mevzu bahistir.

O halde diyebiliriz ki Otoritenin her gerçek *kaynağı* zorunlu olarak *kendiliğindendir* (ve Otoritenin - "arı" ya da "bileşik" - her tipi için, kaynağın - "arı" ya da "bileşik" - özel bir tipi vardır). Sözde *koşullu* "kaynaklara" gelince, bunlar sadece *aktarım* durumlarıdır. Ve şimdi ilgilenmek zorunda olduğumuz şey, böylesi bir Otorite aktarımı problemidir.

Not 1. Bir Otoritenin *doğuşunu* (kaynağını) onun "tanınışı"nın *dışsal göstergeleriyle* karıştırmamak gerekir. Kuşkusuz, Otorite ancak "tanındığı" ölçüde vardır. Efendi ancak köle onu olduğu gibi "tanıdığı" (ya da köle olarak "tanındığı") ölçüde Kölesinin Efendisidir; vs. O halde Otoritenin kaynağının ona tabi olacaklar tarafından "tanınışı"nın kaynağı olduğu söylenebilir. Ama tam da bunun için denilebilir ki –zira aynı şeydir - Otorite ona maruz kalanlara *kendini dayatır:* ya hiç otoritesi *yoktur* ya da sadece *varoluşu* dolayısıyla "tanınır". Otorite ve Otoritenin "tanınması" aynı şeydir. Ama (Otoritenin) bu "tanınışının" kendisinden, onun "tezahürü" diye adlandırılabilecek şey ayırdedilebilir. Ve bu "tezahür" ne "saygının dış göstergesi", vs.'dir, ne de "tanıma edimi"nin kendisinin dışsal biçimidir. Örneğin: birisi bir mecliste bir "tasarı" önerir ve ardından, Reis "seçilir"; onun Reislik Otoritesini doğurmuş olan, *ötekilerin* "seçimi" değil, onun *tasarısı*dır; bir Otoritesi yoktur çünkü seçilmiştir; seçilmiştir çünkü kendi "tasarısı"ndan doğan Otoriteden zaten yararlanmıştır; seçim yalnızca, onun *kendiliğinden* (yani onun Otoritesinin "tanınması" edimiyle) doğan Otoritesinin "tezahürü", "dış göstergesi" olmuştur. Genel bir tarzda, Otorite (ve "tanınması"), sadece zaten varolan (yani tanınan) bu Otoritenin bir (ilk) *tezahürü* olan seçiminden *önce* (seçilecek) "aday"da (kendiliğinden) doğar; aynı şekilde bir adayın seçilmemesi onun Otorite eksikliğini *tezahür ettirir.*

Not 2. "Toplumsal sözleşme" ("demokratik") kuramı, (siyasi ya da diğer) seçimlerin varoluşu olgusunun hatalı bir yorumundan doğar. Bir yandan, bu kuram, daha önce söylediğimiz gibi, seçimin Otorite *doğurmadığını* görmez, ama bunu "teyid eder", yani onu sadece (her itaat, yani "tepki"den vazgeçiş ediminin yaptığı gibi) dışarıdan tezahür ettirir. Öte yandan, bu kuram seçimin bilinen hallerinin ilkeye değil insan-

lara dayandığını unutur: seçim zaten varolan (yani tanınan) Otoriteyi bir bireyden (ya da gruptan) bir diğerine *aktarır*, ama asla daha önce başka hiçbir yerde varolmamış bir Otorite *yaratmaz*.

Hem bu kuramın çözümlenmesi, bu kuramın, kendisini Otoritenin *aktarımının* bir hali olarak düşündüğünü gösterir. Bu kuram aslında, seçim ediminde ve seçim edimi yoluyla Otoritenin seçmenlerden seçilene (ya da seçilenlere) geçtiğini, seçmenlerin, seçilenin lehine Otoritelerinden (= "iktidar"larından) vazgeçtiklerini varsayar. Ve gerçekten ancak böyleliklerdir ki (düzeltmek suretiyle) bu kuram aklanabilir: zira eğer varolan hiçbir otorite olmasaydı, bir seçim asla onu doğuramayacaktı; üstelik *seçim* de olmayacaktı, zira *seçilmiş* olmayacaktır. (Neden birinden ziyade öteki, meğer ki zaten bir otorite olmasın? Ve karar veren rastlantıysa, neden "seçilmiş" bir Otoriteye sahip olacaktır, meğer ki rastlantı tanınsal bir Otorite olsun? Buna karşılık, eğer Otoritem varsa, benim seçilmişimin de olacaktır; daha aşağıya bkz.)

Ama seçimde ve seçim yoluyla aktarılan bu Otorite hangisidir?

Hiç kuşku yok ki, ve tanım gereği, bir "tepki" fikrinin burada hiç bir anlamı olmadığından kendimiz üzerinde *otoriteye* sahip olamayız. Bundan ötürü, ben'im – *yalıtılmış* birey – birini "seçmem" "seçilmişe" benim üzerimde hiçbir Otorite vermez (daha çok tersi olur!), eğer benim "seçimimden" *bağımsız* (benim tarafımdan "tanınmış") bir Otoritesi yoksa. Bundan ötürü haklı olarak bireysel değil, *kolektif* seçimden bahsedilir. Fakat burada Otorite kavramı bir anlama sahiptir. Zira, bir grup içinde, *bütünü* (bu bütünün) *parçalarından* ve bir parçayı diğerinden (ya da diğerlerinden) ayırdedebiliriz. Ve bütünün parçalar üzerindeki ya da bir partinin diğeri (ya da diğerleri) üzerindeki bir Otoritesinden, özel olarak da *çoğunluğun azınlık* üzerindeki (ya da azınlığın çoğunluk üzerindeki) bir Otoritesinden bahsedilebilir. Ve seçim sadece zaten varolan (yani tanınmış) bu Otoriteyi seçilmişe aktarır.

O halde tüm soru bu Otoritenin, ayırdedip tasvirlerini yaptığımız Babanın, Reisin, Efendinin ve Yargıcın (ve bunların "bileşik") Otoritelerinden ayrı, *sui generis* bir Otorite olup olmadığını bilmeye indirgenir. Fakat bu, "toplumsal sözleşme" kuramının (genel olarak, Çoğunluğun Azınlık üzerinde sahip olduğu *sui generis* Otoriteden bahsederken) ileri sürdüğü şeydir. Öyleyse bu kuramın doğru olup olmadığına bakmak zorundayız. (bu kuram doğruysa, bizimki yanlıştır. Eğer bizimki doğruysa, söz konusu Otorite ya bizim "arı" tiplerimizden birine ya da bunların "bileşimler"inden herhangi birine indirgenebilmelidir.)

Grubun bir parçasının diğeri üzerinde uyguladığı bilinen tipte bir Otorite durumu bizi ilgilendirmez: bu ister kolektif ister bireysel olsun, ne doğasında ne kaynağının kipinde hiçbir şey değiştirmez (örneğin bir Grup da bir birey de Reisin Otoritesini cisimleştirebilir; vs.) Söz konusu olan, yalnızca bir *parça* olarak grubun bir parçasına düşen *sui generis* bir Otorite olup olmadığını bilmektir. Fakat *bu* Otorite ancak grubun *nicel* değeri üstüne kurulabilir. Zira "nitel" değer Babanın, Reisin, Efendinin ya da Yargıcın değerinden başka bir şey değildir, öyle ki önceden incelenmiş bir duruma yeniden düşeriz (çünkü bu Otorite tiplerinden bahsederken, bireysel ve kolektif Otoriteler durumları arasında bir ayrım yapmadık.) Fakat, nicel bakış açısından, sadece üç durum kendilerini gösterir: diğeri üzerinde Otorite uygulayan bir parça ona *eşit* de olabilir, çoğunluğu ya da azınlığı da oluşturabilir. Eğer iki parça eşitse, birinin diğeri üzerinde – *parça* olarak- bir Otorite uygulaması için elbette hiçbir sebep yoktur, eğer bunu yapıyorsa, "nitel" sebepler, Şefini Reisin vs. nitelikleri olduğu içindir. Buna karşılık, ilkede, bir Çoğunluk bir Azınlık üzerinde sadece bir *Çoğunluk* olduğu için bir Otorite uygulayabilir; aynı şekilde, bir Azınlık ise bunu sadece

parça olarak, yani bir Azınlık olma olgusu dolayısıyla yapabilir. "Toplumsal sözleşme" kuramları ("demokratik" kuramlar) genel olarak (her zaman değil; bkz Rousseau !) Azınlığın Azınlık olarak *sui generis* bir Otoritesi olduğunu ileri sürerler; ve seçilmişe seçim yoluyla aktarılanın işte bu *sui generis* Otorite olduğu söylenebilir.

Fakat, aslında, bir Çoğunluk Otoritesinden bahsedilebilirse, bir Azınlık Otoritesinden de bahsedilebilir. Kuşkusuz, birincisi daha apaçıkmış gibi görünür: sürekli, sadece söz konusu Çoğunluk olduğu için Çoğunluğun edimlerine (bilinçli ve iradi olarak) boyun eğildiği durumlar göz önünde tutulur. Ve bu Otoritenin çok iyi bilinen bir çeşitlemesi vardır: "Kamuoyu", "El alem ne der ?" Otoritesi, "göze batmama", "herkes gibi yapma" arzusu; vs. Ama yine de aksi halleri ihmal etmemek gerekir. "Özgün"ün "sıradan" üzerindeki Otoritesi adı verilebilecek şey vardır; "Büyük kitle", "kalabalık", "ayak takımı", "ortalama insan" vs. kelimelerine bağlı aşağılayıcı küçük derece ayrımı vardır. Ayrıca "züppelik" adı verilen dünyaca yaygın olgu vardır. "Züppe", "özgün", "özel kişi" olduğunu *düşünen*, ama aslında bir *Otorite*'nin, ("küçük burjuvadan" daha az olmamak üzere) "el alem ne der ?" Otoritesinin kölesi bir insandır; yalnızca, örtük olarak onun illâ ki bir Azınlık olduğunu varsayarak ancak "seçkin" olduğuna inandığı şeyin Otoritesini tanır. O halde, sadece bir Azınlık olmasıyla, Azınlığın *sui generis* bir Otorite uyguladığı durumlar (örneğin "züppelik") ve aynı şekilde Çoğunluk olarak Çoğunluğun bir Otorite uyguladığı durumlar (örneğin işçilerden ve işverenlerden oluşmuş yargıcılar kurulu üyesi*) olduğunu söylemek isteriz.

* Le prud'homme. (ç.n)

Bunların *sui generis* Otorite durumları mı olduklarını ya da bizim "arı" tiplerimizin bileşimleri gibi yorumlanıp yorumlanamayacaklarını görelim.

İlk önce Çoğunluk durumunu alalım, tabii ki Otoritesinin *sadece* bir *çoğunluk* olmasından ileri geldiğini kabul ederek. Fakat aslında, ve tanım gereği, burada hiçbir mümkün Otorite yoktur. Gerçekte, kendimiz üzerinde Otorite uygulayamayacağımıza göre, Çoğunluğun kendi kendisi üzerinde (yani üyeleri üzerinde zira, tanım gereği Çoğunluk bir *niceliktir*, yani iyelerinin bir *toplamı*dır) bir Otoritesinden bahsetmenin hiç anlamı yoktur. Azınlığa gelince, onun varoluşunun kendisi onun Çoğunluğun Otoritesini tanımadığını ispatlar çünkü bir çoğunluk oluşturmak tam da çoğunluğa karşıt olmak, dolayısıyla (şu ya da bu biçimde) onun edimlerine "karşı eylemde bulunmak" anlamına gelir. Fakat, Otoritenin olmadığı yerde, "tepkiler" ancak *güç* yoluyla ortadan kaldırılabilir. O halde, Çoğunluk, sayı fazlasından ileri gelen sözde *sui generis* bir Otorite talep ettiği yerde aslında basbayağı *güç* talep ediyordur. (*Sırf* ve *sadece* çoğunlukçu bir yönetim biçimi sadece güce dayanan bir yönetim biçimidir. O halde "çoğunlukçu" yönetim biçimi "otoriter" yönetim biçiminin karşısına konabilir, ilki güç üzerine, ikincisi Otorite üzerine dayanır.)

Not. – Niteliksel eşitlik durumunda- çoğunluk zorunlu olarak azınlıktan daha güçlü olduğuna göre, Azınlık genelde bunu bilir ve başarısızlığa yazgılı her "tepkiden" önceden bilinçli olarak vazgeçer. İşte bunun içindir ki Çoğunluk genelde *güç* kullanmak ve şiddete başvurmak ihtiyacı duymaz. "Tepkiden" bu *bilinçli* vazgeçiş aynı zamanda Çoğunluğun *sui generis* bir "otoritesi" olduğu *yanılsamasını* yaratır. Ama bu sadece bir yanılsamadır, zira bu *bilinçli* vazgeçiş *iradi* olarak nitelendirilemez. Genel bir tarzda, güçlü neredeyse her zaman gücünü fiilen *kullanmak*sızın kendisini dayatabilir, sadece *tehdit* tüm karşı eylemde

bulunma girişimlerinden bir vazgeçişe sebep olmak için ziyadesiyle yeterlidir. Ama "tepki"den böylesi bir vazgeçişin bir *Otoritenin* tanınmasıyla hiç ilgisi yoktur. Eğer bir boks şampiyonu bir kafeyi terk etmemi isterse, bunu "karşı eylemde bulunmaksızın" yaparım, ama kuşkusuz gözümde onun bir Otoritesi olduğu için değil.

O halde sadece bir Çoğunluk olmasından dolayı Çoğunluğa düşen bir *sui generis Otorite* yoktur. Ve aynı şey azınlık için de geçerlidir. Kuşkusuz, Azınlık Çoğunluktan zorunlu olarak (fizik, yani nitelik bakımından) daha *zayıf* olduğundan, iktidarı ancak *Otorite*sinden ileri gelebilir (azınlıkçı yönetim biçimleri zorunlu olarak "otoriter"dirler. Ama bu Otorite asla Azınlığın bir Azınlık olmasından kaynaklanmaz. "Aklama" ("propaganda") her zaman "sadece bir azınlık olsak *da*, biz..." tipindedir. Bir azınlığın büründüğü Otorite nicelikle değil, "nitelik"le aklanır ya da açıklanır. ("züppe" bile, *azınlıktan* değil, *seçkinlerden* olduğunu söyler. Bunun anlamı Azınlığın *sui generis* bir Otoritesi olmadığıdır. Ve somut durumların çözümlenmesi Azınlığın daima ya Babanın, ya Reisin, ya Efendinin, ya Yargıcın (ya da bunların "bileşimleri"nin) Otoritesini talep ettiğini gösterir.

Kısacası, çoğunlukta ya da azınlıkta olmak, sadece bu konumda bulunana ait bir Otorite doğuramaz; Çoğunluğun ya da Azınlığın Otoritesi ya yanılsatıcıdır (basit güç) ya da yukarıda anılan tiplerden birine veya bunların "bileşimlerine" aittir (bu Otorite zaten Azınlığa olduğu gibi Çoğunluğa da ait olabilir.)

Ama "toplumsal sözleşme" kuramının zorunlu olarak çoğunlukçu bir kuram olma niteliği yoktur. Hatta denilebilir ki: *Çoğunluğun Azınlık* üzerinde *sui generis* bir Otoritesinin varolduğunu (haksız yere) varsayan çeşitleme sadece, *Bütün*ün *Parçalar* üzerinde *sui generis* bir Otoritesinin varolduğunu (az çok bilinçli olarak) kabul eden ilk kuramın (bkz. Rousseau) bozulmuş bir halidir. (Böylece, Rousseau için,

Bütünün - ya da "genel istenç"in - Otoritesi zorunlu olarak bir Çoğunlukla ifade edilmez: bazı durumlarda, tikel istençlerin *bütününün* toplamının aksi bile olabilir. Bkz. "toplumsal sözleşme".)

(*Sayı* sorunundan bağımsız olarak, *tikel* istençlere ve bunların toplamlarına karşıt) "genel istenç"in varolduğu tartışma götürmez. Bu olgu hep varolagelmiştir ve Rousseau'nun (büyük !) değeri bunu gün ışığına çıkartmış olmasıdır. (Bütünün Parçalar üzerindeki Otoritesi olarak adlandırabileceğimiz) Rousseau'nun bu "genel istenç"i, daha önceleri "hikmeti hükûmet*", vs. denilen şeydir. Kahine danışmaya giden pagan bir hükümetin başvurduğu şey bu istençti. Orta çağda, Kilise ve Papa, onu derebeylerinin ve kralların "tekil istençleri"nin karşısına koymak suretiyle, bu istenci talep ediyorlardı. (Manevi İktidar ile dünyevi İktidar arasındaki çekişme, bir kral, "imparator" olmayı hak talep ederek, - kendi kral "tekil istenç"inden fazla olarak - bu "genel istenç"i temsil ettiğini iddia ettiğinde başlamıştır. Ve sadece "genel istenç" *tanrısal* (hatta "manevi" başkanlar tarafından yorumlandığı şekliyle "ideolojik") niteliğini kaybettiği andadır ki "genel istenç"in *Çoğunluğun* istenciyle ifade edildiği fikri tasarlanmıştır. (Ve bu hatalı fikir, bu "genel istenç"e başka bir "dayanak" bulunabildiği ya da bulunduğu sanıldığı andan itibaren terkedilmiştir: bu, Lenin-Stalin'in "Proletarya"sı, Mussolini'nin "*İmpero*"su, Hitler'in *Volk*'udur.

Öyleyse *olgu* tartışma götürmez. Tüm sorun bunun bir *sui generis* Otorite mi yoksa "arı" Otorite tiplerimizden herhangi birinin bir bileşimi mi olduğunu bilmektir. Fakat görüngübilimsel çözümleme durumun tam da bu olduğunu gösterir gibidir. (*N:* Soruyu daha yakından incelemek gerekecektir.)

---

* Devletin yararı gereği. (ç.n.)

"Genel istenç" kavramının kendisi (hem de bu kavramın genelde *tanrısal* bir Otorite görünümü alma eğiliminin olması) (*seçimli* değil) *tam* ve (*göreli* değil) *mutlak* bir Otorite istediğini gösterir. Başka bir deyişle, Otoritenin *tüm* biçimlerini bütünleştirmek zorundadır. O halde dört "arı" tipimizden *başka* bir şey mi olduğunu yoksa bunların hepsini mi içerdiğini görelim.

Efendinin Otoritesi unsurunu aramakla başlamak gerektiği açıktır. Parçalarının toplamından *ayrı* olduğu ölçüde, Bütün *fizik* (maddi) bir gerçeklik olmadığına göre, onun için hayatını ölümüne bir savaşımda tehlikeye atmak söz konusu değildir. Bütünün Parçaları üzerindeki Otoritesi o halde asla bir Efendinin Köleleri üzerindeki Otoritesi olamaz. (Bütünün bu "fikirselliği" [idéalité] ya da "gerçekdışılığı" ayrıca "genel istenç"in, sadece arı Otorite olarak, *güç* ile ilgisinin olmamasına neden olur.)

Ama Bütünün genel olarak Parçalarına ilişkisi nedir? *Mekanik* bir Bütün Parçalarının toplamından başka bir şey değildir. Parcalarını belirlemek bir yana, bütünüyle bunlar tarafından belirlenir. Ancak canlı *organizma* içindedir ki Bütün Parçalarının karşısına konup, belli bir ölçüde, Parçaların Bütüne "boyun eğdikleri" ve ne ise o olarak bu Bütün tarafından belirlendikleri söylenebilir. (bkz. Aristoteles'in, aslında değerini, fiziksel, kimyasal, vs. değil, *özgül olarak* biyolojik uslamlamalar içinde muhafaza eden entelechie* kavramı). O halde ancak toplum (ya da Devlet) bir *organizma*ya andırımlı olarak tasarlandığı ölçüde Bütünün Parçalar üzerinde bir

---

* Ἐντελέχεια: Olmakta olan edime karşılık tamamlanmış, gerçekleşmiş edimi ve tamamlanmışlıktan doğan mükemmeliyeti belirtir; bkz. *Metafizik*, IX, 8, 1050a ve bir gücün edimselleşmesini belirleyen biçimi (eidos) ya da nedeni (logos) belirtir; bkz. *Ruh Üstüne*, II, 2, 414a. (ç,n.)

Otoritesinden bahsedilebilir. Öyleyse "genel istenç"e atfedilen Otoritenin görüngübilimsel çözümlemesine rehberlik etmesi gereken işte bu analojidir.

Fakat, (biyolojik) Bütün fikrinin iki şeyi izah etmesi beklenir: 1) *kalıtım*, yani organizmanın yapısının *devamlılığı* ("tavuk yumurtadan öncedir") ve 2) bu organizmanın çeşitli öğeleri arasındaki *ahenk*. Buna karşılık, Bütünün nedenselliği (erekselliği), organizmada her türden "devrimci" dönüşümü dışlar ("mutasyon"): eğer tür (Bütün), Parçaların birinde (ya da birçoğunda bir değişimi takiben değişirse. O halde *ahenk*in ve *devamlılığ*ın olduğu yerde Bütünün parçaları belirlediği, ama her ("özsel") *değişim*de Bütünün Parçalar tarafından bir belirleniminin olduğu söylenebilir.

Bunu "otoriter" dile çevirerek, "genel istenç"in Otoritesinin Babanın ve Yargıcın Otoritelerinin bir bileşimi olduğu, ama asla bir Reis Otoritesi niteliğine bürünmediği söylenebilir. Gerçekte, Reis önerdiği bir *tasarı*nın neticesinde, yani verili bir gerçekliğin (az çok kökten, zaten sadece yansıtılmış) *değişim*ine bağlı olarak kendi kendine Reisi yaratır. O halde bu sadece Reisin Otoritesine bürünebilen "tikel" bir istençtir (Parça). (Rousseau'da bile, *reformlar* ve *yenilikler*, net olarak bir "birey"in niteliğine sahip "Yasamacı" tarafından yapılır. İlkede, zaten, hiçbir şey onun *kolektif* bir birey – azınlıkçı ya da hatta çoğunlukçu- olmasına karşıt değildir. Ama kuşkusuz o, "Parçalara" karşıt bir "Bütün" değildir: Bütüne karşıt bir "Parça"dır.) Buna karşılık, Babanın Otoritesi, Bütünün nedenselliğinin "kalıtsal" görünümünü, "sürekli" yanını ifade eder. O halde "genel istenç"in Otoritesinin Baba tipinde olduğu söylenebilir. Bu, ("ereksel") "neden"in, yani ayrıca "geleneğin", kendine *özdeşimi* ayakta tutmaya yardımcı olan her şeyin Otoritesidir. Ama burada bir Bütün, yani *birçok* Parça söz konusu olduğuna göre, bahis konusu

özdeşim bir *birlik* değildir, ama karmaşık içsel bir *yapıya* sahiptir. Başka bir deyişle, bu *özdeşim* Parçaların bir *ahengini* sağlar. Fakat (toplumsal ya da siyasi) insani dünyada, bu ahenk Adaletten başka şey olamaz. O halde "genel istenç"in Otoritesi, Babanınki "temel" (ya da "birincil") otorite olmak üzere, Yargıcın Otoritesiyle katlanmış bir Baba Otoritesidir. (Bizim listemizde, bu Otorite öyleyse BY tipini gerçekleştirir.) Öte yandan, tüm bu çözümleme "genel istenç"in Babanın ve Yargıcın Otoriteleri dışında hiçbir *sui generis* Otoriteden yararlanmadığını gösterir.

Eğer şimdi Bütünün Otoritesinden çoğunluğunkine geçersek, Yargıcın Otoritesi unsurunun zorunlu olarak ortadan kaybolduğunu görürüz. Bir Azınlığın varoluşu olgusunun kendisi, Bütünün Parçalarının ahenk içinde olmadığını ispat eder ve bunun anlamı bu Bütüne artık "Adalet"in hükmetmediğidir. O halde Çoğunluk, hatta Azınlıkla ilişkilerinde bile, çoğunluk oluşunu dayanak gösterdiği ölçüde, Yargıcın Otoritesini talep edemez. Eğer başka hiçbir Otoriteden yararlanmıyorsa, sadece *güce* başvurmak zorundadır. *Çoğunluk* olarak bir *Otoriteye* sahipmiş gibiyse de, bu otoriteye aslında ancak Bütünün ("genel istenç"in) Otoritesinin temsilcisi olarak sahiptir. Ama (tanım gereği *bütün* yurttaşları kapsamayan) *Çoğunluk* olarak, "Yargıç" unsurunu temsil edemez. O halde ancak Babanın Otoritesini talep edebilir. Başka bir deyişle, ya Çoğunluğun hiç Otoritesi yoktur ya da söz konusu olan Babanın Otoritesinin bir halidir. Her durumda *sui generis* Otorite yoktur.

Ve bu çözümleme deneyim tarafından teyid edilir. Çoğunluk (sayısından aldığı) Otoriteye sahip olduğu ölçüde, geleneğin koruyucusu, vs. olarak baş gösterir. Otoritesi, bir "Senato"nun, bir "Sansürcü"nün, vs. Otoritesidir. Ve bu, ayrıca "el alem ne der" Otoritesidir. Bundan ötürü iradi ve

bilinçli olarak *yeni* şeyler öneren tüm kişiler Çoğunlukla alay ederler. Ve bu Çoğunluk aynı zamanda, toplumun *değişim* halinde olduğunu bildiği ve istediği "devrimci" dönemler boyunca tüm saygınlığını yitirir.

Şimdi *Otoritenin aktarımı* problemine geçelim.

Bu aktarım ya *kalıtım*, ya *seçim*, ya da *atama* yoluyla gerçekleşir. İlk önce kalıtımsal *aktarımı* irdeleyelim.

Tüm Otorite aktarımlarında, Otoritenin belirli bir *kişi*ye bağlı olmadığı (az çok bilinçli olarak) varsayılır (geçerken söyleyelim, Otoritenin *kolektif* olarak elde tutulabilmesinin mümkünatı buradan gelir.) Otorite aynı kalarak (onu temsil eden kişiler onu cisimleştirir, gerçekleştirir, ona maddi dayanak sağlar, vs.) bir başkasıyla yer değiştirebilir. Bunun anlamı, Otoriteyi doğuranın onu elde tutanın *varlığı* değil, *edimleri* (ya da "nitelikleri") olduğudur (Otoriteyi "töz" değil, "yüklemler" doğurur): eğer başka bir kişi (ya da kişiler) aynı edimleri yaparsa, *aynı* Otorite*den* yararlanacaktır. O halde, tüm bu kişilerin bu Otoriteyi doğuran edimleri yeniden yapmaları koşuluyla, Otorite, bir kişiden başkasına geçerken, yine de kendisine özdeş kalabilir.

Fakat, *kalıtsal* aktarım, edimlerin, ya da, daha kesin olarak, "erdemlerin" ya da bunları yapabilme *olasılıklarının* babadan oğula aktarıldığı şeklindeki (az çok bilinçli) kuram üzerine dayanır. Buradan oğulun (ya da, genel olarak, yakın bir kişinin) babanın Otoritesine *varis* olduğu fikri çıkar. Doğruyu söylemek gerekirse, bu Otorite aktarımı kuramı çok "ilkel", hatta "büyüsel" bir anlayış üzerinden temellenir. "Erdem", (= edim *olasılığı*), bir aynı ailenin tüm üyelerinde bulunan ve babadan en tam biçimde (kıza değil) oğula aktarılan bir nevi yarı-maddi töz ("mana*") olarak anlaşılır. Ufak

* (Kimi dinlerde) Doğa üstü güç. (ç.n.)

ufak azalır (küçük çocuk büyüğünden daha az alır) (Daha geç tarihli çeşitlemesi: eğer Otorite tanrısal kökenliyse, tanrısallık tercihen büyük erkek çocuğa aktarılır.)

Bu "maddeci" Otorite anlayışı topa tutuldukça (ve, aslında, hiçbir şey Otoriteyi doğuran ve ayakta tutan "erdemlerin" kalıtımsal olduğunu varsaymaya izin vermez), kalıtım yoluyla aktarım saygınlığını kaybetmiştir. Günümüzde, neredeyse varolmadığı düşünülebilir. Eski dönemlerde, bu aktarım tarzının Otoritenin tüm tiplerine [hatta Yargıcınkine bile] uygulandığı örnekler bulunur. Ama günümüzde bu tümüyle reddedilmek istenir gibidir.

Çünkü Otoritenin bu aktarım tarzı yanlış bir kurama dayanır ve böylece er geç ortadan kalkmaya namzettir. Ama tüm Otorite tiplerinden, bu Otoritenin *geleneğin* Otoritesinden başka bir şey olmaması ölçüsünde, yine Babanınki, doğası gereği, buna en iyi uyar.

Note. "Anayasal" tekerkin (monark) Otoritesi özü itibarıyla Babanın Otoritesinden ibarettir; işte bu yüzden, bu durumda, kalıtsal aktarım, "kamuoyunu" fazla şok etmeksizin, günümüze kadar varlığını sürdürebilmiştir. Ama Devlet Reisine, Reisin Otoritesini, ve hatta, Efendininkini, Otoritesinin kalıtım yoluyla aktarımı ilkesini ayakta tutarak vermeye çalışmak mümkün değildir. Aynı saptamalar kalıtsal "Senato" için de geçerlidir: örneğin, Lordlar kamarası.

Geriye aktarımın diğer iki tarzı kalır: *seçim* ve *atama*.

İlk bakışta, bu terimler eşanlamlı gibi görünür. Şöyle demek alışkanlığı vardır: Atina'da, yüksek görevliler/yargıçlar (magistrat), halk Meclisi tarafından *seçiliyordu*. Büyük Kral, il yöneticilerini *atıyordu*. Ama aynı şekilde Çoğunluk adayları *atar* (çünkü onları, kim olursa olsun istencini sınırlamaksızın, kimseye danışmadan tayin eder) ve Diktatör işbirlikçilerini *seçer* (çünkü en iyi olduklarını düşündüklerini *seçer*) de deni-

lebilirdi. Her biçimde, söz konusu olanın ister bir tek ister pek çok olması, oyun olması ya da olmaması olgusu, asli bir farklılık oluşturmaz (Romalı Triumvirler, kendi aralarında, bir adayı oya koyabilmişlerdir; bununla birlikte söz konusu olan *atama*ydı, seçim değil). Gene de, "seçim"den, "atama"dan bahsedildiği zaman, iki ayrı siyasi kategorinin kullanıldığı duygusu vardır. Fakat, aslında, *asli* bir fark vardır ve bu kavramları şu şekilde tanımlamak suretiyle bu fark gösterilebilir: Otoriteye aday kişi, kendisi (ya da kendileri) de bir *Otoriteye* sahip kişi (ya da kişilerce) tayin edildiğinde, *atama* yoluyla Otoritenin aktarımı vardır ve bu Otorite *aynı tiptendir* (örneğin, bir Reis tarafından atanan bir Reis); aday, ya *hiç* Otoritesi olmayan ya da *başka tipte* bir Otoriteye sahip kişi veya kişilerce tayin edildiğinde (örneğin bir Reis tarafından atanan bir Yargıç) *seçim* yoluyla aktarım vardır. Aslında, ikinci durumda, gerçekten seçim [éléction], yani (en iyinin) *seçimi* [choix] vardır, çünkü aday Otoritesini onu seçenden alamaz, bunun sebebi onu seçen kişinin Otoriteye sahip olmaması ve (seçim sadece onun "değerini", yani tam olarak Otoritesini *ortaya çıkardığından*) bu Otoriteyi ancak kendi kendisine borçlu olmasıdır. Buna karşılık, birinci durumda ise, aday, ilkede, herhangi biri olabilir, zira Otoritesini onu seçenden alır (seçen, adaya, örneğin talimatlar, öğütler, eğitim vs. biçim altında, kendi "erdem"ini aktarır).

Not 1. Kesin olarak konuşmak gerekirse, seçimin, kura çekmekten asli bir farkı yoktur. Kuşkusuz, - bireysel ya da kolektif- seçmen en iyi olanları seçtiğine *inanır*. Ama eğer hiç Otoritesi yoksa, seçiminin ötekiler için hiç bir değeri yoktur. O halde bu, ötekilerin görüş açısından, sanki adayı kura ile çekmiş olmak gibidir; seçmen "olumsuz bir otoriteye" sahip olmadıkça, yargıçları kurayla çekmek, onları eşkıyalara seçtirmekten daha iyidir. Aktarımın söz konusu olduğu Otoriteden başka tipte bir Otoriteye sahip olan seçmen için de aynı şey geçerlidir:

Bu vakada seçmen yetkin değildir. Öyleyse: doğrudan *kamu* oylaması [suffrage universel] – ve halk oylaması [plébiscite] – kura çekiminden farklı değildir. Bundan ötürü, gördük ki, antik "demokrasiler"de, oyla seçim çoğu kez kura çekimiyle seçime çok yakındır. Parlamenter bir rejimde, Parlamento kralın Otoritesinin mirasçısı olmuştur: yani tayin ettiği kişileri *atar*. Tüm sorun, Parlamentonun Otoritesinin hangi doğada olduğunu bilmektir. Eğer üyeleri doğrudan kamu oylaması ile seçilmişlerse, bunun anlamı onların kurayla çekildiğidir: O halde Kralın Otoritesi, kurayla seçim haline dönüşmek üzere kalıtım yoluyla aktarılmayı keser. Tüm sorun, bu Otoritenin hangi unsurlarının, aktarım tarzındaki bu değişimden sonra yaşayabilmiş olduklarını bilmektir. Genelde, sadece Reisin Otoritesi kalır; diğer üç tip ortadan kalkar.

Not 2. Atama durumunda, atayan, Otoritesinin *bir bölümünü*, kendi Otoritesinde bir azalma olmaksızın, atanana aktarabilir: atananın, onu aynı kalan Otorite için "dayanak" olarak kullandığından, onun kendi bedenine ait olduğu söylenebilir. Böylece atananın Otorite kaybı, atayanın bir Otorite kaybı olarak düşünülebilir: herhangi bir hata yapmak ya da bu hatayı yapacak olanı atamak aşağı yukarı aynı şeydir; bu hatayı işlemiş olanın yerine bir başkasını atamak *kendini* toparlamak anlamına gelir. Ama atayan Otoritesinin *tümünü* de atanana aktarabilir: ardılını atamak

Not 3. Eğer kalıtsal aktarım hatalı bir kuramı önvarsayıyorsa, seçim yoluyla, yani kura çekimi yoluyla kalıtsal aktarım da (kura ya da seçim yalnızca Tanrı tarafından yapılan *atamayı* görünür kılmak üzere, tanrısal Otorite işin içine karıştırılmazsa) açıkça çok az tatmin edicidir. Atama o halde tek kabul edilebilir aktarım tarzı olarak kalır. Ama Otoritenin kendiliğinden doğuşunu daima tüm aktarımlara tercih etmek gerektiği açıktır: Otoritenin bir temsilcisini bir başkasıyla değiştirmek söz konusu olduğunda, en iyisi, kendini kabul ettiren adayın Otoritesini tanımaktır. Hem hatırlatalım ki sözde seçimler genelde sadece böylesi kendiliğinden bir doğuşun dışsal görünümleridir. Önemli olan, seçime dayalı rejimi bu doğuşlara ket vurmayacak biçimde düzenlemektir.

Özü itibarıyla, Otorite *kendiliğinden* bir türeyişi varsayar. Nasıl olursa olsun bir Otorite aktarımı, otoriteyi her zaman az ya da çok azaltır. Ama eğer dört arı tip ayrı ayrı düşünülürse, bir aktarıma en az uygun olanın Yargıcın Otoritesi olduğu

görülecektir. Gerçek bir Yargıç Otoritesine sahip olmak için, bu otoritenin temsilcisinin her zaman, kendi kişisel "adalet"ine ("hakkaniyet"ine, "dürüstlük"üne) dayanan, kendiliğinden bir Otoriteden yararlanmış olması gerekecektir.

Not. Yargıcı kurulu üyelerinin kura ile çekilmesi, Yargıcın Otoritesinin bir tür kendiliğinden doğuşudur: tesadüfen seçildiklerinden, bu üyelerin tarafsız olduğu, yani Yargıcın Otoritesinin temelinde yer alan bu adalet "erdem"ini gerçekleştirdikleri kabul edilir. Bundan ötürü, Otoriteleri sadece, uğruna seçilmiş oldukları hal içinde, yani "doğru" diye görüldükleri durum içinde geçerlidir.

Babanın aktardığı Otoriteye gelince, bunun en iyi kalıtım yoluyla aktarıma uygun olduğunu gördük. (bunun ardından, atama, yani aynı Baba Otoritesini elinde bulunduran biri tarafından tayin gelir, ve son olarak da, seçim, yani kura çekimi.) Efendinin Otoritesi, aktarılabilir olduğu ölçüde, en iyi bir seçime (yani, kura çekimine) uygunmuş gibi görünür, çünkü Galibin Otoritesinin kendiliğinden doğuşunda, rastlantı zaten belli bir rol oynar.

Not. Belki de "tiranlar"ın Otoritelerini halk oylaması ile teyit ettirme eğiliminde olmalarının sebebi işte budur.

Buna mukabil, kalıtsal aktarım (kişisel "Risk"e dayanan) bu tip Otoritenin kesinlikle karşıtıdır ve *kalıtsal* efendilik, Otoriteye değil, daima güce dayanmıştır. Nihayet, Reisin Otoritesi, aktarılmak zorunda olduğu ölçüde, en iyi (Reisin Otoritesini elinde tutan kişi tarafından yapılan) atamaya uyar: çünkü Reisin geleceği öngördüğü (tasarılarında başarılı olduğu), atadığı kişinin davranışını önceden bileceği kabul edilir, öyle ki tanınan bir Reis tarafından yapılan atama, ilkede, Reisinkinden başka bir Otoriteyi bile aktarabilir. Başka

bir deyişle, Otoritenin kendiliğinden doğuşu yoktur, varolan Otorite daima, bir Reis tarafından yapılan *atama* vasıtasıyla aktarılma eğilimine sahiptir.

Ama tüm bu sorular daha yakından incelenmelidir.

Genel Not. Dört tipin (ve bunların "bileşimleri"nin) hepsi, siyasi, dini vs. gibi farklı "alanlar"da gerçekleşebilir. (Bir "öte" ile (varsayılan) ilişkilerin olduğu yerde *dini* "alan"; Devletin olduğu yerde (bkz. Devlet üzerine kısa not*) siyasi "alan"; vs. vardır. Tüm tiplerin (ve "bileşimleri"nin) hepsinin tüm "alanlar"da gerçekleşip gerçekleşmeyeceğine bakmak gerekecektir.

II. METAFİZİK ÇÖZÜMLEME

Artık Otorite olgusunun metafizik çözümlemesine geçelim, bu çözümleme zaten burada ancak çok kısaca olabilecektir.

Hiç şüphe yok ki Otorite özsel olarak (doğal değil) *insani* bir olgudur; yani (bunu burada tanıtlayamaksızın) *toplumsal ve tarihsel*dir: Otorite bir toplumu (ya da geniş anlamda Devleti**; yani "tepki" olasılığının olmadığı bir hayvan *sürüsü*nden başka bir şeyi) varsayar ve toplum, (sadece biyolojik, doğal bir *evrim* olmamak üzere) tarihi varsayar (ve imler).

Başka bir deyişle, Otorite ancak *zamansal* yapıda bir Dünya içinde "ortaya çıkabilir" (bir "olgu" olabilir). O halde Otorite-

---

* Burada Kojève'in, uzaktan da olsa, *Esquisse*...'deki açıklamalara göndermede bulunduğu varsayılabilir (*op. cit.*, s. 20 sq., s. 392 ve devamı.); ama ayrıca bkz. Kojève'in, *Tyrannie et sagesse, in* LEO STRAUSS, *De la tyrannie*, Paris, Gallimard, coll. "Tel", s. 1954, s. 215 sq. (Fransızca baskıda editörün notu).

** Devlet (= "toplum") siyasi, dini olabilir; ve diğerleri *dini* devlet `kilise" adını alır. Burada yalnızca siyasi devletten söz ediyoruz. (Fransızca baskıda editörün notu).

nin *metafizik* temeli (- "biyolojik" alanda – Geçmişin önceliği ya da - "fiziksel" alanda – Şimdinin önceliği ile, "doğal" zamanlarla karşıtlık içinde, Şimdi, Geçmiş, Gelecek ritmiyle "insani" ya da "tarihsel" Zaman olarak anlaşılan) "Zaman" kendiliğinin bir "dönüşümü"dür. *Geleceğin* önceliği olduğuna göre, (göreceğimiz gibi) *Reis*in Otoritesinin de önceliği vardır: En üstün derecede Otorite, *evrensel* bir "tasarı"ya sahip, (siyasi, dini, vs.) "devrimci" Reisin (Stalin) Otoritesidir. Ne ise o olarak Ebedi içinde Otorite yoktur. Ve eğer, göreceğimiz gibi, bir Otorite tipi metafiziksel olarak Ebediyet üstüne dayanıyorsa, Ebedi ancak *Zaman* ile olan ilişkileri içinde Otorite biçimi altında "ortaya çıkar".

Fakat Zamanın, ne ise o olarak, bir Otorite değerine sahip olduğu hiç kuşku götürmez. Garip şeydir ve ilk bakışta paradoksal görünür, ama zaman otoriteye *her* üç tarzında da sahiptir.

İlk önce *Geçmiş*. Bir Geçmiş daima "saygıdeğerdir"; ona dokunmak "kutsala saygısızlık"tır; ihmal etmek ise "insani değildir". Oldu olası – ve özellikle de putperest Antik dönemde - bir kurumun Otoritesi eskiliği ile "aklanır"dı (açıklanırdı). Aynı şekilde, bir ailenin, bir Devletin eskiliği sadece bir medarıiftihar olmakla kalmaz, ayrıca Otoritenin çok gerçek bir temelidir.

Ama, öte yandan, *Geleceğin* de tartışma götürmez bir Otoritesi vardır. "Geleceğin insanı", "önünde tüm bir dünya" oluşuyla bir Otoriteye sahiptir. "Gençler", zaman zaman, oldukça dikkate değer olabilen Otoritelerini, cisimleştirdikleri Gelecekten alırlar. "Yarının insanı"nın Otoritesi kolaylıkla tanınır. Ve gelecek bin yıllar için olduğu gibi (bkz. Hitler) geçmiş bin yıllar için de hak talep edilir (bkz. Mussolini).

Nihayet, *Şimdi*nin kendisi Şimdi olarak bir Otoriteye sahiptir. *Up to date* [çağa uygun] olmak isteriz "zamanın gerisinde" kalmak değil. "Moda"nın çok büyük – ve "tiranik"

Otoritesi, Şimdinin, "güncel"in Otoritesidir. "Günün insanı"nın Otoritesi şuradan ileri gelir: "güncel"i, Şimdiyi; geçmişin "şiirsel" gerçekdışılığına ve geleceğin "ütopik" gerçekdışılığına karşıt olarak, dünyadaki bir şeyin "gerçek mevcudiyeti"ni (Hegel'in *Gegenzwart*'ı), en üst derecede, temsil eden odur.

Öte yandan, tüm bu "zamansal" Otoritelere, *Ebediyet*in Otoritesi karşı koyar. Sık sık "ebedi ilkeler"den dem vurulur ve bunların Otoritesi, zamanın üç kipinin dışında olmalarından ileri gelir. Yeryüzünde Tanrının temsilcileri olanlar Otoritelerini Ebediyetten alırlar. Ama açıktır ki eğer Ebedinin bir Otoritesi varsa, bu ancak "zamansal"a *karşıt olarak;* yani zamansala *göre* olabilir. Ebediyet (bunu tanıtlamaksızın söylüyoruz) sadece Zamanın *olumsuzlanması;* yani zamanın bir *fonksiyonu*dur. Ve Ebedinin Otoritesi, ya Şimdinin, ya Geçmişin ya da Geleceğin Otoritelerine (olumsuz biçimde) ilişkilendiren Otorite olarak gösterir kendini.

O halde, üç kipinde Zamanın Otoritesi olduğu gibi, Ebedinin de Otoritesi vardır. Burada tüm sorun, söz konusu olanın, *sui generis* Otorite mi, yoksa daha yukarıda incelediğimiz Otoritenin dört "arı" tipinin metafiziksel temellerinin doğrudan bir "ortaya çıkışı"mı? olduğunu anlamaktır.

Bir ipucu bu ikinci savı telkin eder: Otoritenin dört *arı* tipini ayırdettik; şu an irdelediğimiz Otorite zorunlu olarak dört tipe bölünür: Ebedinin Otoritesi ile Şimdinin, Geçmişin ve Geleceğin Otoritesi olan Zamansalın Otoritesi. O halde, burada söz konusu olanın, aynı dörtlü yapıya sahip bir tek ve aynı Otoritenin birbirini tamamlayıcı iki yönü olduğunu varsaymak doğaldır.

Bu, kuşkusuz, sadece bir ipucudur. Ama bir diğer ipucu bunu teyit edecektir. Eğer dört "arı tipi"mizi irdelersek, doğal olarak ikiye ayrıldıklarını göreceğiz: tek bir blok oluştu-

ran Babanın, Reisin, Efendinin Otoritelerine karşı Yargıcın Otoritesi. Ve bu bize, *zamansal* olarak kendileri de bir blok oluşturan ve öyleyse Otoritenin diğer üç "arı" tipiyle aralarında koşutluk kurulabilecek olan üç zamansal Otoriteye karşıt Yargıcın Otoritesiyle Ebedinin Otoritesi arasında koşutluk kurma fikrini telkin eder.

Çözümleme bu varsayımı teyit eder. *Bir yandan*, gördüğümüz gibi, Yargıcın Otoritesi âdeta hiç bir aktarıma müsait değildir, oysa diğer üçü iyi kötü aktarılırlar, özellikle de *kalıtsal* yolla. (Eğer sık sık, oğulların, Babanın, Efendinin ya da Reisin Otoritesini kalıt aldığı görülüyorsa, bunun nedeni sadece, bunların da bu Otoriteleri ellerinde tutanların oğulları olmasındadır; bir kişinin, Yargıç Otoritesini ya da bir yargıcın otoritesini basit bir soy zinciri yoluyla kalıt aldığı âdeta asla saptanmamıştır. O halde denilebilir ki Yargıcın Otoritesi, bir anlamda Zamanın dışında olduğundan, tüm "veraset"e (succession), yani tüm "zamanlaştırma"ya direnir. Onun *her zaman* varolduğu kabul edilir, ve böyle değilse, (arası kesilmeksizin) arkadan gelen şeye "geçmek" yerine, (kendiliğinden yeniden doğmak üzere) bütünüyle yok olur. Buna karşılık, diğer üç Otorite zaman içinde "sürer" gibi görünürler, ve bunların aktarımı sadece zamansal özlerini ortaya çıkartır. *Öte yandan*, Yargıcın Otoritesi, bu karşıtlık içinde bir blok oluşturan diğer üçüne bir tür karşıt durur. Gerçekte, Yargıç, ilkede, Babayı, Efendiyi ve Şefi "yargıla"yabilir, ama Yargıcın Otoritesinin doğası öyledir ki o, diğer üç tip Otoriteden doğan tepkiden bağışık kalacaktır. *Nihayet*, nasıl ki Ebedilik ancak zamanla olan ilişkileriyle ve zamanla olan ilişkileri yoluyla "otoriter" bir niteliğe sahiptir, Yargıç da ancak diğer üç Otoriteye (gerektiğinde) karşıt durduğu ölçüde gerçek Otoriteye sahip olur. (Eğer Babalar, Reisler ve Efendiler tanım gereği ya da "öz" gereği "adil"

olsalardı, Yargıcın *ayrı* Otoritesi olmazdı; ve eğer Yargıç "adaletini" Babaların, Reislerin ve Efendilerin istençlerine karşı koyamasaydı, hiçbir "otorite"si olmazdı).

O halde her şey, Yargıcın Otoritesinin, Ebedinin Otoritesinin bir "çeşitleme"sinden; yani zamanla ilişkileri içinde Ebediyetin "otoriter ortaya çıkışı"ndan başka bir şey olmadığını varsaydırtmaya götürür. Ve (tam burada ana çizgilerini belirtebileceğimiz) bir çözümleme bu varsayımı teyit eder.

Ebedi, ancak, insani eylemler arasından bazılarını; yani Ebediyet öğesinin *etkin* müdahalesine karşı "tepki" niteliğini taşıyan eylemleri geçersiz kıldığı ölçüde, insani *eylemlere* göre gerçek anlamda bir *Otorite*ye sahiptir. O halde Otoriteye sahip olan, ne ise o olarak Ebediyet değil, ama *ebedi* nitelikte *eylemler*dir. Fakat, bir eylem, ya zamanın "dışında" (yani Geçmiş, Gelecek ve Şimdi tarafından yaratılan koşullardan bağımsız) olduğunda ya da "tüm zamanlar" için (yani Şimdi, Geçmiş ve Gelecek içinde) geçerli olduğunda "ebedi"dir. Ama bu tam da, "adil" eyleme, niteliğini kazandıran şeydir: adil eylem zamanın dışındadır, çünkü o (örneğin "doğru" hüküm) günün ne bir fonksiyonudur ne de "çıkar"ınadır, ne geçmiş tarafından buyurulan "tarafgirlik"tir ne de Geleceğe demir atmış "arzular"dır; o, "tüm zamanlar" için geçerlidir, zira, adil olduğundan, "ebedi olarak" adil kalır, hem de gerek Şimdiye dair gerekse Geçmişe ve Geleceğe dair sonsuzluğa dek "hüküm" verebilir. Ve eğer Ebediyet, Zamanın *tikel kiplerin*in olumsuzlanması olduğundan, bu kiplerin *bütünü* ya da birleşimi olarak düşünülüyorsa, Yargıcın Otoritesi de ("adalet") diğer üç otoritenin birleşimi olarak yorumlanabilir; bu diğer üç otorite ancak blok halinde Yargıcın Otoritesine ya da "Adalet"e altgüdümlü olmak koşuluyla uyumlu, hatta istikrarlı ya da "ebedi" bir birlik oluşturabilirler.

O halde denilebilir ki eğer Ebediyet, ancak dünyada Adalet olarak gerçekleştiği ölçüde bir "*Otorite*" biçimi altında "açığa çıkıyor" ise, Yargıcın Otoritesi de, metafizik temelini ancak, Ebediyetin Zamana "girmesi" ile bulur; bu "giriş"in "etki"si Zamanın gerek "birlik"i gerekse "süre"si olmak üzere. O halde, Zamanla ilişkisi içinde, Ebediyet tam da Yargıcın Otoritesinin metafizik temelidir.

Otoritenin diğer üç "arı" tipine gelince, bunların metafizik temeli ("insani") Zamandır. Gerçekten, bu Otoritelerin "zamansal" niteliğinden hiç şüphe yoktur. Geriye sadece bunların Zamanın üç kipi arasında nasıl bölündüğünü anlamak kalır.

Babanın Otoritesinin kalıtsal aktarıma en uygun olduğunu, oysa Reisin ve Efendinin Otoritelerinin, sırasıyla, atama ve seçim (hatta kura çekimi) yoluyla aktarımlara yol açtığını gördük. Fakat, kalıtım Geçmiş fikrinin hakimiyeti altında işler. Buna karşılık atamanın Geleceğe (atanmışın gelecekteki tutumuna) başvurur gibi göründüğü açıktır. Seçime (= "kura") gelince, önemli olan basit seçim (= kura çekimi) olgusudur; yani özsel olarak Şimdiye ait bir edime dayanır. Ve bu bizi, eğer Babanın Otoritesi Geçmişin "ortaya çıkışı" ise, Reisin ve Efendinin otoritelerinin sırasıyla Geleceği ve Geçmişi "açığa çıkardığını" varsaymaya götürür.

(Burada sadece taslağı çizilen) doğrudan çözümleme bu varsayımı teyit eder

Önce Geçmişi ele alalım. *Otorite*ye sahip olan ne ise o olarak Geçmiş değildir: Doğa insandan daha eskidir; bir taşın yaşı çok "kutlu" olabilir; gene de bu durumda hiç bir *Otorite* yoktur. Benim üzerimde bir *Otorite* uygulayan Geçmiş, tarihsel bir Geçmiştir; *benim* geçmişimdir; yani benim Şimdimin "neden"i ve benim Geleceğimin "temel"i olan Geçmiştir; Geleceğe yönelik olarak Şimdimi belirlediği kabul edilen şey,

Geçmiştir. Başka bir deyişle, Geçmiş ancak, kendini bir *"gelenek"* biçimi altında gösterdiği ölçüde bir Otorite kazanır. Fakat, Babanın Otoritesinin tam olarak tarihsel "neden"in [cause] ya da "gelenek"in Otoritesi olduğunu gördük. O halde denilebilir ki - Geçmiş kipinde – Zaman, Babanın Otoritesi olarak "otoriter" biçim altında "ortaya çıkar" ve Babanın Otoritesinin metafizik temeli Şimdideki Geçmişin "mevcudiyet"indedir; yani zamansal bir dünyanın parçası olan tüm gerçekliklerdedir.

Geleceğe geçelim. Yine burada da, arı ve yalın Geleceğin hiçbir *Otorites*i yoktur; her şeyin önünde bir gelecek vardır ve bu, hiçbir şekilde saygınlığını artırmaz. Gelecek ancak, Geçmişle ilişkilerini devam ettiren Şimdiyi belirleyen (ya da belirlediği kabul edilen) *tarihsel* gelecek, *benim* geleceğim olduğu ölçüde bir Otorite uygular. Başka bir deyişle, Gelecek ancak, (geçmişin bilgisi temelinde, geleceğe yönelik olarak şimdide tasarlanan) bir "proje" biçimi altında "ortaya çıktığı" ölçüde bir Otorite uygular. Fakat, "tasarı"nın Otoritesi Reisin Otoritesinden başka bir şey değildir. O halde denilebilir ki Gelecek, metafizik temeli, (insani; yani tarihsel) bir *Şimdi;* yani (tarihsel olarak anlaşılan) zamansal bir *gerçeklik* olan her şeyde Geleceğin gücül "mevcudiyet"i olan Reisin Otoritesi olarak "otoriter" biçim altında "ortaya çıkar".

Son olarak da, Şimdiyi irdeleyelim. (Zamansal dünyada) *varolan her* şey "mevcut" [présent] olduğundan, ne ise o olarak Şimdi [Présent] hiçbir Otoriteye sahip olamaz: Otoriteye "maruz kalan" kişi, onu uygulayanla aynı sıfatla arı ve yalın Şimdide hak talep edebilir. Tartışılmaz bir Otoriteye sahip olan, Fiziğin "şimdi"si [z = 0] değil, *tarihsel* Şimdidir ["tarihsel" an]. Otoritesi olan, sadece, "mevcut" (yani; *varolan*) şeyler kütlesi içinde *"gerçek mevcudiyete"* sahip kendiliktir: Tinin, "Madde" içindeki; (kelimenin kuvvetli anlamında) *varolma-*

yanın, tüm *fiilen varolanları* temsil eden şey içindeki "gerçek mevcudiyeti". Fakat, zamansal dünya içinde varolmayan, ya *artık varolmayan*dır ya da *henüz varolmayandır:* ya Geçmiştir ya da Gelecek. O halde *Geçmiş*in ve *Gelecek*in, *Otoriteye* sahip olan Şimdi içinde "gerçek mevcudiyeti" saptanır: bu, Geçmişten doğmuş ve Geleceğe gebe bir Şimdidir. Fakat (insani ya da "tarihsel") böylesi bir Şimdi, terimin kuvvetli anlamında, "eylem"den başka bir şey değildir, hem geçmişin anısını hem de geleceğin tasarısını şimdide *gerçekleştiren* eylemdir. Ama *eylem*, olmaka/varlığa karşıttır. Ve bu karşıtlık, haddinde, varlığın, varlığın etkin *yıkımı* olan eylem tarafından *dönüştürülmesi* içinde ya da dönüştürülmesi yoluyla [ya da, dilenirse, dönüştürülmesi olarak] gerçekleşir ve "ortaya çıkar". Fakat, Efendinin Otoritesini doğuran "Risk" tam da, kelimenin asıl anlamında, varlığına (yaşamına) karşı koyan, onu tehlikeye atan ve, gerektiğinde, onu bütünüyle yok eden, böylesi bir *eylem*dir. Ve (bu "Risk" üzerine dayanan) Efendinin her eylemi, Şimdideki Geçmişin ve Geleceğin gerçekleşmesi ve "ortaya çıkması"dır. Fakat, eylem tam da Şimdi kipindeki zamanın "açığa çıkışı"dır. O halde denilebilir ki Efendinin Otoritesinin metafizik temeli (tarihsel dünyanın) Şimdisidir ve Şimdi, "otoriter" bir biçim altında, ancak, asıl anlamında *eylem* olarak; ona destek sağlayan Varlığın tümden tahribi karşısında bile durmayan eylem olarak gerçekleştiği ölçüde "Açığa çıkar". ("Gelecek düşü" ve "geçmişin korunması" Otoritesine karşıt olarak, "günün ihtiyacı" Otoritesi, nihayetinde, *savaş*ın gereklerinin Otoritesi, ya da genel bir tarzda, bir Ulusun *Şimdisi* dolayımıyla Geleceğine girişinin taşıdığı *yaşamsal risklerin* Otoritesidir.)

Öyleyse Efendinin Otoritesi sadece Savaşçının Otoritesi değildir. Genel bir tarzda, (her alanda) "Riske atılmaya hazır" olanın, "eylemde bulunmayı bilenin", "bir karar alabile-

nin (tasarı)", "seferber olanın" vs, yani kısaca gene de ve her zaman "makul" ve "ihtiyatlı" olmayan kişinin Otoritesidir.

Ebedi ile ilişkiler içinde, Zaman, Ebedinin "nedensel" yapısı tarafından zamansal Dünyada gerçekleştirilir. Ayrıntıya girmeden, belirtelim ki eğer Ebediyet "biçimsel neden" ile gerçekleşiyorsa, Zaman, Geçmişi "maddi neden" olarak, Geleceği, "ereksel neden" ve Şimdiyi "etkili neden" olarak gerçekleştirir (bkz. Aristoteles). Fakat, insan varoluşu düzleminde (yani; *tarihsel* zamansal dünyada), "biçimsel neden", "temaşa" ile, yani, genel olarak, "edilgen", "kuramsal", "ilgisiz", "dinginci" tavır ile "ortaya çıkar". Buna karşılık, diğer üç "neden", bu düzlemde, "pratik" ya da "etkin", "iradi", "ilgili" tavır tarzlarıyla "ortaya çıkarlar". "Etkili neden", kelimenin asıl anlamında *eylem* ile, Şimdide *gerçekleştirilen* eylemle ortaya çıkar; "ereksel neden" "*Tasarı*" ile, yani Geleceğe yansıtılmış eylem ile; ve "maddi neden", "varoluşsal anı" ya da "gelenek" ile, yani Nedenin varlığının "Etki"ye "geçiş"i ile karşılaştırılabilir olan, âdeta eylemsizlik ile gerçekleştirilen "geleneksel" eylem ile ortaya çıkar. Bu zuhurların "otoriter" görünümlerinin, bir yandan (hepsi şu ya da bu şekilde *eylemde bulunan*) Babanın, Efendinin ve Reisin ve öte yandan (eylemde bulunmayıp "seyretmek"le ya da başkalarının edimlerini "yargılamak"la yetinen) Yargıcın Otoritesinin "fenomenler"inden başka bir şey olmadığını görmek kolaydır. Böylece, ("zamansal" yapısından türeyen) tarihsel Dünyanın "nedensel" yapısı, dört katlı Otorite fenomenine, onu "aklamak" ya da bütünü içinde, iç yapısı içinde (1+3 bölümlemesi) ve bu dört kurucu öğenin karşılıklı ilişkileri içinde açıklamak suretiyle, aynı zamanda metafizik temel hizmeti görür.

Bu şekilde, metafizik çözümleme, görüngübilimsel çözümlemeyi, neden Otoritenin zorunlu olarak *dört* ve *sadece* dört

indirgenemez tipi olduğunu açıklıyor olması anlamında "aklar". 64 "çeşitleme"den oluşan listemizin gerçekten *tam* olduğunu ispatlar. Aynı zamanda, her "arı" tipin (ve her "çeşitleme"nin) ve bunları birbirine bağlayan bağların çözümsel betimlemesini kontrol etmeye ve gözden geçirip düzeltmeye olanak tanır. Dolayısıyla, Otorite fenomeninin görüngübilimsel çözümlemesinden çıkartılabilecek siyasi, ahlâki ve psikolojik sonuçları tamamlamaya ve "aklamaya" olanak tanır.

Ama, bunu yapabilmek için, metafizik çözümlemeyi, onu derinleştirilmiş varlıkbilimsel bir çözümlemeyle tamamlamak suretiyle, son raddesine götürmek gerekirdi. Fakat, burada bu türden bir çalışmaya girişmek söz konusu değil.

Yukarıda önerilen özet bir taslakla ve ardından gelen varlıkbilimsel çözümlemeye ilişkin kimi saptamalarla yetinmek zorundayız.

III. VARLIKBİLİMSEL ÇÖZÜMLEME

Metafiziksel çözümlemenin (Zaman-Nedenler) sadece bir taslağı çizildi. Varlıkbilimsel çözümlemeye gelince, onu bütünüyle daha sonraya bırakmak zorundayız. Bu probleme ilişkin olarak kimi kısa saptamalar yapmakla yetineceğiz.

Varlıkbilimsel çözümleme, Varlık olarak ele alınmak üzere, Varlığın ta kendisinin yapısını açığa çıkarır, bu yapı dörtlü Otorite "fenomen"ine tekabül eder; bu fenomen (insani varoluş düzleminde), Ebedinin metafiziksel "varoluşlar"ı ile üç temel "kip"inde Zamanı ve bu kiplerin "nedenler" biçimi altındaki gerçekleşimlerini "ortaya çıkarır".

Bununla birlikte, dört Otorite kuramından hiçbirisinin derinleştirilmiş ve doğru bir varlıkbilimsel çözümleme im-

lemediğini söylemek gerekir. Kuşkusuz, tüm bu kuramlar (görüngübilimsel düzlemden yola çıkıp, metafizik düzlemden geçerek) varlıkbilimsel düzeye yükselirler. Ama tam da bu kuramlardan her biri, Otoritenin sadece tek bir tipini tanımak ve bunu biricik Otorite olarak kabul etmek suretiyle evrensel bir kuram olarak düşünüldükleri için, bunların varlıkbilimsel çözümlemeleri ancak eksikli ve hatalı olabilir. (Daha kesin olarak, bunları, karmaşık Otorite fenomeninde sadece Varlığa dair kendi tekyanlı anlayışlarına uyan görünüşü görerek eksikli görüngübilimsel çözümlemeler yapmaya götüren şey, bu kuramların mimarlarının varlıkbilimlerinin kusurudur.)

Tanrı üstüne skolastik tasavvurlar (*causa sui*, varoluş imleyen öz, teslisin üçlemeli yapısı, "tecessüm"*) aslında varlıkbilimsel bir kuramdırlar. Ama *biz* diyebiliriz ki bu kuram Varlığın sadece tek bir görünümünü açımlar, böylece haksız yere onu Bütün olarak alarak bozar ve saptırır. Otorite problemine gelince, skolastik varlıkbilim ancak Babanın Otoritesinin varlıkbilimsel çözümlemesi için malzeme sağlar.

Bu saptamaların aynıları diğer üç varlıkbilim için de geçerlidir. Platon'un varlıkbilimi (Bir-Agathon**, Bir ve Çok, varlığın ikici yapısı, vs.) Yargıcın Otoritesinin varlıkbilimsel çözümlemesi için çıkış noktası sağlar.

Buna karşılık, Aristoteles'in ki (Devimsiz devindirici, *Nous*, Biçim ve Madde, vs.) Reisin Otoritesinin çözümlemesini başlatır. Nihayet, Hegel'in varlıkbilimi (Olumsuzluk, Bütünlük, Varlığın diyalektik/eytişimsel yapısı, vs.) Efendinin Otoritesinin varlıkbilimsel çözümlemesine temel teşkil eder.

---

* Incarnation: Tanrı'nın insan olarak ete kemiğe bürünmesi. (ç.n.)

** 'αγαθόν : İyi (ç.n.)

Tüm bu varlıkbilimler, tam da, sanki keşfettikleri şey Varlığın *bütünü*ymüş gibi, Varlığın özel görünüşlerini betimledikleri için değiştirilmeli (tamamlanmalı ve düzeltilmelidirler). Böylelikledir ki Otorite fenomeninin *tam* (yani dört değerli) bir varlıkbilimsel çözümlemesi, buraya kadar sunduklarımızın tümünde olduğu gibi parçalı değil, ama *tam* bir varlıkbilim geliştirmemize olanak tanır.

Elbette, Varlık olarak Varlığın yapısı herhangi bir fenomenin çözümlemesinden yola çıkarak da incelenebilir (çünkü *her* fenomen, Dünya olarak "varolan" Varlığı "ortaya çıkarır".) Ama Otorite fenomeni çok karmaşık olduğundan, varlıkbilimi başka çıkış noktalarından itibaren incelemek ve Otoritenin varlıkbilimsel çözümlemesine, varlıkbilimin ana hatlarını geliştirdikten *sonra* girişmek daha yeğdir. Gene de, her farklı fenomen Varlığın belli taraflarını, diğerlerinin yaptıklarından daha iyi "ortaya çıkarır". Bundan ötürü, Otorite öneminde bir fenomen varlıkbilimsel incelemelerde ihmal edilemez. Aslında, çalışma, sürekli bir gel-git içinde gerçekleştirilmelidir: (nihai olduğu varsayılan) bir varlıkbilimden fenomene iniş; (nihai olduğu varsayılan) bir görüngübilimden Varlık olarak Varlığa çıkış. Ancak böylelikledir ki bir gün görüngübilimlere, metafiziklere ve varlıkbilimlere; yani gerçekten nihai; yani mutlak surette *doğru* bir felsefeye ulaşılabilecektir.

Bu varlıkbilimsel çalışma *programına* işaret etmekle yetinerek, özet görüngübilimsel çözümlememizden ve bir metafizik çözümleme taslağımızdan yola çıkmak suretiyle yapılabilecek Çıkarsamalara geçelim.

B. ÇIKARSAMALAR

Çözümlemelerimiz yetersiz olduğundan, Çıkarsamalar da ancak eksikli ve şüphe götürür niteliktedir. Zaten, ne şimdiden mümkün *bütün* sonuçları ne de en önemli olanlarını çıkarmaya çalışacağız. Bunların içinden, biraz rasgele seçilmiş kimilerine işaret etmekle yetineceğiz.

Önce *siyasi Sonuçlar* (kendi içinde Devlet) ile başlayıp, ardından *ahlâki Sonuçlar*a (karşılıklı ilişkileri içinde birey-yurttaş ve Devlet) geçeceğiz ve *psikolojik Sonuçlar* (kendi içinde birey-yurttaş) ile bitireceğiz; Çıkarsamaların gelişiminin üç aşaması böylece, ters yönde, Çözümlemelerin üç aşamasına tekabül eder.

Not. Çıkarsamalarımızın *hepsi siyasi* "alan"da gerçekleşir; o halde söz konusu olan, (otoriteye değin) bir Ahlâk ve bir Psikolojidir. Otoritenin ortaya çıktığı "alanlar"da – dini "alan" ve diğerleri- benzer çıkarsamalar yapmak ilginç olurdu.

I. SİYASİ UYGULAMALAR

Çözümlemelerimizden çıkarılabilecek (kelimenin dar anlamında) tüm sonuçlar içinden, çok özet bir sunumla yetinmek üzere, yalnızca *İktidarın/Gücün bölünmesi (1) ve İktidarın aktarımı* (2) problemleriyle ilintili olanları muhafaza edeceğiz.

*

Siyasi "İktidar", bunu, onu temsil eden ya da cisimleştiren kişi veya kişiler aracılığıyla icra eden Devletin iktidarıdır. (Kelimenin geniş anlamında) *Devlet* olmaksızın, (terimin asıl anlamında) siyasi İktidar yoktur. İktidarın "kitle"ye aitmiş gibi göründüğü "demokratik" denen Devletlerde bile, İktidarı elinde tutup icra eden aslında Devlettir: yalnızca, bu durumda, Devlet "yurttaşlar"ın bütününde cisimleşmiştir ya da bu bütün tarafından temsil edilmektedir; ama burada bile, bireyler *siyasi* İktidarı, "şahıslar" olarak değil (örneğin, çocukların hiçbir siyasi İktidarı yoktur), ancak *yurttaşlar* oldukları; yani kolektif olarak *Devleti* temsil ettikleri ya da cisimleştirdikleri ölçüde elde tutarlar. Bu nokta üzerinde, "demokratik" bir Devletin yurttaşlarının İktidarı, bir oligarşinin [takımerk], ya da hatta "mutlak" bir monarkm [tekerk, hükümdar] ya da bir "tiran"ın, "diktatör"ün, vs. iktidarından *özsel olarak* farklılık göstermez.

Aslında, siyasi İktidar güç üzerine dayanabilir. Ama ilkede bundan vazgeçebilmelidir: sadece bu durumdadır ki Devletin varoluşu "ilineksel" olmayacaktır, başka deyişle Devlet sonsuzluğa dek yaşayabilecektir. Öyleyse *uygulamaya* karşıt olarak bir Devlet kuramı "güç" kavramını göz önünde tutmaz. Fakat, güç üzerine dayanmayan bir İktidar ancak Otoriteye dayanabilir.

Not. Otorite üzerine dayanan bir İktidar, elbette, güç kullanabilir; ama Otorite bir güç doğuruyorsa da, güç, tanımı gereği, asla bir siyasi *Otorite* doğuramaz.

O halde, bir "siyasi İktidar" kuramı, (siyasi "alan"da ortaya çıkan) bir Otorite kuramından başka bir şey değildir;

daha kesin olarak, Otorite kuramının, Siyasete (yani Devlete) (kuramsal) bir uygulanışıdır. Bundan ötürü, tüm ikircillikten sakınmak için, "siyasi *İktidar*" teriminin yerine "siyasi *Otorite*" terimini koyacağız.

Tanım gereği, her siyasi Otorite toptan, ne ise o olarak Devlete aittir. Ama Devlet, uzay-zamansal dünyada *varolabilmek* için "gerçek bir dayanak"a ("maddi dayanak"a) ihtiyaç duyan "kavramsal" [idéel] bir kendiliktir. Bu "dayanak" bireyler ya da insani bireylerden müteşekkil gruplar tarafından oluşturulur. Ve böylece Otoritenin *bölünmesi* ve *aktarımı* problemleri belirir.

Devletin "dayanak"ı aynı zamanda siyasi Otoritenin de "dayanak"ıdır. Siyasi Otoriteyi "elde tutan" ve "icra eden" Devlettir; siyasi Otorite Devlette ve Devlet yoluyla *gerçek*tir (etkindir). Bu *gerçek* siyasi Otorite ya *özerk*tir ya da *bağımlı*. Birinci durumda, bu, *Devlet*in (bireysel ya da ortak/kolektif) Reis Otoritesidir; ikinci durumda ise, Otoritesini, Reisin Otoritesine *bağlı olarak* icra eden, (bireysel ya da toplu) *Memur* Otoritesidir.

Fakat, eğer Devletin Otoritesinin süresi, ilkede, sınırsızsa, "dayanak"ının süresi zorunlu olarak sonludur. O halde Otorite, bir "dayanak"tan bir diğerine *aktarılmak* zorundadır: bu, gerçek anlamda siyasi Otoritenin Aktarımı problemidir (2, a). Ama bir de Reisin Otoritesinin Memura aktarımı şeklinde benzer bir problem vardır, bu aktarım, Memurun bağımlı Otoritesi ile onun özerk Otorite ile ilişkisinin doğasını belirler (2, b).

Devletin Otoritesi *tek*tir, çünkü devlet tekdir. Buna karşılık "dayanak" bireysel ya da kolektif olabilir. Buradan, hem Otoritenin, "dayanak"ın kurucu unsurları arasında bölüşümü problemi hem de bu dayanağın çoklu (kolektif) olması ya da olmaması gerektiği sorusu doğar (1, b). Ama Devletin

Otoritesi daima *tek* ise de, zorunlu olarak *yalın* değildir: Devletin Otoritesi ancak, Otoritenin bir tek "arı" "tipi"ne ait olduğu durumda yalındır. O halde eğer Devletin Otoritesi pek çok "arı" tipi (ya da hatta dördünün hepsini) birarada topluyorsa, tüm bu kurucu unsurların hepsinin bir tek ve aynı "dayanak"a mı sahip olması gerektiği, yoksa unsurları (belki aralarından bazılarını gruplandırarak) *ayrı ayrı* "gerçekleştirme"nin mi daha uygun olduğu sorulabilir. Bu tam anlamıyla Otoritenin *bölünmesi* ("güçler Ayrılığı") problemidir. Biz de bununla başlayacağız (1, a)

1. Otoritenin bölünmesi

a) Burada siyasi Otoritenin *tarihsel* bir incelemesine girişmemiz mümkün değil. "Güncel" durumu kısaca çözümlemekle yetineceğiz.

Not. Öyle görünüyor ki, siyasi Otoritelerin, yani Devletlerin tarihi boyunca gerçekleşen sadece tek bir "arı" Otorite tipi olmuştur. Büyük Yunan trajedilerinin bize pek güzel gösterdiği gibi, "Baba" tipinden olan ailenin Otoritesi ile Devlet Otoritesi arasındaki şiddetli çatışmalar, başlangıçta iki karşıt Devlet tipinin olduğunu gösterir gibidir: B → (Y, R) ya da B → (R, Y) Otorite tipinden olan, aile-Devlet ya da klan[oymak/kabile]-Devlet ve E → (R, Y), hatta E → (Y, R) ya da R → (Y, E), hatta R → (E, Y) Otorite tipinden olan, kelimenin en modern manasında Devlet. – Yunanlıların "tiranlık" rejimi ile "özgürlük" rejimi arasında yaptığı ayrım – ki bu ayrımı tanımlamakta ve anlamakta güçlük çekiyoruz – E → ve R → tiplerinin karşıtlığından başka bir şey olmayabilir. Ama bu konu üzerinde durmayacağız.

(Zaten, asla *bütünüyle* gerçekleşmemiş olan) ortaçağ kuramına göre, *her* Otorite tanrısal Otoriteden doğar. Özel olarak, Devlet Reisi Tanrı'nın Memurundan başka bir şey de-

ğildir. Fakat, Tanrı aynı anda hem Baba, hem Reis, hem Efendi, hem de Yargıç olduğundan, tanrısal Otorite, Otoritenin dört "arı" tipinin hepsini içinde toplar. Ve bu unsurların *hepsini* Memuruna aktarır. Üstelik, kendisi de bir tek kişi [personne] olan Tanrı, Otoritesini, böylece kendisinde Otoritenin dört tipinin hepsini toplayan tek bir Memura aktarır. ("İlk" Memur, Tanrı tarafından *atanır;* Memurun bu şekilde doğan Otorite*si*, daha sonra *kalıtım* yoluyla aktarılır; Tanrı'nın bu "ilk" Memurunun *Memurlarının* Otoritesine gelince, bunların otoritesi Tanrının ilk Memurunun onları *atamasıyla* doğar ve aktarılır. Ama bu kuram Tanrı iki Memur atadığı için karmaşıklaşıyordu: bir memur zorunlu olarak bireyseldir (ilkede *evrensel* olan Kilisenin Papa'sı), diğeri ise kimi kez bireysel (ilkede *evrensel* olan, İmparatorluğun İmparatoru), kimi kez kolektiftir (ulusal Krallar, vs.) Bu karmaşıklıktan ileri gelen ikircim ihmal edildiğinde bile, skolastik kuramın bu iki Memur arasındaki ilişkileri ve Otoritelerinin doğasını asla açıkça ve net olarak tanımlayamadığını söylemek gerek. Başka bir deyişle, Ortaçağ, dini "alan" ile siyasi "alan"ı net olarak birbirinden ayırmayı bilememiştir (ya da bunu istememiştir). Bu güçlükler, kilise Memurunu ortadan kaldıran Mutlakıyet kuramı tarafından giderilmiştir. Siyasi Otoritenin *kaynağı* burada bulanık kalır; ama onun, Otoritenin dört tipinin *hepsini* birarada topladığı ve *tek* bir kişide gerçekleştiği [Monark] net olarak ileri sürülebilir. Ardından, siyasi Otoritenin *birçok* bağımsız "dayanak" arasında bölüştürülmesi gerektiğini ileri süren "anayasal" kuramlar gelir. Böylece, modern "demokrasiler"in temelinde yer alan (ve Rousseau tarafından şiddetli bir şekilde eleştirilen!), (Montesquieu'nün popüler kıldığı) "güçler ayrımı" ilkesi (ve problemi) belirir.

Şu son zamanlara kadar siyasi düşünceyi egemenliği altına alan bu kuramı kısaca tartışalım.

İlkin, bu kuramın sadece üç "Güç/İktidar" ayırdettiğini kaydedelim. Adli Güç [Pouvoir judiciaire] elbette Yargıcın Otoritesine karşılık düşer. Yasama Gücü [Pouvoir législatif], Reisin Otoritesinden başka bir şey değildir, zira burada söz konusu olan, "inisiyatif", "tasarı", geleceğe ilişkin alınacak kararlardır. Yürütme Gücüne [Pouvoir exécutif] gelince, şimdide icra edilen, en üst derecede "eylem" olan, temsilcisinden tam bir "feragat" talep eden, her şeyin, hatta yaşamın bile Devlete, yani özünde biyolojik *olmayan* bir şeye bağlılığını isteyen Efendinin Otoritesine tekabül eder. Başka bir deyişle, -re'sen* ve tartışmasız itirazsız -, bu kuram, dördüncü kurucu unsuru, yani Babanın Otoritesini siyasi Otoritenin dışında bırakır. Öyleyse skolastik ve mutlakıyetçi kuramların niyeti Otoriteyi budamaktır**. Ve siyasi Otorite tam da bu *budama* nedeniyle bozulmuştur ya da *dağılmıştır* ("bölünmüş"tür) denebilir.

Burada her şey anlamlıdır: hem budama olması, hem budanan uzvun tam da Babanın Otoritesi olması, hem de bu budamanın üstü kapalı olarak, yani bilinçdışı olarak gerçekleşmesi. Babanın Otoritesi "geleneği", geçmiş tarafından belirlenimi, Geçmişin Şimdi içindeki "gerçek mevcudiyeti"ni belirtir. O halde, Babanın Otoritesinin ortadan kaldırılmasının net olarak "devrimci" bir niteliği vardır: "anayasal kuram" başkaldırı ve devrim tininden doğar ve *gerçekleştiği* ölçüde ("kentsoylu" [burjuva]) devrimini doğurur.

Not. Bu kuram ve, varsaydığı, imlediği ve doğurduğu Devrim kentsoyludur: Kentsoylu, "soylu olmayan"*** "aşağı" kökenlerini unutmak

---

* d'office: görev dolayısıyla, yönetim kararıyla, istemeden; kendiliğinden, otomatik. (ç.n.)

** "Amputer" fiili tıpta "bir organı kesip almak" anlamına gelir. (ç.n.)

*** Roturier: Soylu olmayan, soydan ya da papaz sınıfından olmayan. (ç.n.)

ister; "utanç verici" geçmişini – bilinçdışı olarak- inkar eder. Babanın Otoritesinin iptaline dair *bilinçdışı* bundan ileri gelir. Kentsoylu kendi geçmişinden gurur duyduğu ve kendini kendine göre ayarladığı ölçüde devrimci değildir. Ancak soyluya karşıtlık içinde ve bu karşıtlık yoluyla devrimci hale gelir. Fakat, bu karşıtlığın kendisi yoluyla, soyluluğun *exclusive*, yani tek bir topluluğa ait olma değerini tanır, çünkü artık onunla *birlikte-varolma* olanağı göremez. Ve onda bir *değer* görür, çünkü soylunun *yerine* geçmek ister. Öyleyse – bilinçdışı olarak- kentsoyluluk değerini; yani, *kendi gözünde*, sadece "soylu olmayan"ların [roturier] geçmişi olan kendi kentsoylu *geçmişini* yadsır. Ancak o zamandır ki "anayasal" hale gelir, yani bundan böyle kendisi için *üç* tane olan Güçler ayrımını ileri sürer. Böylece devrimci olur, ya da devrimci haline gelir.

Ama, Geçmişten yoksun Şimdi, ancak, Geleceği imlediği ölçüde *insani*dir; yani tarihsel ve siyasidir (yoksa, bu sadece hayvan gibi insanların şimdisidir. Fakat, Gelecek, Reisin Otoritesiyle temsil edilir. Bu Otorite, özsel olarak verili olanı *aşan* ve sadece verilinin basit *sonuçları* olmakla kalmayıp, şimdiden onun içinde gücül olarak mevcut olan "tasarılar"a bağlıdır. "Baba" uzvu malul olmuş siyasi Otorite, öyleyse zorunlu olarak, *siyasi* kaldığı sürece, her şeyden önce (R→(E, Y) ya da R→ (Y, E) tipindeki) Reisin Otoritesi haline gelir. Böylece, "anayasal" kuram, "kentsoysal" devrimci *gerçekleşimi* içinde ve bu gerçekleşim yoluyla, zorunlu olarak bir Napolyon'un ya da bir Hitler'in "Diktatörlüğ"üne varır. Ama, Geçmişten yoksun Şimdinin, insani, hatta siyasi olabilmek için zorunlu olarak Geçmişi imlemesi gerektiğinden, Diktatör-Reis her zaman icraat yolunda *"devrimci* bir tasarı"yı temsil etmek zorundadır. Böylece, bir Montesquieu'nün "anayasal" kuramı, bir Troçki'nin "sürekli devrim" kuramıdır.

(Fransa'daki) 1848 olayları üstüne Not. "Kentsoylu" dönem sembolik olarak 1789 ile 1940 tarihleri arasına yerleştirilebilir. 1789/1848 "kentsoylu *devrim*"dir; 1848/1940 ise "kentsoylu *egemenlik*"tir. "Dev-

rimci" dönemde, Burjuvazi [Kentsoylu sınıfı] Geçmişe *karşı* ve Geleceğe *doğru* dönmüştür. Bundan ötürü, Geleceğe dayanmak suretiyle, Şimdiyi aynı zamanda Geçmiş tarafında aşabilmiştir: bir taraftan "Eski Rejim"in *dolaysız* Geçmişini yadsırken, "*tarihsel*" geçmiş yoluyla ortak belirlenimi kabul edebilmiştir – ya da kabul edebilirdi ya da kabul etse gerekti. Ama 48'de, Gelecek başka bir "sınıf" tarafında hak olarak talep edildi: daha kesin olarak, Gelecek, Şimdi içine, 89'dakinden *başka* bir "devrimci tasarı" biçim altında karışır. 89 "tasarısı" tarafından siyasi Otorite olarak yaratılan Burjuvazi, 48'in tasarısını kabul etmez ve ona karşı mücadele eder. Öyleyse bu yazgısal tarihten itibaren sadece Geçmişe karşı değil, ama Geleceğe karşı da döner: Şimdi içinde kapanır. Ancak böyleliklediır ki *gerçekten* mevcuttur: ancak 48'den sonradır ki gerçekten neyse odur; o olmayan *her şeye* karşıt olarak *sadece* odur; "burjuva tini" 48'de doğmuştur. Aynı anda, Geleceğin olumsuzlanmasıyla, nasıl olursa olsun tüm Geçmişle bağını koparır. Şimdi tek *gerçek* olduğu için, Burjuvazi ne ise o olarak *gerçekleşir:* bu, onun *egemenlik* dönemidir. Ama ne Geçmişi ne de Geleceği olan bir Şimdi, sadece "doğal" bir şimdidir, ne insanidir, ne tarihsel ne de siyasi. O halde Burjuvazinin egemenliği, ne ise o olarak *siyasi* gerçekliğin; yani Devletin İktidarının ya da Otoritesinin tedrici bir yok oluşudur: yaşam, *hayvansı* yanının, beslenme ve cinsellik sorunlarının egemenliği altındadır. İnsani, Şimdi, gerek Geçmiş gerekse Gelecek tarafından aşkınlaştırılmasından bir kalan barındırdığı ölçüde hâlâ ayakta kalır; ama Şimdide imlenen Geçmiş ve Gelecek artık *etkin* bir değere sahip değildir, Geçmiş ve Gelecek Şimdide artık "bilfiil" değildir; bu, onların sadece "gücül", "kavramsal" ya da "ideal"; yani salt "estetik" ya da "*sanatsal*" mevcudiyetidir. Gelenek "Romantizm" ve Devrim "gelecekçilik" [futurisme] biçimi altında yaşar; "klasisist" Şimdi, fiili eylem olan kendi öz unsurundan yoksun olduğundan, tüm yaşamdan yoksundur. Öyleyse *burjuva* "Klasisizm"i yoktur.

Gelenek üstüne Not. Asıl anlamında, yani *siyasi* bir gerçekliğe ve değere sahip, her Gelenek zorunlu olarak *sözlü* ya da heyecan uyandırıcıdır; yani doğrudandır. Bir yazı, doğası gereği, maddi dayanağından – onu zaman içinde sabitleyen yazarından- *kopmuştur*. Sadece yazı yoluyla mevcut kılınmış geçmiş, bana göre, *benim* geçmişim değildir: Ona çok kolayca "kayıtsız" kalabilirim; *bir* kitapta sunulmuş ülkemin geçmişi, örneğin Çin'in geçmişinden duyulur biçimde farklılık göstermez. *Yazılı* her şeyi aynı düzleme koymak ve orada sunulan kuramları

sanki zamanın dışında tasarlanmışlar gibi tartışmak gibi bir eğilimim vardır. O halde, 48 olayları, Geçmişle olan *siyasi* bağı tahrip ederek, her şeyden önce *sözlü* geleneğe tesir edecektir. Burjuva *egemenliği* döneminde eksik olan şey sözlü gelenek olmalıdır.

Ayrıca denilebilir ki Babanın Otoritesi Köyde demirlemiştir, oysa Kent onu "tanımama"; yani onu yok etme eğilimi gösterir. Köy "süre"yi yaşar, Kent ise "*zaman* geçirir". Fakat süre; yani zamanın *tamamı*, sadece "an"ı değil, zorunlu olarak Geçmişi imler: Geçmişte ve geçmiş yoluyladır ki uçup giden "an" *sürer* ve *varolur*. Buna karşılık, Geleceğin baskısı zamanın *geçişi*ne, *akışı*na yol açar. Şimdi ancak *in statu nascendi* "etkin"dir, "etkili"dir, "fiili"dir. O halde Kent, anlık Şimdiyi "fiili hale getiren" Geleceği düşünerek, Geçmişi unutma eğilimindedir, oysa ki Köy, onu Geçmişe yansıtmak suretiyle Şimdinin süresini yaşar (mevsimlerin *yinelemesi*, vs.). Başka bir deyişle, Babanın Otoritesini tanımak için doğal bir eğilim taşıyan Köydür, oysa ki Kent, "Baba" unsurunu dışlayan ve ona karşı koyan bir Reis Otoritesini kolayca tanır. Budanmış (ve sonra da bölünmüş) İktidara dair "anayasal" kuram gibi onun siyasi gerçekleşimi de, öyleyse, Kentin Köy üzerindeki bir hakimiyetini imlerler ve varsayarlar: bu, özsel olarak *kentsel* bir kuram ve bir gerçekliktir.

Not. O halde öyle görünür ki 89 olayları Köyün siyasi tahribini başlatmalı ve 48 olayları da onaylamalıydı. Fakat çözümlemelerimizin bu sonuçlarının tarihsel gerçeklikle pek uyuşmadığını itiraf ediyorum. Gene de, çıkarsama doğru görünür. Tüm bu sorular daha yakından incelenmelidir.

Budanmış, yani "Baba" unsurundan yoksun siyasi Otoritenin ne olduğu sorulabilir.

Eğer Babanın Otoritesi, ancak siyasi Otoritenin dışına yansıtılarak, korunursa, gelip Ailede yerleşecektir. Bu "otoriter" Aile tanım gereği (Baba Otoritesi olmayan) Devlete karşıt olacaktır. O halde yine Aile ile Devlet arasındaki antik (pagan) çatışmaya düşüyoruz. (bkz. Sofokles'in *Antigone*'u) ki bu ihtilaf *özsel* olduğundan, er ya da geç taraflardan birinin *yıkımı*na varmak zorundadır.

Not. Aslında, yenik düşmüş olan Ailedir. Ve bunun "görüngübilimsel" ve "metafizik" sebebi gösterilebilir.

Buna karşılık eğer Babanın Otoritesi tamamen yok olursa, (bunun, az çok, "anayasal" kuram ve gerçeklik durumu olması gibi) Devlet artık onunla uğraşmak zorunda olmadığından, (siyasi Otoriteden "Baba" unsurundan başka unsurların budanmış olduğu durumlardan bahsetmezsek) her biri iki çeşitlemeye sahip üç olasılık kendini gösterir:

R→ (E, Y) ya da (Y, E)

E→ (R, Y) ya da (Y, R)

Y →(E, R) ya da (R, E)

R→ (—) durumu, siyasi Otoritenin içten ve bilinçli olarak *devrimci* olduğunu; yani ona *özsel olarak* yeni bir gelecek "tasarı"sının, hatta geleçek üstüne dayanan geçmişe ve şimdiye *karşıt* bir gelecek tasarısının hükmettiğini ifade eder. R→(E, Y) çeşitlemesi, "bolşevist" (Lenin) tipini, R→ (Y, E) çeşitlemesi ise (asla bütünüyle gerçekleşmemiş) "menşevist" ya da "sosyal demokrat" tipini verir. Buna karşılık, E → (—) durumu, Şimdinin, eylemin, "risk"in üstünlüğünü ifade eder; bu, nihayetinde, asli olarak askeri bir Otoritedir. E→ (R, Y) çeşitlemesi, belli bir ölçüde, germanik ya da hitlerci "emperyalizm"e tekabül eder (ki bu emperyalizm gene de, diğer üç unsurla gerçek bir ahenk içinde olmayan Babanın Otoritesi

unsurunu imler); E→ (Y, R) çeşitlemesi – aslında daha karmaşık olan gerçekliği biraz zorlayarak - anglosakson, hatta "burjuva" "emperyalizmi"ne karşılık düşer.

Fakat, R→ (—) durumu tanım gereği "sürekli bir devrim"i; yani *özsel olarak* istikrara ve gerçek *süre*ye sahip olmayan belirsiz bir Devleti ifade eder. E → (—) durumuna gelince, bu da, istikrarlı; yani *nihai* bir siyasi biçimi temsil etmez, böyle değildir çünkü, dünya yuvarlak olduğundan, (her savaşçı girişimden beklenen risklerden bahsedilmediğinde bile) askeri olanaklılıklar sınırlıdır. O halde (basit *uygulamaya* karşıt olarak) Bir Devlet *kuramı* bu iki olasılığı reddetmek zorundadır.

Geriye üçüncü çeşitleme kalır: Y→ (—). Adaletin *"ebedi"* ilkeleri üstüne dayanan bu Otorite biçimi istikrarlı ve nihai olabilirmiş gibi; yani *kuramsal olarak* bile kabul edilebilirmiş gibi görünür. Ama bu sadece bir yanılsamadır. Siyasi Otorite Geçmişi imlemediği ölçüde, (artık iki *kip*e sahip olmayan) "zamansal" unsuru artık "ebedi" unsur ile uyum içinde değildir: Efendinin Otoritesi (Şimdi) ve Reisin Otoritesi (Gelecek), o halde, Yargıcın Otoritesine (Ebediyet) zorunlu olarak *karşı koymak* zorundadır. Fakat, eğer Zamana *karşıt*, ya da daha kesin olarak, zamandan *ayrı* Ebediyet, artık hiçbir *gerçekliğe* sahip değildir, Reisin ve Efendinin Otoritesinden ayrı Adalet de tüm gerçek Otoritesini yitirir. Öyleyse gerçekliğini ya Reisin Otoritesinden, ya da Efendinin Otoritesinden almalıdır. Ama o zaman "boyun eğer" ve biz de yeniden R→ ve E → durumlarına geri döneriz. Eğer onu, hakim *yalıtımı* içinde tutmak istiyorsak, öyleyse onu asıl anlamında Devletten başka bir siyasi gerçeklik üstüne dayandırmak gerekir. Ama *siyasi* olan bir gerçeklik gene de Devletin kendisinden *başka*dır – bu, "Sınıf" adı verilen şeydir – (zira Aile Babanın Otoritesine dayanak sağlamakla birlikte Yargıcın Otoritesine sağ-

lamaz.) O halde, söz konusu Adalet zorunlu olarak Marx'ın "sınıfın adaleti" adını verdiği şey olacaktır. Bu durumda, Y → tipinde Devlet özsel olarak "burjuva" olacaktır, Devlet aslında burjuva "sınıfı" tarafından soğurulmuştur. O halde, burjuva egemenliği dönemi için karakteristik olan, Y → tipidir, Y → (E, R) çeşitlemesi, burjuva "muhafazakarlığ"ına tekabül eder (örneğin, *Tory*'ler*), Y → (R, E) çeşitlemesi ise "liberalizm"e ya da "radikalizm/köktencilik"e karşılık düşer (örneğin, "radikal-sosyalistler)"). Fakat, bir sınıf, bütün olmadığından, tanım gereği bir başka "sınıfa" karşı durur. O halde, Y → tipinde bir Devlet zorunlu olarak bir çatışmayı imler ve doğurur: yani ne istikrarlı ne de nihaidir ve hakiki bir siyasi kuram tarafından reddedilmelidir.

Not. Görülüyor ki muhafazakar bir parti iktidarının yerine liberal-radikal bir partinin gelmesi basit bir Otorite aktarımından daha fazlasıdır; yani "dayanak"ında bir değişimdir. Bu, (parti gerçekten programını gerçekleştirdiği ölçüde) Otoritenin ve dolayısıyla Devletin doğasında meydana gelen bir değişimdir. Dahası burada söz konusu olan tipin *kendisinde* vuku bulan bir değişimdir. Bundan ötürü, Y→ (E, R) tipinin Y→ (R, E)'ye dönüşümü ve yine bunun tersi bir dönüşüm uzun vadede bütün siyasi yapıyı sarsabilse de, dinamik dengede bir devlet, bir nevi sarkaç hareketi de tasarlanabilir. Ama Y→'tan E→'ye ya da R→'e bir geçiş *tipin* kendisinde bir değişimi ifade eder: bundan ötürü bu değişim bir "devrim" niteliği alir. Zamanın bütünlüğüne denk olan Ebediyet daha özel olarak Şimdi kipine tekabül ettiğinden (bkz. Ebediyetin *"nunc stans"* yönü), Y→ tipinden E→ tipine geçiş, Y→ tipinden R→ tipine geçişten daha az "devrimcidir". (Yalıtılmış) Gelecek Ebediyetin *olumsuzlanması* olduğundan, bu (yalıtılmış) Geleceğin gerçekleşimi, Şimdideki Ebediyet unsurunun tahribine denktir. Başka bir deyişle, Y→ tipi ancak R→ tipinden R→ (E, Y) çeşitlemesine dönüşebilir, R →(Y, E) tipine ise dönüşemez; bunun pratik olarak anlamı Y+'yı R+'ya dönüş-

* Tory: İngiliz Muhafazakâr Parti üyesi. Tory'ye karşıt olarak 1868'de Liberal Parti kuruldu (ç.n.).

türen devrim, yaşama dair fiili riski imlediğinden, zorunlu olarak *kanlı*dır (Otorite E). O halde, R →(Y, E) çeşitlemesi, ilkede, Y→ tipinden yola çıkılarak *gerçekleştirilemez*dir: siyasi Otoritenin R → (Y, ...) taslağı, kendisine karşı duran E Otoritesini ele geçiremez; ve R → tipi yerini E → tipine bırakır.

Babanın Otoritesinin yıkımı o halde genel olarak siyasi Otorite için zararlıdır. Ve zorunlu olarak "Yargıç" unsuru ile "Efendi" ve "Şef" unsurları arasında karşıtlık yaratır; yani tam olarak tartışmakta olduğumuz "güçler ayrımı"na yol açar.

Not. Siyasi Otoritenin *üçöğeli* ayrımını silmeksizin, kötülüğün ne derece giderilebileceğini görelim. Babanın Otoritesini, ayrı bir "Güç" oluşturmayacak biçimde yeniden siyasi Otorite içine sokmak söz konusudur. O halde Babanın Otoritesini üç "Güç"ten birine, ya da ikisine ya da üçüne birden bağlamak gerekir. Otorite "tanındığı" ölçüde vardır; "tanındığı" ölçüde, [Otorite ya da Babanın Otoritesi] *vardır* öyleyse. Dolayısıyla, Babanın Otoritesinin, Reise, Efendiye ya da Yargıca ait olarak, bunların otoritesine tabi olanlarca tanınması kâfidir, böylece bu "arı" Otoriteler – E, R ya da Y – "karmaşık" Otoriteler – E, B, R, B ya da Y, B - haline gelirler. O halde siyasi Otoriteye tabi olanların; yani (Devlet Reisi ve onun Memurlarından başka) yurttaşların, "Baba" unsurunu, doğal olarak, kendileri tarafından "tanınan" *her* Otoriteye bağlamaları yeterlidir. Eğer siyasi Otorite, reisleri tarafından temsil edilen yalıtılmış *bireylere* değil de *ailelere* ilişkilendirilirse durumun bu olacağı kabul edilebilir. Öyleyse erkeğin, "reis" olduğu ölçüde, ya da daha kesin olarak "aile *Babası*" olduğu ölçüde *yurttaş* olması gerekecektir. (Ama - "antik" çatışmadan sakınmak için – bu sıfatla, *ancak* yurttaş olması gerekir: "aile Babası" sıfatıyla siyasi Otoriteyi tanımak ve onun *karşısına* "ailevi" Otoriteyi koymamak zorundadır. Ancak böylelikledir ki *iki* karşıt Otorite – B ve R, E, Y – değil, *sadece* tek bir – siyasi – Otorite olacaktır: R+B, E, Y, ya da R+B, E+B, Y, vs.). Ama bir Aile ve bir "aile Babası " nedir? Kesinlikle çiftin kendisi ya da koca değildir: çift, hayvani değil, *insani* olsa da; yani "sevgi" üstüne dayansa da, *siyasi* bir kendilik oluşturmaz. Ama çocuklardan birinin, ikisinin ya da hatta "birçoğunun" mevcudiyeti de, *siyasi* kendilik olarak, bir aile oluşturmaz:

çocuk yapmak tamamen biyolojik, *hayvani* bir etkinliktir ve çocukların sayısı durumda hiçbir değişiklik yapmaz. Aile sadece *sui generis insani* bir kendiliktir ve "yurttaş" olmaya elverişli; yani siyasi Otoriteyi – Devleti – "tanıyan" *siyasi* bir kendiliğe dönüşmesi ancak: 1) çocuklarını *eğittiği* (yani, yeni-doğan hayvanı insan haline dönüştürdüğü) ve 2) "malvarlığı" [Patrimoine]* adı verilen bir eserin yaratımında ve korunmasında ortaklaşa *çalıştığı* ölçüde mümkündür. Eğer Devlet aileden çocuklarını eğitme hakkını ve ödevini alırsa, Ailenin *siyasi* özünün tek gerçek *temeli* bu halde Malvarlığıdır. Bu Malvarlığı, toptan düşünüldüğünde Aileye aittir; bu Aile kendi gerçek siyasi (kolektif) "bireyliğini" ancak bu Malvarlığının birliğinden alır. O halde Malvarlığı *özsel olarak* bölünmez ve devredilemezdir; öyleyse zorunlu olarak bir "gayrimenkul", bir "toprak"tır. "Aile babası " tarafından "idare edilir" ve aile babası ancak Malvarlığının "idarecisi" olarak yurttaş olabilir. O halde, problemimizin çözüme kavuşabilmesi için, yurttaşların *corpus*unun, bu şekilde tanımlanan "aile babaları" ından oluşması gerekli ve yeterlidir. Ama eğer Devlet "(bireysel ya da kolektif) aile babaları"ndan başka *yurttaşlar* barındırıyorsa; bu aile babaları tek başlarına Babanın siyasi Otoritesinin kaynağını temsil edeceklerdir. Dolayısıyla, kendileri (ya da "temsilcileri") diğer yurttaşlar üzerinde bir *Otorite*ye sahip olacaktır; bu Otorite doğal olarak Baba tipinde olup *siyasi* bir değere sahiptir. Başka bir deyişle, "aile babaları" (ya da "temsilcileri"), burada (örneğin, Romalılardaki "Sansürcü"**lerin rolünü oynayan bir "Senato" biçimi altında) Babanın Otoritesinin "arı" tipini temsil etmek suretiyle, *siyasi* Otoritenin bütünleyici bir unsurunu oluşturacaklardır. Yani aslında, biçimsel olarak bile, bütünsel siyasi Otorite üç değil, dört unsurdan ("Güç"ten) müteşekkil olacaktır. O halde eğer – bu durumda da – siyasi Otoritenin *bölünmesi* ("Güçler ayrımı") ve *üçe* bölünme ilkesi muhafaza edilmek isteniyorsa, Otoritenin diğer "arı" üç tipinden herhangi biri dahilinde, tek bir "bileşik" tip Otoriteyi bir araya toplamak gerekecektir: örneğin; (R+E, Y, B), vs.

---

* Patrimoine: 1) Anababadan kalan mal, kalıt, miras; 2) Birinin ya da bir ortaklığın varı yoğu, malvarlığı, mamelek; 3) Edebiyat ya da tarih eserlerinin vs. insanlığa ya da bir ulusa ait olması anlamında ortak mal. (ç.n.)

** Censeur: Eski Roma'da nüfus, mülk ve töre işlerine bakan görevliler. (ç.n.)

Babanın Otoritesi tamamen silindiği taktirde, siyasi Otoriteyi kuran, geri kalan üç tipin *bölünmesi* ya da ayrımı hakkında ne söylenebileceğini görelim. Eğer Baba unsuru silinirse, Yargıç Unsurunun zorunlu olarak Reis ve Efendi unsurlarına karşı duracağını görmüştük. Öyleyse adli gücün, diğer iki "güç"ten ayrılması doğal bir süreçtir. Kaydedelim ki "güçler ayrımı" fikrinin (daha Orta çağda; bkz. *Magna Charta libertatis*) tarih sahnesinde belirmesi, bağımsız bir "*yargı* gücü"nün icap etmesiyle olmuştur. Ve en aklanmış olarak görünen "ayrım" *bu*dur: bugün biz onda ister istemez siyasi bir "aksiyom" görüyoruz.

Gerçekte, Yargıç Otoritesinin, bütünsel siyasi Otoriteye mensup diğer Otoritelerden ayrılması belli bir ölçüde "Otorite" fenomeninin çözümlenmesi yoluyla aklanır. Ebediyet Zamana karşı dururken, Yargıcın Otoritesi de, özü gereği, diğer üç otoriteye karşı durur. Yargıcın Otoritesinin tüm diğer "Otoriteler" tarafından "tanındığı" kabul edildiğine göre, doğal olarak öyle görünür ki "dayanak"ı da diğer Otoritelerin "dayanaklar"ından ayrı ve bağımsızdır.

Ama ayrıca, Yargıcın Otoritesinin, siyasi Otoritenin bütününden ayrılmasının onu yalıttığını ve dolayısıyla, temelinde yer alan "Adalet"in, "sınıf"ın Adaletine dönüşmesiyle, onu *özgüleştirdiğini* [particulariser] de görmüştük.

Not. Bu Marksist yorumun yarattığı polemiğin şiddeti, bu yorumun hakikati lehine bir belirtidir.

Ve siyasi Otoritenin kurucu unsurlarından birinin bu şekilde özgüleştirilmesi, bu özgüleştirmenin siyasi Otoriteyi istikrarsız ve "geçici" kılması anlamında, siyasi Otoriteyi zayıflattığından, siyasi Otorite *kuramının*, yargı gücünün ayrımı ilkesini reddetmesi zorunluymuş gibi görünür.

Öyleyse siyasi kurama dair ("Kantçı") bir *antinomi* karşısındayızdır. Ve bu, burada özsel olarak ayrı kendiliklere dair bir karışıklık olduğunu varsaymamıza yol açar. Bu kendilikler şunlardır: (Devlet Reisini ve onun memurlarını olduğu gibi yurttaşları da yurttaş olarak yargılayan) *"siyasi"* adalet ve (insanları birey ya da ailelerin ve "toplum"un üyeleri olarak yargılayan: medeni kanun *ve* ceza kanunu) "özel" adalet. "Özel" adaletin, onun Otoritesinin ve "dayanak"ının, siyasi Otoriteden ayrılmak zorunda olmasında, siyasi Otorite *kuramı* hiç bir zorunluluk görmez. Fakat, onu bölünmez siyasi Otoriteye bağlayarak, tüm siyasi mahzurlarıyla birlikte, "sınıf" adaletine bir dönüşme önlenir. Buna karşılık, "siyasi" adalet, "yargıla"yabileceğinin kabul edildiği Otoriteye karşı koymak zorundadır ve ona ayrı ve bağımsız bir "dayanak" göstermek doğaldır.

Not. Tüm sorun bu dayanağın ne olması gerektiğini bilmektir. İdeal olanı (seçimler tarafından, örneğin bir kamu oylaması tarafından "ortaya çıkarılan") Yargıcın Otoritesinin kendiliğinden bir doğuşudur. Ama fiiliyatta, Devlet Reisi de dahil olmak üzere, *tüm* diğerlerini yurttaş olarak yargılamaya layık olarak tanınan (bireysel ya da kolektif) bir kişiliğin zuhuru pek muhtemel değildir. O halde, hangileri olursa olsun *tüm* yurttaşlar arasında, bir kura çekimi yoluyla bu kişiliği yaratmak yeğmiş gibi görünür. Bu Yargıç, ya da siyasi Mahkeme, (siyasi) Yargıç Otoritesinin *tamamını* üstlenmek ve diğer Otoritelerden ayrılmak, hatta onlardan bağımsız olmak zorundadır. Bunun anlamı şudur ki o, kendisinin temsil ettiği "yasalar"dan başka hiçbir yasanın kılavuzluğunu izlemeksizin yargılamak zorundadır. Bilhassa, Anayasaya dayanarak hüküm vermemelidir: zira bu durumda (Anayasada değişiklik yapabilecek olan) "yasama gücünün" Otoritesini tanımış ve ondan "ayrılmamış" olacaktır. (Onu özerk "güç" olarak oluşturmanın hiçbir anlamı kalmayacaktır.) Tarihsel tecrübe işleri bu şekilde görmek gerektiğini teyit eder: Konvansiyon'un*, Louis XVI hakkında verdiği hükmün –

* Convention: Fransa'da 1792-1795 yıllarında Kurucu Meclis. (ç.n.)

olumlu ya da olumsuz – tartışılmaz siyasi bir değeri olmuştur; Devlet reislerini ya da yüksek memurları "adli" bir mahkeme tarafından yargılama girişimleri, gerek 1917'de Rusya'da gerekse 1942'de Roma'da, acınacak şekilde başarısız olmuştur.

Bütünsel siyasi Otoritenin (Baba unsurundan yoksun olarak) sadece *üç* unsuru imlediğini *varsayarak*, (siyasi) Yargıç unsurunun, Reis-Efendi unsurlarından "ayrılması" gerektiğini söylüyoruz. Şimdi de aynı şekilde Reis-Efendi unsurlarının da, anayasal kuramın icap ettirdiği gibi, birbirinden ayrılmak zorunda olup olmadığını sormak gerekir. Fakat, kuram, pratik, ve sıradan sağduyu burada, *bu* "anayasal" icabı reddetmek hususunda anlaşırlar. Eğer yasama ve yürütme "güçleri"nin ayrımı ciddiye alınsaydı, bu, hiçbir şeyi öngörmeksizin her şeyi yapabildiği kabul edilen bir diğer güç karşısında hiçbir şey yapamaksızın her şeyi öngördüğü kabul edilen bir "güç" varetmeye denk olacaktı. İkisi arasındaki bir çatışma halinde (ve ancak bir *çatışma* olasılığını kabul edersek "ayrım"ın bir anlamı vardır), yasama "gücü", derhal yürütme "gücü" tarafından ezilecektir ve Devlet verili biçiminde varolmaya son verecektir.

Not. İşte bunun içindir ki, "güçler"in ayrılmış olduğu Devletlerde, yasama "gücü", yürütme "gücü"nü zayıflatma, hatta ortadan kaldırma eğilimindedir, oysa ki yürütme gücü – aslında gerçek iktidarı elinde tuttuğundan, daha az "inançla" - yasama "gücü"nü bir yanılsama haline getirmeyi dener. Öyleyse bu iki "güç"ün ayrımı, ikisinden biri, karmaşık, yani "ayrım"ın olmadığı bir "iktidara" dönüşerek diğerini "ele geçiremediği" ölçüde, genelde ikisinden birinin silinmesine; yani siyasi Otoritede yeni bir budanmaya götürür.

Metafizik dilde konuşursak, - salt güç olmadığı ölçüde - Reisin Otoritesinden başka bir şey olmayan yasama "gücü",

Geleceğin varlığının "otoriter" yanını temsil ederken, Efendinin Otoritesini gerçekleştiren yürütme "gücü" ise Şimdiyi temsil eder. Fakat, Şimdiden *ayrı* Gelecek tüm metafizik "töz"den yoksun arı bir soyutlamadır. Ve bu, insani ve siyasi varoluş düzleminde, Efendinin Otoritesinden *yalıtılmış* Reis Otoritesinin "ütopik" bir nitelik alması olgusuyla kendisini gösterir: yürütmeden *ayrılmış* yasama, sonradan, *gerçekleşemeyen* (yani; Şimdide *ayakta* kalamayan) Şimdiyle (yani; *gerçeklikle*) bağı olmayan bir "Ütopya" oluşturur ve kendisini üreten Otoriteyi ve bu otoriteyle birlikte, "ayrılmış" biçimi altında Devletin kendisini de yıkıma sürükler. Şimdiye gelince, Gelecekten koptuğu ölçüde, "insani niteliğinden uzaklaşır". Bunun siyasi düzlemde anlamı, "ayrılmış" yürütme "gücü"nün, basit "yönetim" [administration] ya da "polis" ("Jandarma-Hükümet [gouvernement]" haline dönüştüğüdür: sadece "*olan*"ı, yani; "ham" veriyi hesaba katan arı bir "teknik" haline gelir. Fakat, "ham veri" karşı karşıya gelmiş *kuvvetlerin* [force] durumundan başka bir şey değildir. Öyleyse *ayrılmış* yürütme "gücü"nü [pouvoir] belirleyen şey *kuvvet*tir [force]. Marksistlerin söylediği gibi, bir *sınıf* "polis"i ya da "yönetim"i haline gelir. Yani kendi siyasi Efendi Otoritesini yitirir. "Ayrılmış" Devlet böylece Devlet olarak ortadan kalkar: bir yandan, diğerlerinden ayrıldığı, yani; bağımsız bir "dayanak"a sahip olduğu kabul edilen Efendinin Otoritesi (yürütme gücü) varolmaya bütünüyle son verir; öte yandan, dolayısıyla, Reisin Otoritesi (yasama gücü) Ütopyada yok olur; o halde yasama ve yürütme "güçleri"nin *ayrımı*, Efendi ve Reis Otoritelerinin *silinmesi* sonucunu verir; (Babanın Otoritesinin, ilk önce, kendisinden ayrılmış olduğu) siyasi Otorite, yani; Devlet Otoritesi, böylece sadece ve sadece bir Yargıç Otoritesine indirgenir; ve bu koşullarda asıl anlamında bir Devletin hâlâ hangi ölçüde varolduğu sorulabilir.

Not. Eğer Efendi ve Reis Otoriteleri tarafından oluşturulan bütüne *"hükümet* Otoritesi" [Autorité gouvernementale] adını verirsek, siyasi Otoritenin Yargıç otoritesine indirgendiği bir Devlette, *Hükümet* olmadığını, ya da bu Devletin, artık elinde sadece arı *kuvvet* kalan Hükümetinin hiçbir Otoriteye sahip olmadığını söyleyebiliriz. Geriye kalan adli Otoriteye gelince, o artık *siyasi* olamaz, yani; Devlette cisimleşen diğer Otoritelere dayanmaz, çünkü artık yoktur. O halde, *"özel"* -medeni ya da cezai- adli bir Otorite haline gelir. Öyleyse, doğrusunu söylemek gerekirse, artık ne Devlet ne de yurttaş vardır: birbirlerine karşı, ("özel") adli Otorite tarafından saptanan haklara ve ödevlere sahip yalıtılmış ("tikel") bireylerden oluşan bir "Toplum" vardır ve Hükümet, adli Otoritenin resmi kararlarını gerçekleştirmekle görevli bir *kuvvet*ten başka bir şey değildir.

"Devlet" terimini sadece, Reis *ile* Efendinin *birleşmiş* Otoritelerinin dayanağı olan "Hükümet" adı verilen *sui generis* unsuru imleyen toplumlara tahsis etmek uygun olurmuş gibi görünür. Öyleyse, tanım gereği *Devlet* Otoritesi olan *siyasi* Otorite zorunlu olarak (daha başka Otoriteleri imleyebilen – ya da belki imlemek zorunda olan-) *hükümet* Otoritesi unsurunu imler. Ve çözümlememiz gösterir ki hükümet Otoritesini, Reisin Otoritesini Efendininkinden *ayırarak,* yani; bunlara gerçekten birbirinden *bağımsız* dayanaklar yükleyerek, ayakta tutmak mümkün değildir. Babanın Otoritesini ortadan kaldırmak ve Yargıcınkine bağımsız bir "dayanak" vermek istense bile, Reisin ve Efendinin Otoritelerini birleşmiş halde bırakmak gerekir: öyleyse, Baba unsurundan yoksun siyasi Otorite, ancak *ikiye* bölünebilir.

Ama bu iki parçalı bölme yapılırken, hükümet Otoritesinin gerçekten hem Reis unsurunu hem de Efendi unsurunu imlediğine dikkat etmek gerekir. Yoksa, az yukarıda gördüğümüz gibi, bu Otorite, Devlet olarak Devletin kendisinin çökmesine neden olarak ortadan kaybolur.

Not 1. Hükümet Otoritesi gerek E, R tipinde, gerekse R, E tipinde olabilir. Birinci durumda, Reis Otoritesini "ele geçiren" ya da "doğuran", Efendinin Otoritesidir, böylece ilki [Reis Otoritesi] "türev", ikincisi ise "birincil"dir [primaire]. İkinci durumda, tersi vuku bulur. İki durumu da çözümlemek gerekecektir. Ama bunu burada yapmamız mümkün değil.

Not 2. Reis Otoritesi "tasarı"nın ya da, bir "programı"ın otoritesidir. O halde bu Otoritenin kendiliğinden doğuşu, bu Otoritenin "dayanak"ı rolünü oynadığı iddiasındaki - bireysel ya da kolektif - kişi tarafından sunulan bir "program" vesilesiyle vuku bulur. Bu doğuş, bir oylama yoluyla *açığa çıkan* "tanıma" edimi içinde ve yoluyla gerçekleşir. Öyleyse, bir Reisi kendi Reis Otoritesinde teyid eden bir Meclisin varlığı kabul edilebilir. Ama bu Meclis, ona etkinliği, yani; Otoritenin icrası için beyaz kart vermek suretiyle, ancak kişi üzerine, yani; "dayanak" üzerine oylama yapabilir. O halde bu Meclis, hükümet "iktidarı"ndan ayrı ve ona karşıt bir "iktidar" değildir. Hükümete bağlıdır ve sadece onun Otoritesini dışarıda *açığa vurur*. *Kuramsal olarak*, hiçbir şey, bu Meclisin üyelerinin Hükümet tarafından *atanmasına* karşıt değildir. Reisin Otoritesinin (kendiliğinden değil de) *aktarılmış* olması ölçüsünde, kendisini dayatan şey *atama*dır. Otoritesi gerçek, yani "tanınmış" olan Devletin (bireysel ya da kolektif) Reisi "çalışma arkadaşlarını" [collaborateurs] (yani; Memurların karakterine sahip, Hükümet üyelerini) *atar* ve kendi "ardılını" *atayabilir*. Böylece, Meclis araya girmeksizin, *Otorite* "atanan"a geçer: Devlet Reisinin memurunun ve ardılının *Otoritesi* Meclise bağlı değildir. Ama Meclis bu Otoritenin "dayanak"ını yargılayabilir, yani, oyuyla, falan (bireysel ya da kolektif) somut kişinin, kendisine Devlet Reisinin ataması tarafından aktarılmış Otoriteyi fiilen "maddileştirdiği" olgusunu *açığa vur*abilir. Pratik olarak bunun anlamı, Meclisin, Hükümet tarafından tayin edilen (*atanan*) adaylar konusunda bir karar bildirmek zorunda olduğudur. Ama yine burada da kişi üstüne bir yargı vermek ve, daha kesin olarak, onun verili bir Otoriye "dayanak" hizmeti yapma istitadı üstüne yargı vermek sözkonusu olduğuna göre, Meclisin gerçek anlamda atama esnasında değil de atananın görevini icra etmeye başlamasından bir süre sonra (örneğin altı ay ya da bir yıl sonra) karar bildirmesi daha uygundur.

Efendinin Otoritesine gelince, - en azından gücül olarak – *yaşam risk*inin olmadığı yerde, bu otoritenin gerçekliği yoktur. Bu yıkım onu cisimleştiren kişinin idam edilmesi sonucunu vermek üzere, Devletin ya da Hükümetin yıkımına varabilecek bir savaş ya da bir devrim olmadıkça, Devlet Reisi ya da Hükümet üyeleri için suni bir "ölüm tehlikesi" yaratmak gerekir. (Ve *kuram*, bu tehlike aynı zamanda *Devlet*in kendisi ya da *ne ise o olarak* Hükümet için de ölümcül olmaksızın, yani; kendini savaşlar, devrimler, darbeler, vs. biçiminde gösterenlerden başka bir tehlike olmak suretiyle, kesin olarak Devlet Reisi ve Hükümet üyeleri için böyle bir ölüm tehlikesinin varlığını icap ettirir. *Pratik olarak*, bu tehlike çoğu kez Reis Otoritesine aday ola*nlar* arasında ölümüne mücadeleyle temsil edilir (bkz. Robespierre Terörü, Moskova "Davaları", Almanya'daki 22 haziran olayları*, vs.). Ama öyle görünür ki *kuram*da, bu tehlikenin, Hükümetin Otoritesinden *ayrı*; yani, *bağımsız* bir "dayanak"a sahip (adli) bir Otoritenin varlığına bağlı olarak yaratılması yeğdir. Bu Otorite örneğin daha önce bahsettiğimiz siyasi Mahkeme olabilir: (Yasamacı) bir Reis, Efendinin (yürütme) Otoritesinden de yararlanan bu Mahkeme tarafından *ölüme* mahkum edilebilir. (Öyleyse bu Mahkemenin, yasamanın "ütopyacılık" yapma tehlikesini elimine ettiği kabul edilir.) Hem öyle görünür ki, bu amaca ulaşmak için, bu Mahkemenin kararını sadece iki olası yargı ile bildirmesi zorunludur: şeref madalyası ya da ölüm cezası. "Egemenlik" olması için, bir *ölüm* cezası riski olmalıdır. Ve basit bir beraatin burada hiçbir anlamı yokmuş gibi görünür: beraat sadece Reisin ("Kötü Niyetli" olmasa da) yetersiziğini ifade eder; ya da bu du-

* 22 Haziran 1941, Almanya'nın Sovyetler Birliğine saldırdığı gün. (ç.n.)

rumda, Reisin, Mahkemenin müdahalesi zorunlu olmadan, basit Otorite kaybıyla tasfiye edilmesi gerekliymiş gibi görünür. Mahkemenin müdahalesi yalnızca bir "anti-papa"nın varlığı durumunda zorunlu hale gelir; fakat, kendisi de Otoriteye sahip "anti-papa", yani Reisin rakibi, ancak bir siyasi *suçlu* olabilir ki bu durumda beraat etmesi söz konusu değildir. (Başka bir deyişle, Mahkeme, ya "anti-papa"yı "tanımak"; yani, bir "siyasi devrim"i onamak ve onda bir "kahraman" görmek ya da esas olarak idamla cezalandırılabilen "vatan hainliği" ile suçlamak zorundadır. Her zaman, *siyasi* suçlar, diğerlerinden daha sert biçimde cezalandırılmıştır: Nicolas II'nin yozlaşmış Otoritesinde bile. Modern demokrasilerde siyasi yumuşaklık eğiliminde olunması tek bir şeyin delilidir: genel olarak "siyasi"nin her anlamda kaybolması.

O halde, budanmış siyasi Otoritenin bölünmesi iki parçalıdır: (siyasi) adli Otorite ve (aynı zamanda yürütmeci-Efendi de olan yasamacı-Reisin, ya da tersinin) hükümet Otoritesi. Ama Babanın Otoritesi unsurunu siyasi Otorite içine yeniden sokmanın faydalı olduğunu görmüştük. Yurttaşların sayısını "aile Babaları"nın sayısına indirgemenin mümkün olmaması (ya da arzu edilir olmaması) ölçüsünde, bu, Hükümetin ya da Yargıcın Otoritesinden ayrı; yani, bağımsız bir "dayanak"a sahip bir Baba Otoritesinin yaratılmasına eşdeğerdir. Böylece, siyasi Otoritenin üç parçalı, ama "anayasal" kuram tarafından salık verilenden daha farklı bir bölünüşünü buluyoruz. Siyasi Otorite (Devlet Otoritesi) şöyle bölünür: 1) "dayanak"ı "aile babaları"nın "temsilcileri"nin sansürcü-Senatosu olan (Babanın) arı Otoritesi; 2) Hükümet Otoritesi; yani, dayanak olarak a) (bireysel ya da kolektif) Devlet Reisini b) Memurları c) (atanmış ya da "seçilmiş" olarak) "açığa çıkan" Meclisi alan "bileşik" Reis-Efendi ya da Efendi-Reis Otoritesi; 3) "dayanak"ı (kura çekimi yoluyla

üye toplayan) siyasi Mahkeme olan Yargıcın (arı) Otoritesi. Devlet, bu üçlü Otoritenin *gerçekliğ*inden başka bir şey değildir.

Ama, genel bir tarzda, hangisi olursa olsun, siyasi Otoritenin ya da "güçler"in ayrımının, siyasi kuram tarafından buyurulmuş ya da yasaklanmış olup olmadığı sorulabilir. Fakat bu soru çok karmaşıktır.

Hiç şüphe yok ki, bir yandan, her Otorite bütün olmaya yönelir: verili tipte bir Otorite, diğer tipten Otoriteleri ele geçirmeye yönelir. Öte yandan, Otoritenin metafizik yapısı, bölünmesine karşı koyar: Zamanın üç kipi doğal olarak blok oluşturur ve *Ebediyet* ancak Zamanla birliği içinde ve yoluyla *gerçek*tir. O halde öyle görünür ki "Otorite" fenomeninin çözümlenmesi, siyasi Otoritenin tüm bölünmelerini, her "güçler ayrımı"nı yasaklar. Ve "anayasal" kurama ya da pratiğe karşı gösterilen (bkz. örneğin Rousseau) *pratik* mahiyette tüm argümanlar üzerinde ısrar etmek yararsızdır. Öyle görünür ki, genel bir tarzda, bir kendiliğin bölünmesi onu zayıflatır: ayrılmış parçaların güçlerinin toplamı, her bölünmezin aynı gücünden daha azdır. Gerçekte, bölünme ancak eğer ayrılmış parçalar birbirleriyle *çatışmaya* girmeye elverişliyseler *gerçek*tir (bir "anlam"ı ve bir varlık "sebeb"i vardır); fakat ("gizli" bile olsa) bir çatışma, tartışma konusu güçlerden bir parçayı zorunlu olarak "etkisiz hale getirmeliymiş" gibi görünür, öyle ki bu "kayıp" parçayı, tek tek alınan, ayrılmış parçaların güçlerinin toplamı tarafından oluşturulmuş güçten çıkarsamak gereklidir. O halde öyle görünür ki blok olarak alınan siyasi Otoriteye, bir ve aynı (bireysel ya da kolektif) "dayanak"ı vermek yeğdir.

Ama güçler ayrımı lehine sunulan – pratik mahiyette - argümanlar da çok güçlüdür. Zaten bu argümanlar da gayet iyi bilinmektedir ve bunları tekrar etmemize gerek yoktur. Yalnızca, metafizik çözümlemenin kendisinin, belli bir an-

lamda, söz konusu bu tezi desteklemek için ileri sürülebileceğini söyleyelim. Gerçekte, Zamanın üç kipinin bir birlik oluşturduğu doğruysa, bu üç kipin bir ayrımı; yani, ayrıca, bunlar arasında bir tür "gerilim", "çatışma" olmadığı taktirde, hiç Zaman olmayacağı da doğrudur. Aynı şekilde, eğer Zamanın üç kipinin *bütünlüğü* olan Ebediyet zamanla tek vücut oluşturursa, *bütünlüğün* (bütünün) parçaların toplamından başka bir şey olması ölçüsünde, ona karşı da durur. Ancak, iki durumda da, karşıtlık, ve, diğer bir deyişle, ayrım, ayrılmışların ya da karşıtların *yalıtılması* anlamına gelmez. Etkileşim, yani; ayrım vardır, çünkü *iki* (ya da birçok) fail vardır; ama ayrıca birlik de vardır, çünkü bir failin, diğeri ya da diğerleri üstünde, tepkiden ayrılmayan, *etki*si vardır.

Bizi ilgilendiren soru açısından, şu çıkar ki toplamları siyasi Otoriteyi oluşturan Otoriteler *ayırılmak* istense bile, bunları, herbirini kendi içine kapatmak suretiyle, birbirinden *yalıtma*mak gerekir. Bunların birbirleri üzerinde eylemde ve karşı eylemde bulunabilmeleri gerekir. Durağan bölünmüşlüklerine rağmen dinamik birliklerini muhafaza etmek gerekir. (Örneğin, Reisin – yasamacı – Otoritesi, Yargıcın – siyasi adli – Otoritesinden ayrılsa da, bu sonuncusunu, bir ilkede *değişmez* yasalar sistemi yoluyla ya da *değiştirilemez* olduğu kabul edilen bir Anayasa yoluyla *sabitlememek* gerekir. Tersi şekilde, - bir benzeri Monarkın otoritesi olan - "sorumsuz" Şef Otoritesini benimsememek, yani; Yargıcın vs. Otoritesinin etkisinden kurtarmamak gerekir.

Ama, Otoriteleri "yalıtan" ayrım tezi reddedildiğinde, ayrım ilkesinin kendisini muhafaza etmek gerekir mi ?

Bu soruya cevap vermek için, genelde ihmal ettiğimiz bir saptamayı yapalım. Bir tek ve aynı (bireysel ya da kolektif) "dayanak" Otoritenin birçok "arı" tipine hizmet ettiğinde, herzaman bu tiplerden birini diğerlerinin aleyhine geliştirme

eğilimi vardır ("baskın" ya da "birincil" tip): "türev" tipler, embriyo aşamasında kalarak, böyle tamamıyla gelişemezler. Eğer Otoritenin dört "arı" tipinin mükemmelen ve tamamen gerçekleşmesi isteniyorsa, o halde onlara bağımsız "dayanaklar" tahsis etmek gerekir, yani; "güçler ayrımı" zorunludur.

Not. Bu, bölünmeleri mümkün olmayan Reis Otoritesi ve Efendi Otoritesi için de doğrudur. Ama bunda hiçbir siyasi uygunsuzluk yoktur, zira, ilerlemeyle birlikte Efendi Otoritesinin, Reisinkinin öne geçmesine izin vermesi; yani "dönüşmesi" gerektiği gösterilebilir. Hatta öyle görünür ki, geleceğin "ideal" Devletinde tamamen ortadan kaybolması zorunludur. Genel bir tarzda, Efendi Otoritesi *gerçek* savaş ve kanlı devrim olasılığını ve böylece onlarla birlikte ortadan kalkma olasılığını varsayar.

Tarihsel evrim, siyasi "iktidarın/gücün" birliğinden, "güçler" ayrımına doğru ilerler. Fakat, az yukarıda söylediklerimiz, bu gidişatını "aklar": her tipin, gelişiminin son raddesine varabilmesi için, diğerlerinden ayrılması gerekir. Ama bu, Otoritelerin, tüm zımni olasılıklarını gerçekleştirdikten *sonra* bile, "bölünmüş" olarak kalmak zorunda oldukları anlamına gelmez. Aksine, öyle görünür ki yeniden biraraya gelmek zorundadırlar. O halde siyasi evrim, bütünlüğe, yani; ayrımlaşmış birliğe (erişkin organizmanın bütünlüğüne) varmak için, ayrımlaşmamış birlikten (kaynağın birliğinden) başlayıp, bölünme ve ayrı unsurların gelişimi aşamasından geçecektir.

Siyasi Otoriteyi bölmek gerekip gerekmediği (ve gerekiyorsa nasıl bölmek gerektiği), yani; "güçleri ayırma" sorusuna cevap vermek için, öyleyse bir Devletin siyasi evrimin ilerleyişinde kapladığı yeri bilmek gerekir: onun somut gerçekliğinin doğasını tanımak gerekir.

Pek tabii, burada bu türden incelemelere girişmemiz mümkün değil. Bu yüzden, daha çok, siyasi Otoritenin bölünmesi, yani; bölünmez ("arı" ya da "bileşik") bir Otorite ile "dayanak"ı arasmdaki ilişkiler probleminin başka bir yönüne dair bir kaç şey söyleyelim.

*

b) Eğer siyasi Otoriteler bölünürse, doğaldır ki herbiri ayrı bir "dayanak"a sahip olmalıdır. Başka bir deyişle, her Otorite özel bir kişi tarafından cisimleştirilmelidir. Ama yine, bu kişinin tek bir birey mi yoksa bir "kurul" mu olacağını sormak gerekir. Ve aynı soru siyasi Otorite bölünmediğinde de kendini gösterir.

Genelde problem, bu son biçimi altında tartışılır.

"Klasik" sınıflandırma şu şekildedir:

Bir ve bölünmez siyasi Otorite:

1. bir tek kişiye – Monarşi/Tekerki (Tirani/Despotizm)
2. bir partiye (yani: azınlığa) – Aristokrasi (Oligarşi/Takımerki)
3. herkese – Demokrasi
4. aittir.

Bu bölme çok "Kantçı"dır, zira Kant'ın üç Nicelik kategorisine tekabül eder: *Einheit, Vielheit, Allheit** Ama *siyasi* bakış açısından, doğru değildir.

Gerçekte, siyasette önemli olan şey, eylemin/etkinin son tahlilde bir tek insandan mı yoksa bir "kurul"dan mı kaynaklandığını bilmektir. Bu bakış açısından, bir tek kişi ve,

* *Birlik, Çokluk, Bütünlük* (ç.n,)

hangisi olursa olsun, bir grup arasındaki fark, az çok geniş gruplar arasındaki farktan daha büyüktür. Çünkü, siyasi olarak, Otoritenin kolektif "dayanak"ı asla ona tâbi olanların *hepsini* imlemez. Hatta en aşırıcı "demokrasi"de bile, "herkes" terimi, (Devlet içinde yaşayan) tüm insanları değil, ama "tüm *yurttaşlar*"ı ifade eder. Fakat yurttaşlar ile yurttaş olmayanlar arasındaki sınır herzaman az çok keyfidir (bkz. kadınlar, çocuklar, deliler, vs. problemi), öyle ki Otoritenin "dayanak"ı herzaman az çok bir "kısım*", bir "birçok" değerine sahiptir. Dahası, siyasi *gerçeklik* içinde, "iktidar/güç" *tüm* yurttaşlara bile ait değildir: *çoğunluğa*, yani; bir kısma aittir.

Not 1. İktidarın *tüm* yurttaşlara ait olduğu durum, siyasi bakımdan gerçekdışı olarak dışta bırakılabilirdi, eğer bir ara Polonya'da gerçekleşmemiş olsaydı. (ünlü oy hakkı, yani; Otorite = oy birliği) Ama bu aynı deneyimin kendisi bu çeşitlemenin siyasi saçmalığını tanıtlar. Öyleyse onda ancak bir "sınırlı durum" görebiliriz, bir tek ya da birçok kişinin hükümeti olasılığı sınırının *dışına çıkmayan* bir olasılık değil.

Not 2. Siyasette "herkes" kavramı hususunda yapılan bu saptamalar kabul edilirse, mantıksal olarak mümkün bir başka sınıflandırmayı da reddetmek gerekir:

Otorite:

I. bir *kısma* { 1.*bir* kişiye / 2.*birçok* kişiye } { a. Azınlığa / b. çoğunluğa }

II. *herkese aittir*

Zira: 1) Polonya Devleti ve II) Tüm diğerleri, diye varolmuş olan tüm Devletleri gerçekten bölmek mümkün değildir!

---

* partie: bölüm, parça, kısım. (ç.n.)

Siyaseten doğru sınıflandırma öyleyse şu şekilde olacaktır: (Bölünmez) siyasi Otorite bir "dayanak"a sahiptir:

I. bireysel

II. kolektif: aşağıdakiler tarafından oluşturulur.

{ 1. yurttaşların bir kısmı,
bu kısım { a. bir azınlık
b. bir çoğunluk, oluşturmak üzere

2. *Tüm* yurttaşlar (sınır durum),

I ve II olasılıklarının sırasıyla avantajları ve dezavantajları üstüne sonu gelmez tartışmalar yapılmıştır. Burada rakiplerin birbirlerine karşı öne sürdükleri delilleri baştan almamız mümkün değil. Ama problemin genelde ihmal edilmiş olan bir yönünü ortaya koyabiliriz. "Dayanak" kolektif olduğu zaman, ortaklığın üyeleri arasında bir çatışma çıkacağı ve bu çatışmanın Otoritenin kendisini zayıflatacağı, hatta yıkacağı söylenir. Otoritenin "arı" bir tipe mensup olduğu durumda, argüman geçerlidir. Ama Otorite "bileşik" olduğu zaman, işler o kadar kolay değildir. Zira bu durumda bir ve aynı insan kendisiyle çatışma içine girebilir: Örneğin Reis olarak alındığında, insan, Yargıç ya da Baba, vs. olarak alınan kendisine karşı durabilir. Fakat, Otoritelerin çatışması bir tek ve aynı insan içinde vuku bulduğunda, sonuç ya (fiziki ya da siyasi) intihara, yani "dayanak"ın yıkımına ve dolayısıyla bütün Otoritenin kendisinin yıkımına, ya da – en çok görülen durumda – çatışma halindeki (kısmi) Otoritelerden birinin diğeri lehine ortadan kalkmasına varır. (Ve tam da bunun için öyle *görünür* ki bu çatışmalar bireyde, kolektifte olduğundan daha az sıklıkla vuku bulur.) Buna karşılık,

kolektif "bir" dayanak durumunda, çatışma halindeki kısmi Otoriteler genelde farklı bireyler arasında bölüşülür ve böylece bu otoritelerin aralarından biri tarafından dışta bırakılması ihtimali azalır.

Öyleyse eğer "dayanak", "arı" siyasi bir Otoriteye hizmet ediyorsa, bireysel olması tercih sebebidir ("tartışma", bu Otoritenin "dayanak"ı olmaya *adaylar* arasında gerçekleşmelidir, Otoritenin "dayanağı"nın kendisi **hakkında** değil). Ama siyasi Otorite "bileşik" olduğunda, kolektif bir "dayanak" tercihe şayandır. (*Örnek:* E ya da R Otoritesinin "dayanak"ı bireysel olmalıdır. Ama ER veya RE Otoritesinin, E ya da R Otoritesine dönüşmemesi isteniyorsa, "dayanak"ının kolektif olması daha yerindedir.)

Bölünmez siyasi Otoritenin "dayanak"ının kolektif olduğu kabul edilirse, niceliksel doğasının ne olması gerektiği sorulabilir.

II, 2 durumunu dışarda bırakabiliriz.

Not. İlk bakışta, bu durum var değilmiş gibi görünür, çünkü insan kendisi üzerinde *Otorite* sahibi olamaz. Ama unutmayalım ki burada söz konusu olan, başka türden Otoritelere, yani; siyasi "alan"dan başka bir "alan" içinde gerçekleşen Otoritelere, örneğin (kendisi de, ne ise o olarak Otoritenin dört "arı" tipinin hepsini kapsayabilen) dini Otoriteye karşı durabilen *siyasi* Otoritedir. Yurttaşların *hepsi*, *siyasi* Otoriteye "dayanak" lık etme görevi görseler bile, yine de bir *siyasi* Otorite vardır, zira herbiri bu otoriteye ancak örneğin *homo economicus* ya da *homo religiosus* değil de, *yurttaş* olduğu ölçüde "dayanak"lık etme görevi görür. Öyleyse, dindar, vs. olarak, yurttaş sıfatımla benim kendisine "dayanak" hizmeti yaptığım siyasi *Otorite*yi "tanıya"bilirim, yani yaratabilirim. Bu durum o halde kuramsal olarak bir varlığa sahiptir. Ama siyasi olarak *gerçek dışıdır*, bu şekilde "desteklenmiş" Otorite ayakta kalmayı başaramaz.

Öyleyse geriye, (bölünmez) siyasi Otoritenin "dayanak"ının, yurttaşların azınlığını mı (durum II, 1, a), yoksa çoğunluğunu mu (durum II, 1, b) oluşturması gerektiğini anlamak kalır.

Çoğunluğun (Azınlığın), sadece kendisinin bir Çoğunluk (Azınlık) olmasından dolayı elde ettiği bir Otorite fazlalığı olmadığını görmüştük. Otoritenin nicelikle hiçbir ilgisi yoktur. Bu görüş açısından, o halde (bölünmez) siyasi Otoritenin "dayanak"ının, bir tek kişi ya da az çok büyük bir Çoğunluk veya Azınlık tarafından oluşturulması arasında hiç fark yoktur. Öyleyse sadece, çoğunlukçu bir "dayanak"ın, verili bir Otoritenin ayakta kalması ve icrası bakımından, azınlıkçı bir "dayanak"tan daha uygun olup olmadığı sorulabilir. Fakat, eğer siyasi Otoritenin "dayanak"ı, Devlet'in (kolektif) Reisine özdeşleştirilirse, bu dayanağın, çok geniş olmasa da bir Devletin yurttaşlarının çoğunluğunu oluşturmasının söz konusu olmadığı apaçıktır. Ama, aslında, siyasi Otoritenin "dayanak"ı sadece Devletin (ya da "Hükümet"in) Reisi değil, bir de memurların toplamıdır. O halde sorumuz, memurlar gövdesinin yurttaşların çoğunluğunu oluşturup oluşturmaması gerektiği sorusuna; yani mümkün olduğunca yurttaşı "memurlaştırmak" gerekip gerekmediği sorusuna indirgenir.

Fakat bu soru burada tartışılmak için fazla karmaşıktır.

"Ayrılmış" siyasi bir İktidarın "dayanak"ı sorusunu da tartışmamız mümkün değildir. Doğaldır ki ayrı Otoriteler (Senato-Hükümet-Mahkeme sisteminde üç tane) oranında bağımsız "dayanak" vardır. Ama bir de bu "dayanaklar"ın kolektif olup olmaması gerektiğini (ya da aralarından sadece bazılarının) sormak gerekir, eğer cevap evet ise, ikisinden biri yurttaşların çoğunluğunu kapsamalı mıdır ?

Bu soruları tartışmadan, yalnızca, bu soruların, kolektif "dayanaklar"ı, "bileşik " Otoritelere tahsis etmek suretiyle,

"arı" bir Otoriteye, bireysel bir "dayanak" vermekte fayda olduğu şeklindeki yukarıda bildirilen ilkeye uygulanarak çözülemeyeceğini söyleyelim. Zira, orada söz konusu olan, B, R, E ya da Y "arı" tipine sahip *bütünsel* siyasi bir Otoriteydi. Buna karşılık, burada, söz konusu Otoriteler (örneğin B, RE ve Y tipinden) bütünsel siyasi Otoritenin *kurucu unsurları*dır.

2. *Otoritenin aktarımı*

İlk önce, bir aynı Otoritenin (bireysel ya da kolektif) "dayanak"ının değişmesi durumunu irdeleyelim. Bu gerek Devlet Reisinin gerekse Memurun "veraset"i problemidir. Genel bir tarzda, *her* Otorite içinde:

1) Otoriteyi dolaysızca elde tutan kişi: (Devlet Reisinin) *"özerk"* Otoritesi;
2) Otoriteye ancak Reise bağlı olarak sahip olan kişi: (Memurun "bağımlı" Otoritesi.

ayırtedilebilir.

Önce hatırlatalım ki kendiliğinden *doğuşuna* karşıt olan Otoritenin *aktarımı:*

1) kalıtım
2) seçim
3) atama

yoluyla gerçekleşir.

Genel olarak "seçim" diye adlandırılan şeyin, net biçimde farklı üç "fenomen"i temsil edebileceğini görmüştük. "Seçim", önceden varolan Otoritenin basit bir açığa çıkışı olabilir: seçim sadece, adayın, seçilmesinden bağımsız olarak elde tuttuğu Otoriteyi görülür ve gerçek kılar. Bu durumda, "seçim"den değil de, örneğin "güven oyu"ndan bahsetmek

daha yerindedir. Ama (asıl anlamında) seçim, seçilmesiyle kendisine verilmiş olandan başka hiçbir Otoriteye sahip olmayan seçilmişin Otoritesini de *yarat*abilir. Gerçek anlamda seçim budur. Ve gördük ki, "görüngübilimsel olarak", böylesi bir seçim, adaylara dair bir kura çekimine eşdeğerdir. Nihayet, eğer seçici meclis, seçilmişe (bütünüyle ya da kısmen) *aktardığı* özgül bir Otoriteye sahipse, "seçim" bir atama niteliği alabilir. Bu durumda, "seçim"den değil, "atama"dan bahsedeceğiz.

Şimdi de Devletin (bireysel ya da kolektif) şefinin Otoritesinin, yani; *"özerk"* bölünmez siyasi Otoritenin "dayanak"ının Otoritesinin (yaşarken ya da ölümünden sonra) "ardılı"na aktarıldığı durumu irdeleyelim.

Kalıtım yoluyla aktarımın görüngübilimsel olarak (Babanın Otoritesi için olmak dışında ve yine de burada hakiki bir "kalıtım" yoktur) savunulamaz olduğunu görmüştük. Zaten günümüzde, bu, tamamıyla gözden düşmüş gibi görünür. Aynı saptamalar asıl anlamda seçim için de, yani; (özgül ya da başka türlü Otoritesi olmaksızın bir Meclisin oylaması biçimi altmda gerçekleşen) kura çekimi için de geçerlidir. O halde geriye atama kalır. Fakat, siyasi Otoritenin bölünmez olduğu varsayıldığından, atama, son tahlilde, ancak Devlet Reisinin kendisi tarafından gerçekleştirilebilir: ardılını o belirler.

Bu tarz aktarımın ancak, ardılını atayan Reisin *kişiliğ*ine, özgül olarak ait Otoritenin, herhangi bir sebeple korunmasının istendiği durumda bir avantaj sunduğu apaçıktır. (*Örnek*: böylelikledir ki bir dini tarikat, nihayetinde kurucusuna kadar giden ardışık atamalar biçimi altında, kurucusunun Otoritesini bazen korur.) Ama bu Otoritenin, gerçekleştirdiği atamaların sayısına bağlı olarak zayıflama eğiliminde olduğunu unutmamak gerekir. O halde ne ise o olarak siyasi

Otoriteyi, "dayanaklar"ından birinin özgül ("kişisel") Otoritesinden ayırmakta fayda vardır. Ve öyleyse atamanın yerine, özerk Otoritenin *kendiliğinden* doğuşunu geçirmek daha yerindedir. Bu durumda, "veraset", gerçekte, aynı Otoritenin kendiliğinden doğuşlarının bir peşpeşeliği olacaktır (bu doğuş, örneğin, bir "güven oyu" yoluyla *"açığa çıka"*bilir).

Siyasi Otoritenin bölündüğü durumda, (özerk "dayanak"ın) veraseti problemi her ayrı Otorite için kendini gösterir. Bu yüzden sorun karmaşıklaşır ve burda ele almamız mümkün değildir.

Not. Hatırlatalım ki B-RE-Y tipi Devlette, sansürcü-Senato'nun özerk Otoritesi kalıtım yoluyla aktarılabilir; Hükümetinki, **açığa çıkarıcı** Meclisin bir güven oyuyla ortaya çıkan, kendiliğinden doğuş yoluyla; Mahkemeninki ise kura çekimi yoluyla (örneğin belki kamu oylaması yoluyla, seçim biçimi altında).

Şimdi de *"bağımlı"* Otoritenin aktarımı durumunu, yani; Memurların vekalet [remplacement*] tarzını irdeleyelim. Memurun "bağımlı" Otoritesi "özerk" siyasi Otoriteye bağlı olduğuna göre, bu bağımlılığın her seferinde aydınlığa kavuşturulması yerinde olacaktır. Başka bir deyişle, Otoritenin aktarımı burada atama yoluyla gerçekleştirilmek zorundadır. Öyleyse Memur, eğer siyasi Otorite bölünmemiş ise, nihayetinde Devlet Reisi tarafından, ya da eğer siyasi Otorite bölünmüşse, Memurun bağlı olduğu özerk Otoritenin "dayanak"ı tarafından, herzaman *atanmak* zorundadır.

*

* yerine başkasını koyma (ç.n.)

b) Böylece, Otoritenin aktarımına, yani; (verili bir tipte) özerk Otoritenin (aynı tipte) bağımlı Otoriteye dönüşmesine ilişkin ikinci soruya cevap vermiş olduk. Ardılını tayin eden, memur değildir; (memurun) bağımlı Otoritesinin kendiliğinden doğuşu da yoktur; asıl anlamda ne kalıtım, ne kura çekimi ne de seçim vardır; memura, aynı yaratıldığı şekilde, yani; "dayanak"ı, nihayetinde, kendisinin bireysel ya da kolektif şefi olan, uygun düşen özerk Otoritenin gerçekleştirdiği bir *atama* yoluyla, vekalet edilir*.

Not. B-RE-Y tipi devlette, Sansürcü memurları, gereği varsa, atayan, sansürcü-Senato'dur; aynı şekilde, Mahkeme, gerektiğinde, "Halk temsilciler"ini [Tribuns] ya da memur-(siyasi) Yargıçları atar. Diğer memurlar, terimin dar anlamında, Hükümet tarafından atanırlar, yani; ya kendisinin bireysel ya da kolektif reisi tarafından doğrudan, ya da Devlet Sekreterleri veya Bakanları aracılığıyla dolaylı olarak atanırlar.

II. AHLAKİ UYGULAMALAR

"Otorite *ahlâkı*" ya da "otoriter ahlâk" diye (bireysel ya da kolektif) insani bir varlığın etkin davranışının, Otoriteye "dayanak" hizmeti yapabilmek için, tabi olmak zorunda olduğu kurallar bütününe diyoruz. O halde "otoriter ahlâk", verili tipte bir Otoriteyi elde etmek ya da korumak [sürdürmek, ayakta tutmak] (yani; icra etmek) için *yapılması gereken* şeyi belirtir.

Fakat, Otoritenin dört "arı" tipi olduğuna göre, zorunlu olarak, dört tip de indirgenemez "otoriter ahlâk" vardır: Örneğin Babanın Otoritesini elde etmek ya da korumak için,

* memurun yerine bu yolla başkası konur. (ç.n.)

Efendininkini, vs. elde etmek ya da korumak için yapılması gerekendan başka şey yapmak gerekir.

Günümüzde, etik mütealalardan Otorite kategorisini ve Otoriteyi icra edenler ile ona maruz kalanlar arasındaki özsel farklılık ilkesini dışlamak suretiyle, genelde ahlâkın "otoriter" (hatta siyasi) yönünü tamamıyla ihmal etme eğilimi vardır. Bunun sebebi, Hıristiyan ya da "burjuva" ahlâkımızın, en azından kökenine gelince, "Efendiler"in ahlâkına karşıt "kölece" bir ahlâk olmasıdır: bu ahlâk, Otoriteyi icra eden insanlardan çok Otoriteye maruz kalan insanların davranışını yansıtır.

Fakat, otoriter ahlâkın dört "arı" tipi arasında, "burjuva" ahlâkına en çok yaklaşanı, Yargıç Otoritesinin ahlâkıdır. Bundan ötürü, bir Otoritenin varoluşu olgusunu hesaba katan bir ahlâk kurulmaya çalışıldığında, geliştirilen "Yargıç" tipinin bir ahlâkıdır. Ve, verili bir Otoritenin hangi tipe ait olduğu sorusuyla ilgilenilmeksizin, bu özel ahlâk, her Otoriteye uygulanır. Ama geçmişin incelenmesi bize "Efendi" tipinin Otoritesinin ahlâkı üzerine oldukça iyi bilgi verir: Bu ahlâkın az çok açık sunumunu (yani; bir kuram biçimi altında) Antik dönemin, XVI-XVII yüzyıl Avrupa'sının, (bkz. özellikle le "Courtisan" de Castiglione), Japon ve Hint Otaçağının vs. yazarlarında buluyoruz. Ama pek tabii ki, yine burada da, yazarlar salt ahlâk ile işleri olduğuna inanırlar: genel olarak "Otorite" yönüne yeterli önemi vermezler ve Otoritenin diğer tiplerini göz önünde bulundurmazlar.

Şef ve Baba Otoritelerinin ahlâklarına gelince, bunlar âdeta açık bir biçim altında var değillerdir: elimizde Babaların ve Reislein davranışının tarihsel ve psikolojik tasvirleri bulunur, ama bunlardan hiçbir kuram çıkartılmamıştır.

Burada bu boşluğu doldurmamız mümkün değil, ne de, genel olarak, Otoritenin ahlâkının indirgenemez dört tipine

dair bir kuram geliştirebiliriz. Pratikte, Otorite neredeyse hiçbir zaman yalıtılmış "arı" bir tip biçimi altında varolmadığından, ayrıca "bileşik" otoriter ahlâkları geliştirmek de gerekeceğini ekleyerek, probleme işaret etmekle yetinelim. Söz konusu olan ayrıca "arı" ahlâkların verili bir tipin tek bir "karışık" ahlâkında birleşmeleri sonucu ne ölçüde değişeceklerini görmektir.

Sadece şunu söyleyelim ki verili bir tipte Otoriteyi (ya da daha kesin olarak "dayanak"ının davranışını), Otoritenin bir başka tipine ait bir ahlâktan yola çıkarak "yargılamak" kuşkusuz saçmadır. Farklı tipte Otoriteler arasındaki (örneğin Baba ve Reis otoriteleri arasındaki) "trajik", yani; çözümsüz çatışmalara dair gayet iyi bilinen olgular bunu yeterince ispatlar.

*

Otoriteye dair kuramsal bir ahlâk geliştirmenin pratik bir faydası vardır: en başta, bu ahlâk, bir Otorite icra etmeye hazırlananlar ya da fiili olarak icra edenler için davranış kuralı hizmeti yapacaktır. Ama böylesi açık bir ahlâkın yayımlanması ayrıca Otoriteye maruz kalanların "psikoloji"sini de oluşturabilir ve böylece Otoritenin kazanılmasını ve korunmasını daha kolay kılar: eğer ona maruz kalan insanlar, onu korumak için ne yapmak gerektiğini *biliyorlar* ise (ve tabii ki bunun fiilen yapıldığını görüyorlar ise) bir Otoriteyi korumak daha kolaydır.

Böylece, Otoritenin ahlâkının incelenmesi doğal olarak Otoritenin *psikolojisi*nin (ve pedagojik formasyonunun) incelenmesine götürür.

III. PSİKOLOJİK UYGULAMALAR

"Otorite psikolojisi" ile, insanın, (verili bir tipin) icra edilen ya da maruz kalınan Otoritesini hissetme biçimini anlıyoruz.

İcra edilen Otoritenin psikolojisinin incelenmesi sadece salt kuramsal bir fayda sunar; zira pratik olarak, en azından günümüzde, Otoriteye aday olanların "otoriter" psikolojilerini, bu psikolojinin kuramsal bilgisine dayanan uygun bir pedagoji yoluyla oluşturmak suretiyle eğitmek söz konusu değildir.

Not. Bu inceleme ancak Otoritenin kalıtım yoluyla aktarıldığı durumda pratik bir fayda sağlar. Bunun içindir ki, otoriter psikoloji olgusu hususunda, kalıtımsal Monark'ın psikolojisinden başka hiçbir şey adeta asla incelenmemiştir; üstelik de onun Otoritesinin hangi tipe ait olduğuyla hiç ilgilenilmemiştir. Hitler Almanyasında "reis okulları" (*Ordensburgen*) yaratılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bkz. Oxford'un ve Cambridge'in kimi kolejleri.

Buna karşılık, *maruz kalınan* Otoritenin psikolojisinin kuramsal incelenişi içkin faydasına ek olarak tartışma götürmez bir *pratik* değere sahiptir.

Gerçekte, her ussal, yani hakikaten etkili "propaganda" ya da "demagoji" için temel hizmeti yapması gereken şey, işte bu psikolojinin bilgisidir. ("Demagoji" ile halkın siyasi *eğitimini*, yani; bugün "propaganda" adı verilen şey tarafından sağlanan olanakları kullanan pedagojik bir etkinliği anlıyoruz.) Ancak tipik insanın bir Otoriteye maruz kaldığında hissettiklerini; yani, dolayısıyla, Otoriteyi icra edenlerden beklediği şeyleri bilerektir ki onun gerçekten bir Otoriteyle ve "uygun biçimde" icra edilen bir Otoriteyle muhatap olduğu *gösterile*bilir; ya da, en azından, o, bunun böyle olduğuna *inandırıla*bi-

lir. Ve hatta, ona, "doğru biçimde" icra edilen ya da maruz kalınan Otoritenin "normal" (hatta "ahlâki") halinde hissedilen şeyi fiilen hissettirmek suretiyle, psikolojik tepkileri *düzeltil*ebilir – ve düzeltilmelidir.

Otoritenin psikolojisi problemini inceleyemesek de, burada sadece yine şunu söyleyelim: söz konusu olan, Otoritenin dört "arı" tipini ayırt etmek ve birleşimleri sonucu hangi ölçüde değişikliğe uğradıklarını görmektir. Zira, örneğin, Babanın Otoritesine, Efendininkinden, vs. başka türlü maruz kalındığı gayet açıktır. (Terimin *kötüleyici* anlamında olmamak üzere) demagojik propagandaya girişmeden önce, o halde elde edilmesi ve korunması bu "pedagojik" yolla desteklenmek istenen Otoritenin hangi ("arı" ya da "karmaşık") tipe ait olduğunu tam tamına bilmek gerekir.

Fakat siyasi Otoritenin "normal *psikoloji*"sini oluşturmak, onun ahlâkını bilmeksizin, mümkün değildir; bu da Devlet biçimi altındaki Otoritenin *siyasi* gerçekleşiminin bilgisini gerektirir. Ve tüm bunlar, ne ise o olarak Otorite fenomeninin (siyasi mi, dini mi yoksa başka bir biçimde mi gerçekleştiği sorusundan bağımsız olarak) felsefi bir *çözümlemesi*ni gerektirir: önce görüngübilimsel çözümleme, ardından metafizik ve nihayet varlıkbilimsel çözümleme.

*

Genel çıkarımlarımıza devam etmek yerine, - bir Ekte – siyasi Otoritenin somut bir halini kısaca inceleyelim: 1942'de Fransa'da varolan Otorite.

EKLER

1. MAREŞALİN OTORİTESİNİN ÇÖZÜMLENMESİ

Mareşalin iktidara çıkışı, tipik bir siyasi bir Otoritenin kendiliğinden doğuşu vakasıdır.

Mareşalin kişiliğini "dayanak" olarak alan Otoritenin hangi tipe ait olduğunu görelim.

39-40 olaylarından önce, bilhassa büyük halk kitlesi tarafından Verdun fatihi olarak, askeri şef olarak tanınıyordu. Öyleyse bir savaşçı otoritesine sahipti, yani kendi terminolojimiz içinde söylersek, "Efendi" tipinde bir Otoriteye (bireysel) "dayanak" hizmeti yapıyordu. Propagandanın, Mareşali halka "Verdun fatihi" olarak sunmak suretiyle, öne çıkardığı şey işte bu Efendi Otoritesidir. Ve özellikle bu Efendi Otoritesi sayesindedir ki Mareşal – kelimenin dar anlamında, siyasi alan içinde – açıklama yapmaksızın, edimlerini gerekçelendirmeksizin, güdülerini, amaçlarını ve sonuçlarını belirtmeksizin, yani; *anlamlarını* açıklamaksızın eylemde bulunur.

Ama aynı şekilde ulusun seçkinleri [elit] de askeri ayaklanmalar sırasında Mareşal tarafından oynanan rolü tanıyordu: askerlik etkinliğinin "siyasi" yönü takdir ediliyordu, onun olayları *öngörmeye*, ileri gitmelerini önlemeye ve şimdiyi geleceğe göre yeniden düzenlemeye muktedir olduğu biliniyordu. Başka bir deyişle, Mareşal ayrıca, bu kelimeye yüklediğimiz anlamda, Reis Otoritesinden de faydalanıyordu. Mareşal halka sık sık "Önünüzden gidiyorum, beni takip edin!" derken, bu Reis Otoritesine dayanıyordu. Bir tasarının

ya da bir programın, halk tarafından anlaşılmadığında bile, sadece Mareşal tarafından önerilimiş ya da desteklenmiş olması dolayısıyla, "tepki" gösterilmeden kabul edilmesi işte bu Reis Otoritesinden ileri geliyordu.

Not. Birçok siyaset adamı, bozgunu *öngördüklerini* ya da, en azından, sonuçlarının *öngörüsüyle* savaşı tavsiye etmediklerini dayanak göstererek bir Reis Otoritesini tekellerine almayı denemişlerdir. Mareşal ise Reis Otoritesini böylesi bir "öngörüye" dayandıramaz. Ama savaşın patlak vermesine katılmamıştır: öyleyse yanılmamıştır; *öngörüsüzlük* örneği vermemiştir. 1917'de elde ettiği Reis Otoritesi 1940 yılına bozulmadan kalmıştır.

Üstelik, Mareşalin ilerlemiş yaşı, çoktan utkunun doruğuna ulaşmış olması ve, genel olarak, karakterinin aşikar "soyluluğu", tüm bunlar Yargıç Otoritesine de bürünmesine yardımcı olmuşlardır. Ulusun gözünde, Mareşal sonuna kadar "çıkar gözetmez", tarafsız, nesnel, yani; adil, haktanır ve dürüsttür. Bu Yargıç Otoritesini pekiştirmek içindir ki Mareşal en başta (propaganda tarafından sık sık yinelenen) şu güzel cümleyi sarfetmiştir: "Şahsımı Fransa'ya bağışlıyorum." Ve kendi Yargıç Otoritesine dayanaraktır ki, Mahkeme tarafından yargılanmadan önce, Riom sanıkları üstüne hüküm verebilmiştir.

Nihayet, özsel olarak "Fransıza özgü" yaşam stili, karakteri ve davranışı, Mareşalin gerçek ya da görünüşte Fransız "özü", yaşıyla uyumu, onun kişiliğini Baba Otoritesinin (bireysel) bir "dayanak"ı yapmıştır. Mareşal (ya da, bazen, propaganda) "babacan" tutumu ve tonuyla bu baba Otoritesini açığa vurur. Ve halka, Mareşali Reis olarak takip ederse, ona bir Efendi olarak gözü kapalı güvenirse, onu bir Yargıç olarak kabul ederse, sadece günün doğrudan çıkarlarına ve gelecek perspektifine değil, ama geçmişin geleneklerine de ihanet etmemiş olacağı güvencesini veren işte bu Baba Otoritesidir.

O halde denilebilir ki 1940'ta Mareşalin, Otoritenin dört "arı" tipine (siyasi bir biçim altında) (bireysel) "dayanak" hizmeti yaptığı, *tam* siyasi Otoritenin ("güven oyu" ile ortaya çıkmayan) kendiliğinden bir doğuşu vuku bulmuştur.

Not. Daha incelikli bir tetkik bu bütünsel siyasi Otoritenin özel doğasını, yani; imlediği dört "arı". Otorite *düzenini* (BREY, REBY, ERYB, vs. "çeşitlemeleri"ni) açığa kavuşturabilirdi. Hem zaten bu düzen zamanın ilerleyişiyle değişmiş görünür.

Şimdi bu tam siyasi Otoritenin, icrasının ardından ne duruma geldiğini görelim.

Efendi Otoritesi ile başlayalım. Kendine has alanı savaş olduğundan, aslen ve açıkça barışçıl ve barışsever bir siyaset illa ki onu yavaş yavaş zayıflatır ve hükümsüz kılar. Çünkü Mareşalin yaşı kendisini halka, gelmesi muhtemel bir savaşın fiili askeri reisi olarak sunmasına müsaade etmez.

Not. Eğer Devlette Efendi Otoritesi muhafaza edilmek isteniyorsa, bu Otoriteye Mareşalin kişiliğinden başka bir dayanak bulmak gerekecektir. Öyle görünüyor ki bu düşünce Mareşali, Amirali ardılı olarak göstermeye itmiştir. Gerçekten, gelmesi muhtemel bir savaşta fiili askeri kumandayı yürütmeye elverişli bir kişiliği öne sürmek gerekir. Propaganda'nın temasına dikkat edin: "Amiral asla yenilmemiştir"; öyleyse her şeyden önce pekiştirilmek ya da yaratılmak istenen şey, onun Efendi Otoritesidir.

O halde öyle görünür ki Mareşal Efendi Otoritesini giderek daha az kullanmak zorunda kalacaktır. Bunun anlamı, halka açıklamalar yapmak zorunda kalacağıdır.

Not. "Hükümet" Otoritesi, yani; 1940'ın mütareke zamanında ER tipinde olmuş gibi görünen Efendi-Reis "bileşik" Otoritesi, CM tipinde "hükümet" Otoritesine dönüşme eğilimi gösterir.

Buna karşılık (baştan beri çok güçlü olan) Baba Otoritesi bozulmadan kalır. "Fransıza uymaz" şeklinde hissedilen önlemler, yarını olmayan iradi "geri çekilme taktikleri" olarak halktan kabul görmüş gibidir. Her halükarda, Baba Otoritesinin bozulmadan kalmış olması dayanağı sayesinde, "hükümet" Otoritesi hâlâ, Fransa'da özsel olarak Fransız ("ulusal") bir siyasetin sahip olabileceği saygınlıktan yararlanır. (Zaten, Mareşal ve propaganda "Gelenek" yönünü iyi değerlendirir.) Ancak, Geçmişin "özgül ağırlığı" mevcut zamanda çok büyük olamaz. Şimdi o derece "içler acısı"dır ki Ulus *her şeyden önce* ondan kurtulmayı, yani onu aşmayı, yani Gelecekle bütünleşmeyi arzular. O halde Geleceğin Otoritesi (= Reis Otoritesi) Geçmişinkinden (=Baba Otoritesi) daha güçlüdür. Dolayısıyla, tam Otorite, B→ tipinde değil, ama R→ (ya da RE→) tipindedir ya da olacaktır. Başka bir deyişle Baba Otoritesi, Reisinkini "kurmaz", ama ona "yardım eder".

Yargıç Otoritesine geçelim. Kuşkusuz, hiçbir şey Mareşalin kişiliğinin saygınlığını düşürememiştir: *asli* "tarafsızlık"ı itiraza mahal bırakmaz. Ama bu "tarafsızlık"ın, yani; Yargıcın gerçek Otoritesinin *fiili* icrası, onu zayıflatmış gibi görünür (bkz. Riom davasının aldığı talihsiz seyir). Mareşalin "yargı"sının haktanırlığı "tanınır", ama bunu uygulumaya koyulması olasılığına dair şüphe vardır. (Aynı tavır toplumsal alan için de geçerlidir: Mareşal adildir, ama "Tröstler" ondan daha kuvvetlidir. O halde öyle görünür ki Mareşal bütünsel otoritesini geçmişin (ve şimdinin) *cezalandırma amacı güden* olumsuzlanması üzerine, yani; "arı" Yargıç Otoritesi üzerine *dayandıramaz* (ya da artık dayandıramaz). Öyleyse tam siyasi Otorite Y→ tipinde olamaz.

O halde Baba ve Yargıç Otoritelerine temel hizmeti yapması gereken, "hükümet" Otoritesidir (Reis ya da Efendi Otoritesidir); ve hükümet Otoritesinde ağır basması gereken,

Reis Otoritesidir. Öyleyse tam Otorite, REBY (ya da belki REYB) tipine yönelirmiş gibidir.

Not. Öyle görünür ki güncel olarak Ulus – gelecek sorusu bir kenara bırakıldığında – şimidinin haktanırlığından ziyade geçmişin *bütünü* ile devamlılığının sürmesiyle ilgilenir: söz konusu olan, (—) YB değil, (—) BY tipidir. Lavaliyen öncesi dönemde, siyasi Otorite RYB (Mareşal) ile E (Amiral)'a *bölünme* eğilimindeydi. R ile E arasında ayrımın arzu edilir olmadığını görmüştük. Ama Mareşalin yaşı gözönüne alındığında, kaçınılmazmış gibi görünür. Her halükarda, Mareşalin *ardından gelen* Amiralin Otoritesi REBY tipine sahip olduğu kabul ediliyordu, ya da belki şu durumda: bu tipin, bir savaş durumunda, ERYB haline gelme eğilimi gösterdiği belirtilmek üzere, REYB. Mevcut zamanda (mayıs 1942), tam siyasi Otorite bağımsız üç "dayanak"a sahipmiş gibi görünür: R (Laval), BY (Mareşal) ve E (Amiral). Yine söz konusu olan bu üç "dayanak"ın karşılıklı gerçek "bağımsızlığı"nın nereye kadar gittiğini bilmektir. Fakat bu Otorite tipini tesbit etmek zordur: 1) Ulusun özlemlerine göre, tip: R+E+BY'dir ya da olması gerekir; 2) *Kişisel* Otoriteye göre, tip tartışma götürmez biçimde BY+E+R'tir; 3) Nüfusun büyük bir bölümü, üzüntüyle, gerçek iktidarın R+BY+E tipinde olduğunu saptadığına inanır. Esas olan, "dayanaklar"ın hiyerarşisinin Otoritelerinkiyle kesişmediğidir: En kuvvetli olduğu kabul edilen Reis Otoritesi tümü arasında en zayıf olan "dayanak"a sahiptir.

O halde, icraatı sonunda Mareşalin tam Siyasi Otoritesine temel teşkil ediyormuş gibi görünen, Reis Otoritesidir. Ve öyle görünür ki bu Reis Otoritesi fiili icraat sınamasına direnmiştir: bugün bile, Mareşal tarafından sunulan bir "tasarı" ya da "program", sadece bunu onun sunmuş olması nedeniyle "tepki" gösterilmeden kabul edilecektir. Ancak, Geleceğin, yani; "tasarı"nın bir Otoritesi olan Reis Otoritesi şimdide açıklama yapılmaksızın, yani; şimdinin edimlerini, siyasi bir *program* içinde *ve* yoluyla tanımlanan bir geleceğe atfetmeksizin icra edilemez. Bir Şef, belirli bir gelecek gözönünde tutularak şimdinin dönüştürülmesini öneren, iyice

tanımlanmış bir "tasarı", geliştirilmiş bir "program" bildirmeksizin sonsuza değin Reis olarak kalamaz. Fakat söylemek gerekir ki şimdiye kadar Mareşal bu isme (ve bugün hâlâ yararlandığı Otoriteye) gerçekten yaraşır bir "siyasi program" açıklamamıştır. Kendi Reis Otoritesini pekiştirmek bir yana, ulusça *bilinen* bir programdan yoksun (ve dolayısıyla salt "opportünist" bir tarafa sahip) etkinliği, bu Otoriteyi güç bir sınamaya sokar.

Kuşkusuz, böylesi bir "program" için "*Topos*", "mantıki yer" çoktan vardır ve buna "ulusal Devrim" denir. Ama itiraf etmek gerekir ki bu "yer" hâlâ boştur.

*

İkinci bir Ekte, bu ulusal Devrim üzerine bazı şeyler söyleyeceğiz. Şimdilik, bu ilk Eki tamamlamak için, Mareşalin Otoritesinin çözümlemesinin şu sonuca vardığını söyleyelim:

1) Ulusal Devrimin, *doğabilmek* ve gerçekleşebilmek için Mareşalin Otoritesine ihtiyacı vardır. Sadece Mareşalin dört ayaklı Otoritesi tarafından desteklenen bir "program"ın halk tarafından (program olarak bile olsa) kabul edilme şansı vardır.

2) Mareşalin Otoritesinin, bozulmaya maruz kalmadan *ayakta kala*bilmesi için (belli yapıcı bir program biçimi, yani; siyasi bir "fikir" biçimi altında bile olsa) ulusal Devrime ihtiyacı vardır.

Not. Ayrıca denilebilir ki Mareşalin Otoritesi güncel olarak siyasi bir *ideali* temsil etmektedir. Ama her ideal, eğer gerçekleşmezse ya da en azından gerçekleşme eğilimi göstermezse, yitip gider. Fakat *gerçekleşme* yolundaki bir ideala, fikir [idée] denir; bununla edimi doğuran, veriyi ideale bağlı olarak dönüştüren somut ve yapıcı *fikir* anlaşılır (ideal, gerçekleşimini takiben en az veri kadar dönüşüme uğrar). O halde Mareşalin bir siyasi *fikir* haline gelebilmek için bir *ideal* olmayı bırakması gerekir. Bunun anlamı, Mareşalin bir ulusal Devrim programını beyan etmek ve seferber etmek zorunda olduğudur.

2. ULUSAL DEVRİM ÜSTÜNE AÇIKLAMALAR

"Devrim" diye, mevcut siyasetin geleceğe bağlı olarak etkin dönüşümüne diyoruz, ki bu dönüşüm mevcut verinin bir *olumsuzlanmasını* imler, yani mevcut veride şimdiden (tohum olarak) imlenen şeyin basit bir *gelişimi* değildir. (Öyleyse gelecek, terimin güçlü ve asıl anlamında, yani henüz olmayan ve önceden *olmamış* olan şey olarak anlaşılmalıdır.)

Devrim, mevcut siyasetin etkin dönüşümü, geçmişin *bütünüyle* devamlılığın çözünümü olmaksızın, gerçekleştiğinde "ulusal"dır. (*Doğrudan* geçmiş yadsınabilir ve yadsınmalıdır, zira şimdinin "doğal" ya da "otomatik" evrimini, devrimci eylemin ona atfetmek istediği yöne karşıt bir yönde yönlendiren odur.)

Bu tanım ulusal Devrimin "çerçeveler"ini tesbit eder: "mantıksal yeri"ni, Aristotelesçi "*topos*"unu gösterir. Söz konusu olan, bu "*topos*"a bir "içerik" vermektir.

Bu "içerik", "devrimci *fikir*" diye adlandırılabilir. Devrimci *fikir* (*tutarlı* mümkün ölçüsünde ve *evrensel*, yani; bütün somut vakaları "çıkarsamaya" olanak tanıyan ilke olarak), şimdinin dönüştürücü ve siyasi geleceğin yaratıcı *eylemini/etkisini* doğurabilen ve doğurmak zorunda olan bir kuram [teori] ya da öğretidir [doktrin]. Fikir, bir tasarı "açıklayarak", bir "hedef" göstererek eylemi başlatır; ve bir "program" hazırlayarak eylemi belirler ve ona rehberlik eder. "Ütopik" olmamak için, bu tasarı ve bu program, bir yandan mevcut siyasete karşı durarak, öte yandan onu hesaba katmak zorundadır: bunlar, (varolmayan koşullar varsayılarak değil) ama verili şimdiden yola çıkılarak gerçekleştirilebilir olmalıdır.

Mayıs 1942'de, bir yandan ulusal Devrimin *"topos"*unu kabul etsek de, Fransa'nın henüz devrimci *fikre* sahip olmadığını söylemek gerekir.

Not. Genelde ulusal Devrimin henüz *gerçekleşme*mesinden ya da yapılmamasından şikayet edilir. Ama bir Devrim asla *gerçekleşmez*. Bir şey *gerçek*leştiği ölçüde, bu bir şey *d*evrimci olmayı keser. Devrim daima gerçekleş*mekte* olan, *olma yolunda* olan bir şeydir. Ve verinin olumsuzlanması edimiyle gerçekleşmekte olan şey, tam da devrimci *fikir*dir. O halde, yeni siyasi bir *gerçekliğin* namevcudiyetinden değil, devrimci bir *fikrin* olmayışından "şikayet etmek " gerekir. Ve işe bu *fikrin* geliştirilmesiyle başlamak gerekir.

*

Kesinlikle 1942 Fransa'sı için (ulusal) devrimci bir *fikir* önerebileceğim iddiasında değilim*. Zaten önceki çözümlemeler ve çıkarsamalar bunun için yeterli değildirler. Olsa olsa böylesi yapıcı bir devrimci fikrin geliştirilmesine götürmeye elverişli incelemelere başlangıç noktası hizmeti yapabilirler.

Ama şu andan itibaren tamamen genel ve, tabiri caizse, yöntembilimsel [metodolojik] mahiyette bir saptama yapılabilir.

Eğer kendimizi "devrimci bir durum" karşısında, yani; belirli bir şimdiden doğrudan bir geçmiş dolayısıyla vazgeçmeye ve (bir yandan geçmişin *bütününe* bağlanan) olumsuzlayıcı eylemin müdahalesi olmaksızın bundan doğacak olandan başka bir geleceğe temel hizmeti yapması gereken bir şimdinin etkin (yani yaratıcı) gerçekleşimine katkıda bulunmaya hazır bir ulusla yüz yüze bulunuyorsak, bu durumu "iyiye kullanmak"ta fayda vardır. Bu, halka devrimci bir *fikir* diye sunularak kullanılabilir. Ama henüz böyle bir

* Kitabın 1942'de Fransa'da yayımlandığını hatırlatırız. (ç.n.)

fikre sahip değilsek (ya da eğer, herhangi bir sebeple, onu hemen açıklamak ya da seferber etmek istemiyor ya da bunları yapamıyorsak), bu fikir *varmış gibi davranmak* [simuler] gerekir. Devrimci bir *durum* ancak devrimci bir *eylem* haline gelmek koşuluyla ayakta kalabilir. Devrimci eylem, devrimci *fikrin* gerçekleşme sürecinden başka birşey değildir. *Fikir* olmaksızın, asıl anlamda devrimci eylem yoktur, yani; gerçekten yeni siyasi bir *gerçekliğin yaratımı* yoktur. Ama bir fikir simulakr'ı, bir devrimci eylem *simulakr*'ı doğurabilir ve bu yalancı-devrimci etkinlik (belli bir zaman boyunca) (onsuz hiçbir gerçek devrimci *eylem*in mümkün olmadığı) devrimci *durumun* ayakta tutulmasına katkıda bulunabilir. "Eylemsizlik"e (yani; gelecekteki şimdi dolayımıyla doğrudan geçmişin "otomatik uzantısına") düşmemek için, ulus en azından devrimci bir fikre bağlı olarak eylemde bulunduğu *izlemine* sahip olmak zorundadır. Ve fikrin *simulakr*'ının mevcudiyetini yaratmak zorunda olan, işte bu *izlenim*dir.

Bir "simulakr", "içeriği" değiştirerek ya da silerek, "biçimi" muhafaza eder. O halde söz konusu olan, ulusa, devrimci havaya sahip siyasi *biçimler* sunmaktır, bir yandan da bunlara "saldırgan olmayan" bir içerik, yani; ya hiçbir içerik ya da devrimci *olmayan*; başka bir deyişle, mevcut veriyle (siyasi güçlerin ve olasılıkların *verili* bölüşümüyle) uyumlu bir içerik yüklemektir. Başka bir deyişle, eğer geleceğin gerçek devrimci eylemi icap ettiriyorsa bunları (ciddi bir direnç olmaksızın) diğerleriyle değiştirme olasılığını muhafaza etmek üzere, gerçek etkililiğe sahip olmayan "beyaz" yeni kurumlar işletmek pahasına *yeni tipte* bir Devlet ya da siyasi Otorite yaratmak gerekir (zira bir Devrim, Otoritenin bir tipinin bir diğerinin yerini almasından başka bir şey değildir.)

Fakat öyle görünür ki böylesi ulusal devrimci fikir *simulakr*'ı bulmak, bu fikrin kendisini sunmaktan daha kolaydır.

*

Böylesi bir devrimci fikir "simulakr"ı önermek iddiasında bile değilim. Ama bana öyle geliyor ki önceki çözümlemeler ve çıkarsamalar – tartışılmak ve derinleştirilmek koşuluyla – bunun geliştirilmesine katkıda bulunabilirler.

Basit bir örnek olarak, RE-B-Y tipinde (tam, ama üçe bölünmüş) siyasi Otoriteyi gerçekleştiren bir Devletin ("Anayasal") siyasi *biçimi*nin ne olabileceğini görelim.

Not. B ve Y Otoriteleri arasındaki ilişkileri kesin olarak belirtmiyoruz. Başka bir deyişle, RE-B-Y ve RE-Y-B "çeşitlemeleri"ni net biçimde birbirinden ayırmıyoruz.

RE Otoritesi, "hükümet" Otoritesidir. R → tipinde olan bütünsel siyasi Otorite (Devlet), orada ağır basan Hükümettir. Başka bir deyişle, tüm inisiyatifler ona çıkar.

Hükümet Otoritesi içerisinde, R Otoritesi baskın çıkar. RE Otoritesinin bireysel bir dayanağa sahip olduğu varsayılırsa, bu sadece şu anlama gelir: Hükümet her şeyden önce devrimci *fikir*den, yani; (askeri güç bu "sivil" Geleceği belirlemek değil, *kullanmak* zorunda olmak üzere) günün çıkarlarından değil, Gelecekten esinlenir (ya da esinleniyormuş gibi yapar). RE Otoritesinin dayanağı bireysel olduğundan, Devlet Reisinin kişiliği hem hükümet Reisidir (R Otoritesi) hem de ordunun Reisidir (E Otoritesi): ama onun, her ne pahasına olursa olsun, savaş yapabilmek için yönettiği değil, ama yönetebilmek için, gerektiğinde, savaş yaptığı kabul edilir.

Devlet Reisi kendi (sivil ya da askeri) "hükümet" Otoritesini *atama* yoluyla aktarır (ama *ardılını* atamaz.). R Otoritesinden ("yasama" Otoritesinden) faydalanan ve devrimci fikrin (yasa tasarıları, vs.) ayrıntılarını (somut uygulamala-

rını) hazırladıkları kabul edilen *Devlet Sekreterleri*ni kendisi atar. E Otoritesinden ("yürütme" Otoritesinden) yararlanan, ve onları atamış olan Devlet Sekreterlerinin hazırladığı tasarıları hayata geçirmek zorunda olan *Bakanların* hepsini atar. Bu bakanlar da kendi *Memurlarının* □er birini atarlar.

Devlet Reisinin Otoritesi kendiliğinden doğar. Bu Otorite, başka bir aday gösteremeksizin sadece bu oylamayı reddebilen, (üyeleri öncüsü tarafından atanmış) bir *açığa çıkarıcı Meclis*in güven oyu ile "açığa çıkar". Yine bu görevler için adaylar öneremeksizin, bu aynı Meclis (görevlerinin icrasından sırasıyla 3, 6, 12 ay sonra) Devlet Sekreterlerinin, Bakanların ve asli Memurların Otoritesini "onar".

Devlet Sekreterlerine ek olarak, Devlet Reisi, Meclis tarafından "onanma"yan, iki tane *Devlet Bakanı* atar. Bunlardan biri Hükümeti sansürcü-Senato önünde temsil etmekle, yani; Devlet Sekreterleri tarafından hazırlanan, Senatoya gerekli açıklamaları yaparak, Devlet Reisi tarafından kabul edilen yasaları oylatmakla görevlidir. Diğer bakan, Hükümet (ya da Senato ? ?) birini Mahkemenin yargısına sunduğu durumda, (siyasi) genel savcı işlevi görerek, Hükümet ile siyasi Mahkeme arasında ilişki kurma görevi yapar.

(Gerektiğinde sansürcü-memurları atayan) sansürcü-Senato, bir toprak malvarlığına sahip tüm aile Reislerinin (ardışık oylamalar dizisiyle seçilmiş) temsilcilerinden oluşur. Görevi, Hükümetin ("devrimci") yasama etkinliğinin siyasi Gelenekle olan devamlılığının kopmamasını gözetmektir. Bir yasayı reddebilir, ama yerine bir başkasını öneremez.

Siyasi Mahkeme vatan hainliği vakalarını, yani; ya Devlet *tipini* değiştirmeye ya da ulusun *geleceğini* tehlikeye atmaya yatkın edimleri yargılar. Hükmüne sadece, bir "onur ünvanı" ile idam cezası arasında seçim yapma hakkı olan yargıçların "siyasi vicdanı" rehberlik eder. (Yetkisizliğini oyla-

yabilir ??) Mahkemenin üyeleri, (*siyasi olarak* erişkin ve *siyasi olarak* akıl sağlığı yerinde erkek ve kadın) tüm yurttaşlar arasından kamu oylaması (= kura çekimi) ile seçilir. Mahkeme, gerektiğinde, "Halk Temsilcilerini [Tribuns]" ya da memur-Yargıçları atayabilir. Yargı inisiyatifine, yani; suçlamada bulunma hakkına sahip değildir. (Uygulamada, sadece, Devlet Reisi ile, Devlet Bakanı tarafından desteklenen, Devlet sekreterleri arasındaki sert çatışma vakalarında müdahalede bulunur.)

Devletin bu yapısı, "Çalışma" fenomenini tamamıyla ihmal ederek, sadece "Otorite" fenomenini hesaba katar. Fakat iki fenomeni de hesaba katmak gerekir.

Çalışma üstüne dayanan Devlet, meslek birliklerine dayalı (corporatif) hiyerarşik bir örgütlenmeyi imler. Her siyasi Otorite burada Loncalar içinde doğar. O halde, Devlet Reisliği görevi için aday gösteren, *şehir* Loncaları yüce Konseyidir (*Köy* Loncaları siyasi olarak Senato içinde doğar). Ve bu Konsey tarafından önerilen adaylar arasından, Devlet Reisi, Devlet Sekreterlerini, bunlar Bakanları ve bunlar da Memurları seçer.

Dış vaziyet bir Ordusuz edebilmeye olanak tanımadığı ölçüde, Devlet sadece Çalışmaya değil, ama ayrıca "Risk"e de, yani; askeri güce de dayanmalıdır. Dolayısıyla, Ordu siyasi Otoriteye katılmak zorundadır. Devlet Reisliği görevi için aday, Loncalar yüce Konseyi ve Ordu yüce Konseyi tarafından birlikte gösterilmelidir. Ve bu sonuncusu tarafından önerilen adaylar arasından, Devlet Reisi, Savaştan (ya da Sömürgelerden ? ?) sorumlu Devlet Sekreterini seçer. Barış dönemi boyunca, (Ordu Konseyi tarafından onaylanan) Loncalar Konseyi, bir güven oyu alabilmek için kendini açığa çıkarıcı Meclise takdim eder. Savaş (ya da savaş tehlikesi)

zamanında, Ordu Konseyinin adayı (Loncalar Konseyi tarafından onaylanmış olarak) kendini takdim eder. Kaydedelim ki hükümet Otoritesi, barış zamanında RE tipinde ve savaş zamanında ER tipindedir.

Savaş tehlikesi açığa çıkarıcı Meclis tarafından saptanabilir. Bu durum sivil Reisin istifasına ve askeri aday gösterilmesine götürür. Ama Meclis, Reisi zaten asker değilse istifa etmek zorunda olan Hükümet tarafmdan saptanan savaş tehlikesini reddedemez.

Barış hali Devletin askeri Reisi tarafından saptanır ve bundan sonra yerini sivil bir adaya bırakmak zorundadır. Düşmanlığın kesilmesinden altı ay sonra, ya da fiili düşmanlık olmadan geçen bir savaş tehlikesi yılından bir yıl sonra, Senato barış halini saptayabilir ve dolayısıyla, Devletin askeri Şefinin istifasını ister. Ama Meclis, bu saptamaya rağmen, savaş Hali saptayabilir. O zaman nihai saptamayı Mahkeme yapar.

A. Kojevnikoff
Marsilya
16/V 42

OTORİTE KAVRAMI

ALEXANDRE KOJÈVE

Siyasi Otoritenin "normal *psikoloji*"sini oluşturmak, onun ahlâkını bilmeksizin, mümkün değildir; bu da Devlet biçimi altındaki Otoritenin *siyasi* gerçekleşiminin bilgisini gerektirir. Ve tüm bunlar, ne ise o olarak Otorite fenomeninin (siyasi mi, dini mi yoksa başka bir biçimde mi gerçekleştiği sorusundan bağımsız olarak) felsefi bir *çözümleme*sini gerektirir: önce görüngübilimsel çözümleme, ardından metafizik ve nihayet varlıkbilimsel çözümleme.

Alexandre KOJÈVE

ISBN 9789758803859

BAĞLAM